

Rapport
2019:8

Spørsmål til Skole-Norge

Analyser og resultater fra Utdanningsdirektoratets
spørreundersøkelse til skoler og skoleeiere våren 2019

Kristin Rogde, Stephan Daus, Cathrine Pedersen, Karin Vaagland og
Roger André Federici

NIFU

Rapport
2019:8

Spørsmål til Skole-Norge

Analyser og resultater fra Utdanningsdirektoratets
spørreundersøkelse til skoler og skoleeiere våren 2019

Kristin Rogde, Stephan Daus, Cathrine Pedersen, Karin Vaagland og
Roger André Federici

Rapport	2019:8
Utgitt av	Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning (NIFU)
Adresse	Postboks 2815 Tøyen, 0608 Oslo. Besøksadresse: Økernveien 9, 0653 Oslo.
Prosjektnr.	20715
Oppdragsgiver	Utdanningsdirektoratet
Adresse	Postboks 9359 Grønland, NO-0135 Oslo
Fotomontasje	NIFU
ISBN	978-82-327-0400-2 (trykk)
ISBN	978-82-327-0401-9 (online)
ISSN	1892-2597 (online)

Copyright NIFU: CC BY-NC 4.0

www.nifu.no

Forord

Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning (NIFU) har en treårig rammeavtale for 2017 – 2019 med Utdanningsdirektoratet om å gjennomføre halvårlige spørreundersøkelser rettet mot skoler og skoleeiere. Undersøkelsene er kjent som Utdanningsdirektoratets spørringer.

Temaene for de enkelte undersøkelsene avtales fra gang til gang og skal dekke Utdanningsdirektoratets kunnskapsbehov til enhver tid. Resultatene fra undersøkelsene offentliggjøres i NIFUs ordinære rapportserie og kan lastes ned i PDF-format på Utdanningsdirektoratets og NIFUs hjemmesider.

I spørringen gjennomført våren 2019 inngår fire respondentgrupper som er spurt om i alt tolv ulike temaer. Elleve av temaene omtales i denne rapporten, mens ett av temaene (Evalueringsmobbeombud) inngår i et annet oppdrag som utføres av Velferdsforskningsinstituttet NOVA. Denne rapporten er i første rekke en tabellrapport der det i liten grad har vært rom for å gjøre mer inngående analyser. Rapporten inneholder til sammen 85 tabeller og 39 figurer. Det er ikke skrevet noe sammendrag for denne rapporten, men leseren henvises til oppsummeringene ved slutten av hvert kapittel.

Prosjektleder for Utdanningsdirektoratets spørringer til Skole-Norge er Kristin Rogde. Hun har skrevet rapporten i samarbeid med Roger André Federici, Stephan Daus, Cathrine Pedersen og Karin Vaagland. Per O. Aamodt har kvalitetssikret rapporten. Kontaktperson hos Utdanningsdirektoratet er Maria Bakke Orvik.

Vi takker 491 grunnskoler, 76 videregående skoler, 10 fylkeskommuner og 88 kommuner som har tatt seg tid til å besvare undersøkelsen, i konkurranse med mange andre viktige gjøremål.

Oslo, 14.06.2019

Sveinung Skule
direktør

Cay Gjerustad
stedfortredende forskningsleder

Innhold

1	Innledning.....	12
2	Beskrivelse av utvalg og gjennomføring.....	14
2.1	Overordnet om godkjente respondenter og svarprosent.....	15
2.2	Kommuneutvalget: 59,9 prosent deltakelse og små skjevheter	17
2.3	Grunnskoleutvalget: 54.2 prosent deltakelse og små skjevheter	19
2.4	Videregåendeutvalget: 60 prosent deltakelse og noen skjevheter.....	22
2.5	Gjennomføring av undersøkelsene.....	25
3	Realfagsstrategien	27
3.1	Mange kjenner til innholdet i strategien.....	27
3.2	Omtrent 1 av 3 benytter tiltaksplanene	28
3.3	Hvilke tiltak mangler?	30
3.4	Benytter skoleledere seg av skolefaglige tilbud?	32
3.5	Flertallet bruker kartleggingsprøver for å identifisere elever som presterer på lavt nivå i matematikk.....	33
3.6	Oppfølging av elever som presterer på lavt nivå i matematikk	34
3.7	Identifisering av elever med stort læringspotensial i matematikk	35
3.8	Oppfølging av elever med stort læringspotensial i matematikk.....	36
3.9	Oppsummering	37
4	Inkluderende barnehage- og skolemiljø.....	39
4.1	Kjennskap til de ulike tilbudene i «Inkluderende barnehage- og skolemiljø».....	39
4.2	Hvor aktuelt er det å delta på tilbudene i "Inkluderende barnehage- og skolemiljø"?.....	42
4.3	Oppsummering	46
5	Læreplassituasjonen.....	48
5.1	Positiv utvikling i vurdering av tilgang på læreplass	48
5.2	Fylkene har flere tiltak på plass for å øke tilgang på læreplasser	49
5.3	Oppsummering	51

6	Desentralisert ordning for kompetanseutvikling	53
6.1	Kommunenes deltagelse i samarbeidsforum.....	53
6.2	Kommunalt samarbeid om desentralisert ordning.....	58
6.3	Samarbeid med universitetet og høyskoler.....	61
6.4	Oppsummering	65
7	Tverretatlig og tverrfaglig samarbeid	67
7.1	Elevers behov for koordinerte tjenester.....	67
7.2	Samarbeid mellom skoler og ulike fagmiljø	69
7.3	Utstrakt formalisert samarbeid mellom skoleeier og etater.....	70
7.4	Taushetsplikt	74
7.5	Oppsummering	75
8	Formell kompetanse i andrespråkspedagogikk	77
8.1	De fleste skolelederne rapporterer om elever som har et annet morsmål enn norsk eller samisk.....	77
8.2	Hvor stor andel elever har vedtak om særskilt språkopplæring etter opplæringsloven?.....	78
8.3	Formell kompetanse i andrespråk/andrespråksdidaktikk hos lærere.....	80
8.4	Formell kompetanse i flerkulturell pedagogikk hos lærere	82
8.5	Har skolene tilgang til lærere som gir nyankomne elever tospråklig fagopplæring?.....	84
8.6	Kompetanse i skolene til å vurdere når elever med vedtak om særskilt språkopplæring kan tilstrekkelig norsk til å følge den vanlige opplæringen	84
8.7	Skoleledere, kommunen og fylkeskommunen om manglende etter- og videreutdanningstilbud som er relevant for opplæring av minoritetsspråklige elever.....	86
8.8	Oppsummering	90
9	Lekser og leksehjelp.....	92
9.1	Tilbudt timetall og antall deltakende elever	93
9.2	Skolelokale og kommunesentrale vedtak om leksehjelp.....	95
9.3	Leksehjelpertetthet.....	96
9.4	Leksehjelpernes pedagogiske utdanning	99
9.5	Omfang av lekser.....	100
9.6	Oppsummering	100
10	Den nasjonale fellesløsningen Feide	102
10.1	Nærmere halvparten kan ta i bruk nye Feide.....	102
10.2	Skoleeieres krav til bruk av Feide.....	104

10.3	Informasjon og veiledning i bruk av Feide.....	106
10.4	Oppsummering	107
11	Tilbud etter skoletid for elever med særskilte behov ...	108
11.1	Andelen skoler med tilbud.....	108
11.2	Finansiering av tilbudet	111
11.3	Oppsummering	111
12	Avtaler for tilsetting av skoleledere	113
12.1	Er det i skoleledernes ansettelsesavtaler skriftliggjort/formelt nedfelt målkrav og indikatorer knyttet til elevresultater?	113
12.2	Oppsummering	114
	Referanser.....	115
	Tabelloversikt	117
	Figuroversikt.....	123

1 Innledning

NIFU har gjennomført halvårlige spørreundersøkelser blant skoleledere og skoleeiere på oppdrag fra Utdanningsdirektoratet siden 2009. Høstens undersøkelse er den tjuende i rekken.

Undersøkelsen har fire målgrupper: skoleledere ved grunnskoler og videregående skoler og skoleeiere i kommuner og fylkeskommuner. Hver undersøkelse er dokumentert gjennom en egen rapport med tittelen «Spørsmål til Skole-Norge». Undersøkelsen våren 2019 ble gjennomført i perioden 6. mars til 17. april.

Antall tema som inngår i undersøkelsene varierer fra gang til gang, og noen tema gjentas med jevne mellomrom. I alt 11 tema inngikk i vårens undersøkelse. En oversikt over temaene, og hvilke av målgruppene som har fått spørsmålene, vises i tabell 1.1. Ti av temaene presenteres i hvert sitt kapittel i rapporten. Resultater fra temaet Evaluering av mobbeombud inngår i et annet oppdrag som utføres av Velferdsforskningsinstituttet NOVA.

Tabell 1.1 Tema og målgrupper i Utdanningsdirektoratets spørringer våren 2019

Tema	Grunn-skole	Videre-gående	Kom-mune	Fylkes-kommune
Realfagsstrategien	X	X	X	X
Inkluderende barnehage- og skolemiljø	X	X	X	X
Læreplassituasjonen				X
Desentralisert ordning for kompetanseutvikling	X		X	
Tverretatlig og tverrfaglig samarbeid	X	X	X	X
Formell kompetanse i andrespråkspedagogikk	X	X	X	X
Lekser og leksehjelp	X		X	
Den nasjonale fellesløsningen Feide			X	X
Tilbud etter skoletid for elever med særskilte behov			X	X
Evaluering av mobbeombud	X		X	
Avtaler for tilsetting av skoleledere			X	X

Dette er i stor grad en deskriptiv rapport. Resultatene presenteres i form av tabeller og figurer, med liten grad av tolkning eller vurdering av resultatene. Vær

oppmerksom på at i enkelte analyser er utvalget lite. Vi omtaler primært på observerte forskjeller som er statistisk signifikante.

2 Beskrivelse av utvalg og gjennomføring

For å redusere belastningen på sektoren er Utdanningsdirektoratets spørringer organisert som en utvalgsundersøkelse med rullerende utvalg. Det er derfor laget tre sammenliknbare utvalg, slik at skoleledere og skoleeiere ikke blir kontaktet oftere enn hvert halvannet år. Unntaket er fylkeskommunene og ti større kommuner, som deltar i undersøkelsen hver gang.

Kommuneutvalgene tok opprinnelig utgangspunkt i 429 kommuner fordelt på tre utvalg. På grunn av flere kommunesammenslåinger de siste årene er antall kommuner per 1. januar 2019 på 422¹. Vi har justert kommune- og grunnskoleutvalgene for dette.

Grunnskolene i hvert enkelt utvalg kommer fra kommunene i det samme utvalget. I alt ti større kommuner² er med i alle de tre utvalgene. Dette gjelder også fylkeskommunene. Grunnskolene er fordelt med omtrent en tredjedel i hvert utvalg. Merk at noen typer skoler på forhånd er tatt ut av populasjonen og dermed utvalget. Dette gjelder:

- Skoler for elever med spesielle behov
- Skoler med læreplaner og organisering som skiller seg sterkt fra ordinære skoler, som for eksempel internasjonale skoler
- Skoler med fem eller færre elever

Ved tidligere anledninger har en forsøkt å invitere slike skoler, men tilbakemeldingene har i de fleste tilfellene vært at spørsmålene i undersøkelsen ikke er relevante.

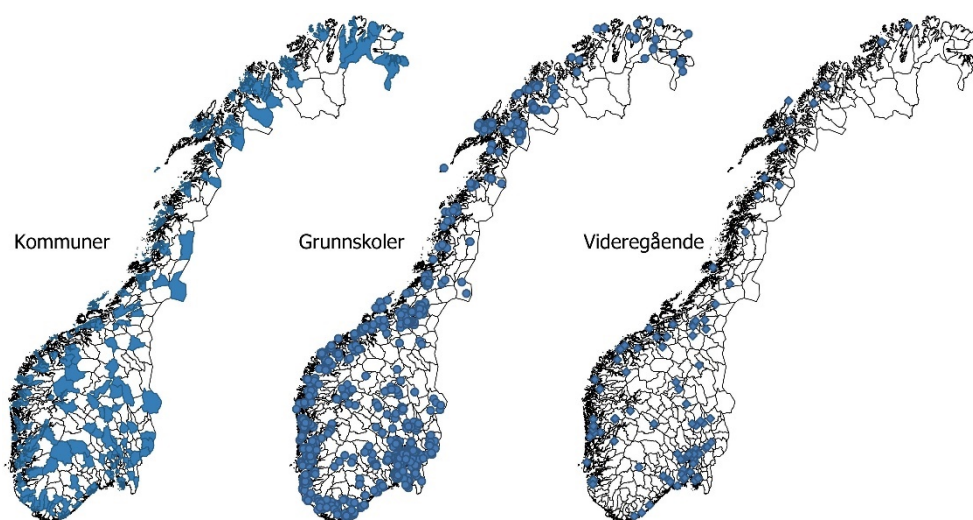
De videregående skolene er fordelt på tre utvalg med ca. én tredjedel av skolene fra hvert fylke i hvert av utvalgene.

Kommunene og de videregående skolene er i utgangspunktet ikke trukket tilfeldig, men fordelt på utvalgene innenfor fylkene etter kriterier som størrelse, geografi, kommunetype og skoletype. Der det har vært mulig å velge mellom flere

¹ Svalbard regnes som egen kommune, tilhørende Troms fylke.

² Arendal, Bergen, Bærum, Fredrikstad, Kristiansand, Oslo, Sandnes, Stavanger, Tromsø og Trondheim.

kommuner eller videregående skoler som tilfredsstill disse kriteriene, er det trukket tilfeldig. I praksis har slik tilfeldig trekking bare vært aktuelt i fylker med særlig mange små kommuner eller mange videregående skoler. I de ti større kommunene som er med hver gang er utvalget av skoler trukket tilfeldig. Figur 2.1 viser hvilke kommuner, grunnskoler og videregående skoler som ble invitert til å besvare årets undersøkelse samt illustrer den geografiske spredningen til disse.

Figur 2.1 Inviterte kommuner, grunnskoler og videregående skoler høsten 2018

Av fylkeskommunene besvarte 10 av 18 årets undersøkelse. Av de resterende ble én ikke godkjent på grunn av for få svar. En annen gav beskjed om at de ikke ønsket å delta. De siste seks åpnet aldri undersøkelsen. Til sammenligning svarte 16 av 18 fylkeskommuner høsten 2018 og 11 av 18 fylkeskommuner våren 2018.

2.1 Overordnet om godkjente respondenter og svarprosent

De respondentgruppene som ble invitert til å delta representerer bruttoutvalget, mens gruppene med godkjente svar utgjør nettoutvalget. Tabell 2.1 viser bruttoutvalg og status fordelt på respondentgruppene skoleleder i grunnskole, skoleleder i videregående opplæring, skoleeier kommune og skoleeier fylkeskommune. Kategorien *godkjent* henviser her til de respondentene som har gjennomgått hele undersøkelsen. *Godkjent – noen svar* henviser til respondenter som ikke har fullført, men svart på minst 30 prosent av spørsmålene i sin gruppe. *Ikke godkjent – noen svar* er dermed de respondentene som har svart på mindre enn 30 prosent. Disse tas ut av datamaterialet for å sikre at «ikke-seriøse» svar er med (eksempelvis respondenter som klikker seg gjennom de første sidene av undersøkelsene for å kikke på den) og for å unngå en høyere svarprosent enn det som er reelt. Den nest siste kategorien består av dem som *ikke har svart*. Kategorien *frfalt* henviser til de respondentene som aktivt har gitt beskjed om at de ikke ønsker eller har

mulighet til å svare på høstens spørring. Under gjennomføringen fikk vi også tilbakemelding om at én skole i utvalget var nedlagt. Denne er ikke tatt med i utregningen av svarprosent.

Tabell 2.1 Bruttoutvalg og status etter respondentgruppe, antall

Respondent	Godkjent	Godkjent, noen svar	Ikke godkjent	Ikke svart	Frafalt	Totalt
Skoleleder grunnskole	471	20	73	262	80	906
Skoleleder videregående	73	3	9	36	6	127
Skoleeier kommune	88	0	15	37	7	147
Skoleeier fylkeskommune	9	1	1	6	1	18
Total N	641	24	98	341	94	1198

For å gi et bilde av gruppen *ikke godkjent – noen svar* viser tabell 2.2 maksimalt antall svar på alle spørsmålene i skjemaet for hver respondentgruppe, samt gjennomsnitt og median for både ekskluderte og inkluderte respondenter.

Tabell 2.2 Sammenligning, godkjente og ikke godkjente svar

	Skoleleder grunnskole		Skoleleder videregående		Skoleeier kommune	
	Ikke godkjent	Godkjent	Ikke godkjent	Godkjent	Ikke godkjent	Godkjent
Maks ant. svar	107	107	50	50	85	85
Gjennomsnitt	10,5	76,7	3,5	36,5	4,6	60,7
Median	5	78	3	37	3	60

Tabellen viser at respondentene som ikke ble godkjent har avgitt svært få svar sammenlignet med gjennomsnittet i sin gruppe. Videre viser analyser at det ikke er noe systematikk i hvor disse avslutter undersøkelsen. Det er rimelig å anta at resultatene ikke ville blitt endret ved en eventuell inklusjon. Endelig svarprosent relatert til bruttoutvalg og populasjonen er vist i tabell 2.3.

Tabell 2.3 Bruttoutvalg, populasjon (antall) og svarprosent

	Skoleleder grunnskole	Skoleleder videregående	Skoleeier kommune	Skoleeier fylkeskommune
Bruttoutvalg	906	127	147	18
Populasjon	2726	389	422	18
Godkjente svar	491	76	88	10
<i>Svarprosent bruttoutvalg</i>	<i>54,2</i>	<i>59,8</i>	<i>59,9</i>	<i>55,6</i>
<i>Svarprosent Populasjon</i>	<i>18,0</i>	<i>19,5</i>	<i>20,9</i>	<i>55,6</i>

2.2 Kommuneutvalget: 59,9 prosent deltakelse og små skjevheter

Det var totalt 147 kommuner i vårens utvalg. I alt 88 av kommunene besvarte undersøkelsen, noe som gir en deltakelse på 59,9 prosent. Dette er en lavere oppslutning sammenlignet med høsten 2018 (71,1 prosent) og våren 2018 (66,7 prosent). Totalt 15 kommuner åpnet undersøkelsen, men svarte på for få spørsmål til at besvarelsen kunne godkjennes. Syv ga aktivt beskjed om at de ikke ønsket å delta.

Tabell 2.4 viser hvordan utvalget var sammensatt etter fylke, populasjon, bruttoutvalg og hvilken svarprosent som ble oppnådd – sistnevnte i synkende rekkefølge.

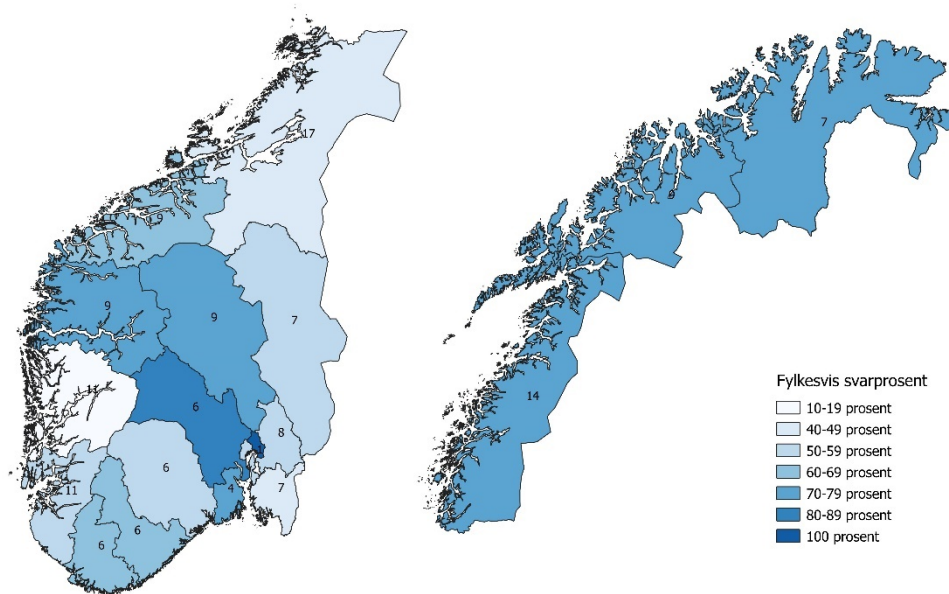
Tabell 2.4 Populasjon, bruttoutvalg (antall) og svarprosent kommuner etter fylke

Fylke	Populasjon	Utvalg	Antall svar	Svarprosent
Oslo	1	1	1	100,0
Buskerud	21	6	5	83,3
Oppland	26	9	7	77,8
Sogn og Fjordane	26	9	7	77,8
Troms	24	9	7	77,8
Vestfold	9	4	3	75,0
Finnmark	19	7	5	71,4
Nordland	44	14	10	71,4
Aust-Agder	15	6	4	66,7
Møre og Romsdal	36	9	6	66,7
Vest-Agder	15	6	4	66,7
Hedmark	22	7	4	57,1
Rogaland	26	11	6	54,5
Akershus	22	8	4	50,0
Telemark	18	6	3	50,0
Østfold	18	7	3	42,9
Trøndelag	47	17	7	41,2
Hordaland	33	11	2	18,2
Total N	422	147	88	59,9

* Inkludert Svalbard

Svarprosenten varierer betydelig mellom fylkene (se også figur 2.2). Når vi ser bort fra Oslo, som består av kun én kommune, er det flere fylker hvor det mangler én eller to kommuner for å ha full deltakelse. Majoriteten har minst 50 prosent deltakelse. Tre fylker har under 50 prosent deltakelse. Det er Østfold, Trøndelag og Hordaland. Hordaland skiller seg ut med særlig lav deltakelse, her har kun to

av 11 kommuner i utvalget deltatt. Det gir en deltakelse på 18,2 prosent, en betydelig lavere prosentandel enn i 2018.

Figur 2.2 Svarprosent kommuner etter fylke, antall i utvalget vist per fylke

Tabell 2.5 viser at svarprosenten varierer noe etter kommunestørrelse og landsdel³. Deltakelsen synker med økende kommunestørrelse, unntagen i Øst-Norge. Når det gjelder landsdel er svarprosenten størst i Øst-Norge, etterfulgt av Midt- og Nord-Norge. Innenfor landsdelene er det til dels betydelige forskjeller mellom fylkene.

Tabell 2.5 Svarprosent kommuner etter landsdel og innbyggertall

Landsdel	Under 3000 %	3000 til 9999 %	10.000 og mer %	Totalt %
Oslo og Akershus	-	-	55,6	55,6
Øst-Norge	57,1	70,6	60,0	64,1
Sør- og Vest-Norge	63,2	52,6	46,7	54,7
Midt- og Nord-Norge	65,5	62,5	55,6	63,0
Totalt	63,6	61,4	54,2	59,9

³ De ulike landsdelene består av følgende fylker: *Oslo og Akershus*: Oslo og Akershus, *Øst-Norge*: Østfold, Hedmark, Oppland, Buskerud, Vestfold og Telemark, *Sør- og Vest-Norge*: Aust-Agder, Vest-Agder, Rogaland, Hordaland, Sogn og Fjordane og Møre og Romsdal, *Midt- og Nord-Norge*: Trøndelag, Nordland, Troms og Finnmark.

Tabell 2.6 viser landsdel og innbyggertall for kommunene som deltok i undersøkelsen (nettutvalget) sammenlignet med alle kommuner i Norge (populasjonen).

Fordelingen av kommunene som har besvart undersøkelsen avviker i noen tilfeller fra det vi finner i populasjonen. Tabellen viser samlet sett at mellomstore kommuner er noe underrepresentert, mens det er en viss overrepresentasjon av de største kommunene. Ser man på totalen for landsdel samsvarer det godt med populasjonen. Det er derfor rimelig å forvente at undersøkelsen gjenspeiler variasjoner mellom kommuner på en akseptabel måte.

Tabell 2.6 Sammensetning av nettutvalg kommuner etter landsdel og innbyggertall sammenlignet med populasjonen

Landsdel	Under 3000		3000 til 9999		10.000 og mer		Totalt	
	%		%		%		%	
	Utvalg	Pop.	Utvalg	Pop.	Utvalg	Pop.	Utvalg	Pop.
Oslo og Akershus	0,0	0,2	0,0	0,2	6,1	4,9	6,1	5,4
Øst-Norge	4,8	7,0	11,6	12,0	10,2	8,2	26,5	27,2
Sør- og Vest-Norge	12,9	12,2	12,9	15,0	10,2	8,2	36,1	35,4
Midt- og Nord-Norge	19,7	17,6	5,4	9,2	6,1	5,2	31,3	31,9
Totalt	37,4	37,1	29,9	36,4	32,7	26,5	100,0	100,0

2.3 Grunnskoleutvalget: 54.2 prosent deltakelse og små skjevheter

I alt 906 grunnskoler ble invitert til å besvare undersøkelsen. Utvalget er hentet fra en populasjon på 2726 ordinære grunnskoler. 471 av disse gjennomførte hele undersøkelsen, mens 93 besvarte deler av den. Av disse hadde kun 20 nok svar til å bli godkjent. 262 har ikke åpnet eller svart på undersøkelsen. Antall skoleledere som ga aktivt beskjed om at de ikke ønsket å delta var 80, noe som utgjør omtrent ni prosent. Dette er en økning sammenlignet med tidligere år (mellom 3-6 prosent de siste fire spørringene). Som i tidligere år, var den primære årsaken at det er tidkrevende for skolen å delta.

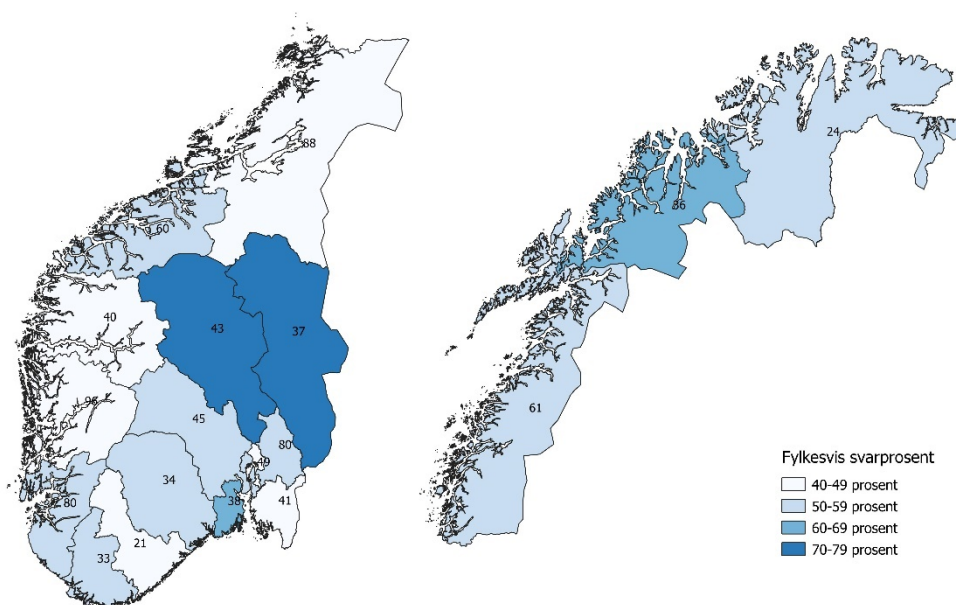
Svarprosenten for grunnskolene har vært varierende de siste årene. Høsten 2017 var den på 54 prosent, men økte til 58,4 prosent våren 2018. Våren 2019 var svarprosenten identisk med den man oppnådde høsten 2018 (54 prosent deltakelse).

Tabell 2.7 viser hvordan utvalget var sammensatt etter fylke, populasjon, bruttoutvalg og hvilken svarprosent som ble oppnådd. Svarprosenten varierer mellom fylkene (se også figur 2.3). Den høyeste svarprosenten finner man i Oppland hvor 74,4 prosent av skolelederne besvarte undersøkelsen. Ellers er deltakelsen rundt 50 prosent. Den laveste oppslutningen finner man blant grunnskolene i Sogn og Fjordane med 42,5 prosent.

Tabell 2.7 Populasjon, bruttoutvalg (antall) og svarprosent grunnskoler etter fylke

Fylke	Populasjon	Utvalg	Antall svar	Svarprosent
Oppland	116	43	32	74,4
Hedmark	121	37	26	70,3
Vestfold	111	38	25	65,8
Troms	127	36	22	61,1
Telemark	100	34	20	58,8
Nordland	191	61	35	57,4
Møre og Romsdal	193	60	34	56,7
Akershus	242	80	45	56,3
Vest-Agder	102	33	18	54,5
Finnmark	71	24	13	54,2
Buskerud	137	45	24	53,3
Rogaland	233	80	41	51,3
Trøndelag	251	88	43	48,9
Aust-Agder	69	21	10	47,6
Oslo	147	49	23	46,9
Østfold	124	41	19	46,3
Hordaland	283	96	44	45,8
Sogn og Fjordane	108	40	17	42,5
Total N	2726	906	491	54,2

* Inkludert Svalbard

Figur 2.3 Svarprosent grunnskoler etter fylke, antall i utvalget vist per fylke

I tabell 2.8 og 2.9 vises svarprosent for grunnskolene sortert på henholdsvis landsdel og skoletype, samt landsdel og skolestørrelse.

Tabell 2.8 Svarprosent grunnskole etter landsdel og skoletype

Landsdel	Barneskole %	1 – 10-skole %	Ungdomsskole %	Totalt %
Oslo og Akershus	45,9	47,8	71,9	52,7
Øst-Norge	58,5	64,4	66,7	61,3
Sør- og Vest-Norge	49,3	54,2	44,8	49,5
Midt- og Nord-Norge	51,6	56,8	55,0	54,3
Totalt	51,8	56,6	58,4	54,2

Tabellen viser at svarprosenten totalt sett er lik etter skoletype, men barneskolene har litt lavere deltakelse enn ungdomsskolene og 1-10-skolene. Denne tendensen ser vi i alle landsdelene unntatt Sør- og Vest-Norge. Svarprosent er lavest blant skolene lokalisert på Sør- og Vest-Norge.

Tabell 2.9 viser videre at deltakelsen på landsbasis er høyere ved små enn store skoler. Oslo og Akershus avviker noe fra dette mønsteret.

Tabell 2.9 Svarprosent grunnskole etter landsdel og skolestørrelse

Landsdel	Under 100 %	100 – 299 %	300 og over %	Totalt %
Oslo og Akershus	50,0	45,7	55,7	52,7
Øst-Norge	63,8	61,0	60,0	61,3
Sør- og Vest-Norge	63,9	43,4	43,9	49,5
Midt- og Nord-Norge	58,7	53,8	43,6	54,3
Totalt	61,4	51,5	51,1	54,2

Tabellene 2.10 og 2.11 viser hvordan nettoutvalget, altså de grunnskolene som har deltatt i undersøkelsen, er sammensatt etter landsdel, skoleslag og skolestørrelse sammenliknet med populasjonen av grunnskoler.

Tabell 2.10 Sammensetning av nettoutvalg grunnskoler etter landsdel og skoletype sammenliknet med populasjonen

Landsdel	Barneskole %		1 – 10 skole %		Ungdomsskole %		Totalt %	
	Utvalg	Pop.	Utvalg	Pop.	Utvalg	Pop.	Utvalg	Pop.
Oslo og Akershus	6,9	8,7	2,2	2,1	4,7	3,3	13,8	14,1
Øst-Norge	16,9	16,2	5,9	4,2	6,9	5,5	29,7	26,0
Sør- og Vest-Norge	20,2	22,3	7,9	7,8	5,3	6,2	33,4	36,3
Midt- og Nord-Norge	9,8	10,9	11,0	9,9	2,2	2,9	23,0	23,7
Totalt	53,8	58,1	27,1	24,0	19,1	17,9	100,0	100,0

Tabell 2.11. Sammensetning av nettoutvalg grunnskoler etter landsdel og skolestørrelse sammenlignet med populasjonen.

Landsdel	Under 100		100 – 299		300 og over		Totalt	
	%		%		%		%	
	Utvalg	Pop.	Utvalg	Pop.	Utvalg	Pop.	Utvalg	Pop.
Oslo og Akershus	0,6	0,6	3,3	3,7	10,0	9,8	13,8	14,1
Øst-Norge	6,1	5,5	16,9	13,1	6,7	7,3	29,7	26,0
Sør- og Vest-Norge	12,6	10,9	13,4	15,3	7,3	10,1	33,4	36,3
Midt- og Nord-Norge	12,4	10,5	7,1	8,6	3,5	4,5	23,0	23,7
Totalt	31,8	27,5	40,7	40,8	27,5	31,7	100,0	100,0

Det er noen forskjeller mellom nettoutvalget og populasjonen. Tabell 2.10 viser for eksempel at 1-10 skolene generelt er noe overrepresentert. Når det gjelder skolestørrelse er de minste skolene noe overrepresentert, mens de største er svakt underrepresentert (tabell 2.11). At dette varierer har man sett i tidligere spøringer.

Tabell 2.12 indikerer at fordelingen i nettoutvalget mellom offentlig og privat organisering samt målform, korresponderer godt med fordelingen i populasjonen.

Tabell 2.12 Sammensetning av nettoutvalg grunnskoler etter organisering og målform

Type	Populasjon %	Utvalg %
Offentlig	92,0	91,2
Privat	8,0	8,8
Bokmål	78,9	79,0
Nynorsk	20,9	20,8
Samisk	0,3	0,2

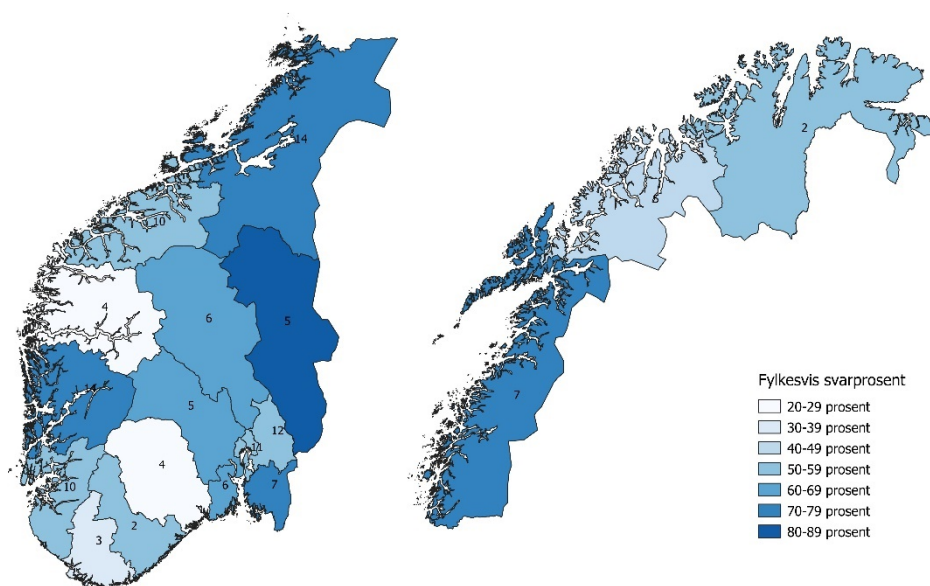
2.4 Videregåendeutvalget: 60 prosent deltakelse og noen skjevheter

127 videregående skoler var med i bruttoutvalget våren 2019. Utvalget er hentet fra en populasjon bestående av 389 skoler. Totalt 76 besvarelser ble godkjent, noe som gir en svarprosent på 59,8. 36 skoler valgte å ikke svare på undersøkelsen og seks oppgav at de ikke ønsket å delta. Svarprosenten er 4 prosentpoeng lavere enn høstens spørning i 2018 (64 prosent deltakelse) og 9 prosent lavere enn spørningen for våren 2018 (69 prosent deltakelse). Tabell 2.13 oppsummerer populasjonen og utvalget sortert på fylke samt hvilken svarprosent som ble oppnådd. Svarprosenten for de videregående skolene varierer betydelig mellom fylkene (se også figur 2.4). Deltakelsen er relativt høy i flere av fylkene, og den er høyest i Hedmark. I fire fylker er svarprosenten 40 prosent eller lavere.

Tabell 2.13 Populasjon, bruttutvalg (antall) og svarprosent videregående skoler etter fylke

Fylke	Populasjon	Utvalg	Antall svar	Svarprosent
Hedmark	17	5	4	80,0
Trøndelag	39	14	11	78,6
Hordaland	43	14	10	71,4
Nordland	18	7	5	71,4
Østfold	19	7	5	71,4
Oppland	11	6	4	66,7
Vestfold	14	6	4	66,7
Buskerud	18	5	3	60,0
Akershus	38	12	7	58,3
Oslo	34	11	6	54,5
Aust-Agder	9	2	1	50,0
Finnmark	11	2	1	50,0
Møre og Romsdal	27	10	5	50,0
Rogaland	34	10	5	50,0
Troms	16	5	2	40,0
Vest-Agder	15	3	1	33,3
Sogn og Fjordane	13	4	1	25,0
Telemark	13	4	1	25,0
Total N	389	127	76	59,8

* Inkludert Svalbard

Figur 2.4 Svarprosent videregående skoler etter fylke, antall i utvalget vist per fylke

Tabell 2.14 viser at det er forskjeller mellom de tre ulike typene videregående skoler samt at yrkesfag er noe overrepresentert og studiespesialiserende underrepresentert. Tabell 2.15 viser at det er noen avvik mellom utvalg og populasjon når det gjelder skolestørrelse, sett under ett.

Tabell 2.14 Sammensetning av nettoutvalg videregående skole etter landsdel og skoletype sammenlignet med populasjonen

Landsdel	Studiespes. %		Kombinert %		Yrkesfaglig %		Totalt %	
	Utvalg	Pop.	Utvalg	Pop.	Utvalg	Pop.	Utvalg	Pop.
Oslo og Akershus	2,6	4,6	11,8	12,3	2,6	1,5	17,1	18,5
Øst-Norge	5,3	4,6	14,5	14,9	7,9	4,1	27,6	23,7
Sør- og Vest-Norge	1,3	7,7	18,4	19,8	10,5	8,7	30,3	36,2
Midt- og Nord-Norge	2,6	2,1	19,7	17,2	2,6	2,3	25,0	21,6
Totalt	11,8	19,0	63,2	64,3	23,7	16,7	100,0	100,0

Tabell 2.15 Sammensetning av nettoutvalg videregående etter landsdel og skolestørrelse sammenlignet med populasjonen

Landsdel	Under 250 %		250 – 599 %		600 og over %		Totalt %	
	Utvalg	Pop.	Utvalg	Pop.	Utvalg	Pop.	Utvalg	Pop.
Oslo og Akershus	2,6	2,6	6,6	7,8	7,9	7,8	17,1	18,2
Øst-Norge	6,6	7,0	13,2	8,8	7,9	8,1	27,6	23,9
Sør- og Vest-Norge	5,3	10,6	18,4	16,1	6,6	9,6	30,3	36,4
Midt- og Nord-Norge	9,2	8,3	10,5	7,8	5,3	5,5	25,0	21,6
Totalt	23,7	28,6	48,7	40,5	27,6	30,9	100,0	100,0

Tabell 2.16 indikerer at fordelingen mellom offentlig og privat organisering stemmer godt med populasjonen. Med hensyn til målform ser vi at nynorsk er overrepresentert i nettoutvalget.

Tabell 2.16 Sammensetning av nettoutvalg videregående skoler etter organisering og målform

Type	Populasjon %	Utvalg %
Offentlig	79,2	78,9
Privat	20,8	21,1
Bokmål	78,7	73,7
Nynorsk	14,7	22,4
Bokmål og nynorsk	5,4	2,6
Samisk	1,0	0,0

2.5 Gjennomføring av undersøkelsene

Spørringene for Utdanningsdirektoratet ble gjennomført i perioden 6. mars til 17. april 2019. Undersøkelsen ble gjennomført elektronisk for alle fire målgrupper. Det ble gitt i alt syv påminnelser om undersøkelsen, en per uke og en ekstra de siste dagene. Vi ser at svarprosenten er noe redusert for alle respondentgrupper utenom skoleledere i grunnskolen, sammenlignet med høsten 2018 og våren 2018. Tatt i betraktning at Spørsmål til Skole-Norge gir nødvendig informasjon som Utdanningsdirektoratet bruker i oppfølging av viktige satsningsområder, hadde det vært ønskelig med enda høyere deltakelse. Selv om representativiteten kan sies å være tilfredsstillende ville høyere deltakelse gjort funnene sikrere.

Spørreskjemaet er utarbeidet i samarbeid mellom Utdanningsdirektoratet og NIFU. Utdanningsdirektoratet laget det første utkastet. NIFU har kommet med forslag til forbedringer når det gjelder utformingen av spørsmålene, men har i hovedsak latt oppdragsgiver selv bestemme innholdet. Spørsmålene er også pilotert og gjennomgått av en referansegruppe bestående av representanter fra målgruppene.

Respondentene fikk, i tillegg til en elektronisk lenke til selve undersøkelsen, også tilsendt en lenke til en PDF-fil som gjenga alle spørsmålene, slik at de kunne bruke denne som kladd før de fylte ut det elektroniske skjemaet. Fordi undersøkelsene er satt sammen av ulike temaer, kan det ha vært nødvendig for skolene og skoleeierne å involvere flere personer i arbeidet med å besvare undersøkelsen. Dette gjelder trolig fylkeskommuner og kommuner spesielt, men kan også være aktuelt på skoler. Vi har fått én henvendelse om tekniske problemer i forbindelse med gjennomføringen. Dette problemet var mest sannsynlig lokalt.

For å få mer kunnskap om belastningen på respondentene, ba vi om å få oppgitt hvem som besvarte undersøkelsen. Fordelingen vises i tabell 2.17.

Tabell 2.17 Hvem svarer på vegne av skolen? Flere svar mulig

Respondenttype	Barneskole	1 – 10 skole	Ungdoms-skole	Videregående	Totalt
	%	%	%	%	%
Rektor	96,2	95,5	91,5	85,5	93,8
Assisterende rektor	1,5	3,0	4,3	13,2	3,9
Inspektør	3,0	1,5	3,2	2,6	2,6
Avdelingsleder	0,8	1,5	2,1	6,6	1,9
Annet	0,8	1,5	1,1	3,9	1,4
Total N	264	133	94	76	567

Ved både grunnskolene og de videregående skolene var rektor i de aller fleste tilfellene involvert i besvarelsen. Ved noen av skolene var inspektør og assisterende rektor også med, enten i tillegg til eller i stedet for rektor. Ved de videregående

skolene spiller assisterende rektor en noe større rolle i utfyllingen av besvarelsene enn ved grunnskolen. Det at skolene kunne krysse av for mer enn ett alternativ gjør at summen overstiger 100 prosent ved alle skoleslagene. Totalt er det 2,4 prosent av skoleledere i grunnskolen og 3,9 prosent av skolelederne i videregående opplæring som oppgir at det er flere enn én person involvert i utfyllingen. Totalt 1,2 prosent krysset av for kategorien *annet*. Deres svar på et åpent spørsmål viser at i denne gruppen finnes sosialrådgivere, merkantilt personale, enhetsledere, daglige ledere og en administrativ leder.

Lignende spørsmål ble stilt til skoleeierne. I Tabell 2.18 vises hvem som svarer på undersøkelsen på vegne av kommunen/fylkeskommunen.

Tabell 2.18 Hvem svarer på undersøkelsen på vegne av kommunen/fylkeskommunen? Flere svar mulig

Respondenttype	Kommune (prosent)	Fylkeskommune (antall)
(Fylkes)rådmann, assisterende rådmann og lignende	4,5	0
Skolefaglig ansvarlig (eksempel utdanningsdirektør, skolesjef, oppvekstsjef, seksjonssjef for skole)	84,1	7
Seksjonsleder, avdelingsleder og lignende stillinger på mellomledernivå	4,5	5
Rådgiver, konsulent, førstesekretær og lignende	10,2	3
Annet	1,1	0

I kommunene og fylkeskommunene er det først og fremst skolefaglig ansvarlige som har besvart undersøkelsen. Vi ser at summen av de som har svart overstiger antallet skoleeiere (N) som er med, noe som betyr at flere enn én person er involvert. For 6,8 prosent av kommunene har to eller flere vært involvert i besvarelsen. Totalt tre skoleeiere i fylkeskommunen oppgir at to eller flere har bidratt. For sistnevnte krysset ingen av for *annet*. Når det gjelder kommunene oppgir en av dem at skolefaglig rådgiver har besvart undersøkelsen.

3 Realfagsstrategien

«Tett på realfag» er regjeringens strategi for økt kompetanse i realfag. Formålet med strategien er å fornye fagene for å bedre elevenes læring og motivasjon. Dette skal redusere andelen barn og unge som skårer på lavt nivå i matematikk samt øke andelen som presterer på et høyt og avansert nivå i realfag generelt. Et viktig tiltak er å forbedre kompetanse i realfag blant barnehagelærere og lærere. Utdanningsdirektoratet ønsker å undersøke skoleledere og skoleeieres kjennskap til denne strategien. Spørsmål om realfagsstrategien var også tema i Spørsmål til Skole-Norge våren 2017 (Federici et al., 2017). Der spørsmålene er like for årets undersøkelse slik de ble presentert i 2017 oppgis tall fra begge undersøkelser for å få et bilde av endringer over tid.

3.1 Mange kjenner til innholdet i strategien

Respondentene ble innledningsvis spurt om i hvilken grad de kjenner til innholdet i strategien «Tett på realfag», se tabell 3.1. Det er viktig å bemerke at skoleeiere i fylkeskommunen kun baserer seg på 10 respondenter for 2019 og 14 respondenter for 2017 da tallene er oppgitt i prosent.

Tabell 3.1 «Kjenner du til innholdet i den nasjonale strategien «Tett på realfag - Nasjonal strategi for realfag i barnehagen og grunnopplæringen (2015-2019)?» Skoleledere og skoleeiere, 2019 (2017).

	Skoleleder grunnskole %	Skoleleder videregående %	Skoleeier kommune %	Skoleeier fylkeskommune %	Total %
Ja, i stor grad	10 (13)	4 (9)	28 (19)	30 (43)	12 (14)
Ja, i noen grad	57 (65)	47 (47)	62 (65)	40 (50)	57 (61)
Nei, liten eller ingen kjennskap	33 (24)	49 (44)	10 (16)	30 (7)	32 (25)
Total N	491 (542)	76	86 (98)	10 (14)	663 (736)

Samlet sett er det 69 prosent som oppgir at de kjenner strategien i noen eller stor grad, mens andelen var 75 prosent i 2017. Denne nedgangen er noe overraskende med tanke på at strategien har virket i ytterligere to år. Det er skoleledere i videregående opplæring som i størst grad oppgir at de *ikke* kjenner til strategien. Det samme var tilfelle i 2017. Analyser viser at grunnskoler og kommuner svarer likt på tvers av kommunestørrelser. Det er heller ikke forskjeller i årets undersøkelse mellom hva skoleledere i grunnskolen svarer når vi ser på ulike skolestørrelser.

3.2 Omtrent 1 av 3 benytter tiltaksplanene

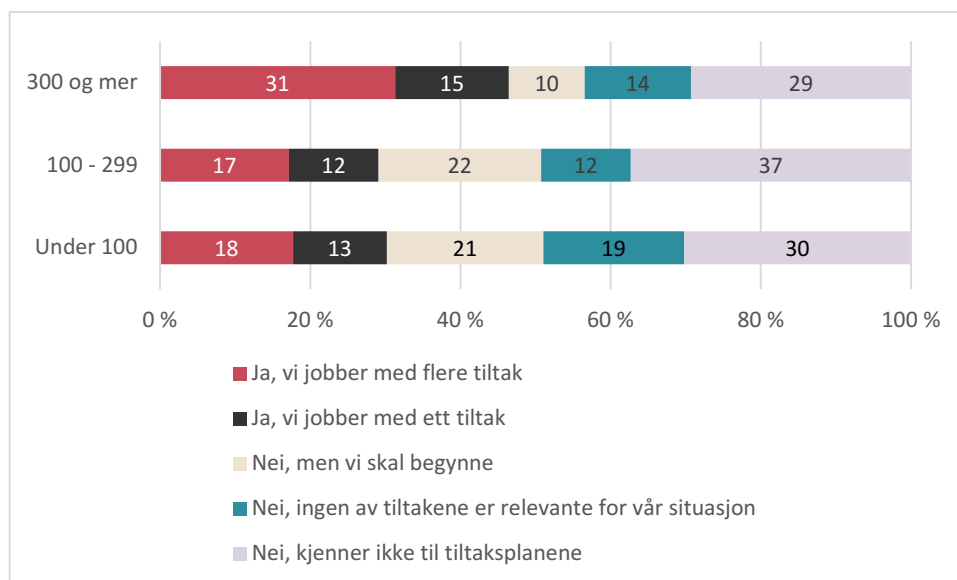
Skoleledere og skoleeiere som kjente til strategien i stor eller noen grad ble spurt om de benyttet seg av tiltak i strategien, se tabell 3.2 Merk at det er kun 7 respondenter som representerer fylkeskommunene.

Tabell 3.2 «Som del av den nasjonale strategien "Tett på realfag" utvikles det årlige tiltaksplaner. Har dere benyttet dere av tiltak i strategien?» Skoleledere og skoleeiere, 2019 (2017).

	Skoleleder grunnskole	Skoleleder videregående	Skoleeier kommune	Skoleeier fylkeskommune	Totalt
	%	%	%	%	%
Nei, kjenner ikke til tiltaksplanene	33 (19)	18 (24)	18 (23)	14 (8)	29 (20)
Nei, ingen av tiltakene er relevante for vår situasjon	15 (12)	28 (15)	14 (15)	14 (0)	16 (12)
Nei, men vi skal begynne	18 (31)	26 (26)	26 (22)	14 (8)	20 (29)
Ja, vi jobber med ett tiltak	13 (17)	10 (13)	10 (15)	14 (8)	12 (16)
Ja, vi jobber med flere tiltak	22 (21)	18 (22)	31 (26)	43 (77)	23 (23)
N	329 (414)	39 (46)	77 (82)	7 (13)	452 (555)

Totalt svarer 35 prosent av alle respondentene i årets undersøkelse at de jobber med ett eller flere tiltak. Det er små variasjoner mellom hva de ulike respondentgruppene svarer, men ingen av forskjellene er statistisk signifikante. Totalt sett er det like mange som jobber med flere tiltak som i 2017.

Figur 3.1 viser en oversikt over grunnskolens svar inndelt etter ulike skolestørrelser.

Figur 3.1 «Som del av den nasjonale strategien "Tett på realfag" utvikles det årlige tiltaksplaner. Har dere benyttet dere av tiltak i strategien?» Skoleledere grunnskole. Skolestørrelse. Prosent.

De store skolene er også de som i størst grad oppgir at de jobber med flere tiltak. Forskjellen mellom de store skolene og de mellomstore skolene er her statistisk signifikant. Utover dette er det noen variasjoner mellom hva de små, mellomstore og store skolene svarer på benyttelse av tiltaksplanene, men forskjellene er ikke statistisk signifikante.

Analysen viser også at det ikke er signifikante forskjeller mellom barneskoler, 1-10 skoler, ungdomsskoler og videregående skoler på spørsmålet om tiltak.

I tabell 3.3 vises grunnskolelederes og kommunenes svar fordelt på ulike kommunestørrelser.

Tabell 3.3 «Som del av den nasjonale strategien "Tett på realfag" utvikles det årlige tiltaksplaner. Har dere benyttet dere av tiltak i strategien?» Grunnskoleledere og kommuneieiere. Kommunestørrelse. Prosent.

	Under 3000 %	3000 til 9999 %	10.000 og mer %
Ja, vi jobber med flere tiltak	13	22	28
Ja, vi jobber med ett tiltak	12	7	15
Nei, men vi skal begynne	32	24	13
Nei, ingen av tiltakene er relevante for vår situasjon	17	13	14
Nei, kjenner ikke til tiltaksplanene	27	34	29
Total N	78	100	228

De store kommunene oppgir i større grad at de jobber med flere tiltak sammenlignet med de minste. Denne forskjellen er statistisk signifikant. Det er også

signifikant flere små og mellomstore kommuner som ikke har benyttet seg av tiltak, men som planlegger å begynne, sammenlignet med de store kommunene.

Vi undersøkte også hva skoleledere og skoleeiere i ulike landsdeler svarte på spørsmålet om tiltaksplaner, se tabell 3.4.

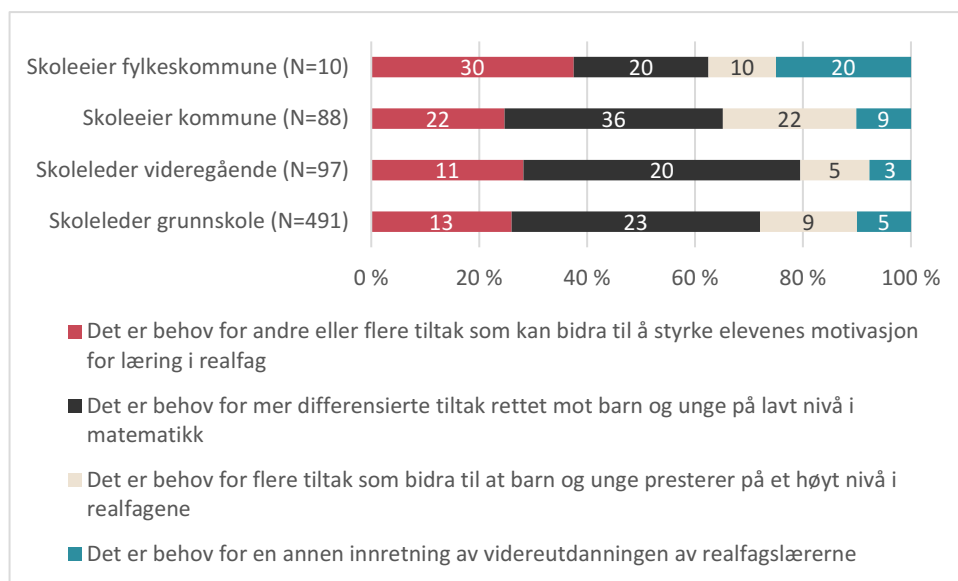
Tabell 3.4. «Som del av den nasjonale strategien "Tett på realfag" utvikles det årlige tiltaksplaner. Har dere benyttet dere av tiltak i strategien?» Skoleledere og skoleeiere. Prosent.

	Oslo og Akershus	Øst-Norge	Sør- og Vest-Norge	Midt- og Nord-Norge
	%	%	%	%
Ja, vi jobber med flere tiltak	38	17	22	24
Ja, vi jobber med ett tiltak	14	12	12	12
Nei, men vi skal begynne	11	18	20	26
Nei, ingen av tiltakene er relevante for vår situasjon	13	18	17	13
Nei, kjenner ikke til tiltaksplanene	24	34	29	25
N	63	125	153	111

Det er Oslo og Akershus som i størst grad rapporterer at de jobber med ett eller flere tiltak. Mens 38 prosent i Oslo og Akershus jobber med flere tiltak, er det kun 17 prosent i Øst-Norge. Denne forskjellen er statistisk signifikant. I Sør- og Vest-Norge og Midt- og Nord-Norge er det ikke store forskjeller på hva skolelederne og skoleeierne svarer.

3.3 Hvilke tiltak mangler?

Respondentene som kjente til tiltaksplanene ble spurt om det er noen tiltak de savner, se figur 3.2. Her fikk skolelederne og skoleeierne mulighet til å sette kryss ved flere alternativer.

Figur 3.2 «I forbindelse med tiltaksplanene, er det noe du mener mangler som tiltak?» Flere kryss mulig. Skoleledere og skoleeiere. Prosent.

En større andel av kommunene oppgir behov for mer differensierte tiltak sammenlignet med grunnskolene. Vi gjør oppmerksom på at fylkeskommunene kun har 10 respondenter.

Skoleledere og skoleeiere kunne også utdype skriftlig hvilke tiltak de mente manglet. I tabell 3.5 vises en oversikt over noen av tiltakene som ble nevnt.

Tabell 3.5. «I forbindelse med tiltaksplanene, er det noe du mener mangler som tiltak?» Utdrag fra beskrivelser.

Skoleledere og skoleeiere om hva de mener mangler som tiltak
• Erfaringsdeling mellom skoler som lykkes • Tettere samarbeid mellom skolene lokalt • Fjerne krav om 8 timer realfag på videregående skoler • Flere tiltak som handler om tilpasset opplæring i egen klasse • Nettbaserte tilbud for skolene i distriktene • Erfaringsdeling mellom lærere • Kursing av lærere • Kurspakker som går ut til kommunene i distriktene • Samarbeid mellom matematikklærere på tvers av skoletrinn og skoleslag (barneskole, ungdomsskole, videregående) • Frikjøp av lærere som tar videreutdanning • Midler til konkretiseringsmateriell • Flere lærere • Mindre undervisningsgrupper • Videreutdanning eller kompetanseheving som er praksisrettet • Vitensenteret bør bidra inn med mer praktisk og variert undervisningsmetodikk, også i kurs som gir studiepoeng

3.4 Benytter skoleledere seg av skolefaglige tilbud?

Skoleledere fikk spørsmål om skolen noen gang har benyttet seg av ulike skolefaglige tilbud, se tabell 3.6. Ikke alle tilbudene er aktuelle for både grunnskole og videregående, og respondentene fikk bare de tilpassede alternativene. Her fikk skolelederne og skoleeierne mulighet til å sette kryss ved flere alternativer.

Tabell 3.6. «Har din skole noen gang benyttet seg av noen av tilbudene nedenfor?» Skoleledere i grunnskolen og videregående.

	Skoleleder grunnskole %	Skoleleder videregående %
Realfagsløyper (8.-10.trinn; vgs)	13	8
Lektor 2 (8.-10. trinn; vgs)	9	50
Den naturlige skolesekken	34	24
Lærerspesialist i matematikk (8.-10.trinn)	5	-
ENT3R eller Y-ENT3 (vgs)	-	18
Den virtuelle matematikkskole (8.-10. trinn)	9	-
Forskerfötter og leserötter (1.-7. trinn)	7	-
Kodetimen	29	1
Abelkonkurransen	-	47
Unge Abel (8.-10.trinn)	11	-
Fysikk-OL (vgs)	-	28
Kjemi-OL (vgs)	-	33
Biologi-OL (vgs)	-	12
Geofag-OL (vgs)	-	9
Informatikk-OL (vgs)	-	11
Kompetanse for kvalitet	41	63
MatematikkMOOC (1.-7. trinn)	8	-
ProgrammeringsMOOC (8.-10.trinn)	3	-
Realfagsbarometer	1	1
Frivillige kartleggingsprøver	68	59
Deltar i Realfagskommunesatsningen	19	-

De mest brukte tiltakene i grunnskolen var frivillige kartleggingsprøver, kompetanse for kvalitet og den naturlige skolesekken. Blant videregående skoler var også kompetanse for kvalitet og frivillige kartleggingsprøver mest bruk i tillegg til lektor 2.

3.5 Flertallet bruker kartleggingsprøver for å identifisere elever som presterer på lavt nivå i matematikk

Skoleledere i grunnskolen og videregående ble spurt om hvordan de identifiserer elever som presterer på lavt nivå i matematikk, se tabell 3.7.

Tabell 3.7. «Hvordan identifiserer dere elever som presterer på lavt nivå i matematikk?» Flere kryss mulig. 2019 (2017).

	Barneskole1-10 skole		UngdomsskoleVideregående		Total
	%	%	%	%	%
Kartleggingsprøver	99 (98)	100 (95)	94 (93)	92 (97)	98 (96)
Resultater fra andre typer prøver	78 (80)	79 (75)	84 (86)	66 (74)	78 (79)
Gjennom klasseromsaktiviteter	89 (85)	86 (82)	83 (78)	57 (69)	83 (81)
Samarbeid med hjemmet	60 (66)	63 (62)	53 (61)	29 (27)	56 (59)
Annet	5 (5)	6 (2)	4 (4)	16 (8)	7 (5)
Total N	264 (314)	133 (122)	94 (114)	76 (85)	567 (635)

Bruk av prøver, særlig kartleggingsprøver, for å identifisere elever som presterer lavt er utbredt i hele skoleløpet. Identifisering gjennom klasseromsaktiviteter er også mye brukt, men i mindre grad på videregående skoler. Samarbeid med hjemmet for å identifisere matematikkvansker er signifikant mindre brukt på videregående skoler sammenlignet med grunnskoler. Tabell 3.7 viser også at de ikke er store endringer fra 2017 til 2019.

Skolelederne som krysset av for *annet*, ble bedt om å utdype i tekst hvordan de identifiserer elever som presterer på lavt nivå i matematikk. Flere svarte på dette, og respondentenes utdypinger er presentert i tabell 3.8.

Tabell 3.8. «Hvordan identifiserer dere elever som presterer på lavt nivå i matematikk?» Dersom annet, utdyp i tekst. Utdrag fra beskrivelser.

Skoleledere om identifisering av elever som presterer på lavt nivå i matematikk.
• Daglig vurdering • Elevsamtaler • Forskningsprosjekt • Fortløpende vurdering • Hjelp fra spesialpedagog • Inntakssamtaler • Observasjon • Nasjonale prøver • Myhrentesten • Samarbeid med PPT

3.6 Oppfølging av elever som presterer på lavt nivå i matematikk

Skoleledere i grunnskolen og videregående skole ble også bedt om å vurdere i hvilken grad de følger opp elever som presterer på lavt nivå i matematikk ved hjelp av ulike foreslåtte alternativer. Tabell 3.9 og 3.10 viser hva skoleledere i grunnskolen og videregående skole svarte på dette i årets undersøkelse, med tall fra 2017 til sammenligning i parentes.

Tabell 3.9. «Hvordan følger dere opp elever som presterer på lavt nivå i matematikk?» Skoleledere grunnskolen. Skoleledere i grunnskolen, 2019 (2017).

	I stor grad 2019 (2017)	I noen grad 2019 (2017)	I liten grad 2019 (2017)	I ingen grad 2019 (2017)	Total N
	%	%	%	%	
Med tilpasset opplæring i ordinær undervisning	75 (68)	25 (31)	0 (1)	0 (0)	489 (532)
Med spesialundervisning integrert i klassen	25 (19)	60 (66)	13 (12)	2 (3)	478 (510)
Undervisning med lærer/spesialpedagog alene eller i mindre grupper	12 (16)	49 (39)	33 (27)	6 (3)	481 (512)
Leksehjelp for denne elevgruppen	11 (13)	32 (39)	22 (25)	35 (22)	429 (473)

Tabell 3.10. «Hvordan følger dere opp elever som presterer på lavt nivå i matematikk?» Skoleledere i videregående, 2019 (2017).

	I stor grad 2019 (2017)	I noen grad 2019 (2017)	I liten grad 2019 (2017)	I ingen grad 2019 (2017)	Total N
	%	%	%	%	
Med tilpasset opplæring i ordinær undervisning	68 (65)	32 (34)	0 (1)	0 (1)	74 (82)
Med spesialundervisning integrert i klassen	8 (11)	59 (45)	25 (27)	8 (18)	63 (74)
Undervisning med lærer/spesialpedagog alene eller i mindre grupper	16 (27)	54 (45)	23 (20)	7 (6)	69 (79)
Leksehjelp for denne elevgruppen	24 (21)	43 (45)	25 (17)	9 (18)	68 (78)

Tilpasset opplæring i ordinær undervisning skjer i stor grad hos 75 prosent av grunnskolene og 68 prosent av de videregående skolene. Spesialundervisning integrert i klassen brukes i stor grad av 25 prosent i grunnskolene, men bare i stor grad av 8 prosent i de videregående skolene. Om lag 60% av begge skoletyper oppgir at de bruker dette i noen grad. Undervisning med lærer/spesialpedagog alene eller i mindre grupper skjer i noen eller stor grad på 70 prosent av de videregående skolene og 61 prosent av grunnskolene. Når det kommer til leksehjelp for denne gruppen er det 43 prosent av grunnskolene og 67 prosent av de videregående skolene som bruker dette i noen eller stor grad.

Skoleledere i grunnskolene og i de videregående skolene ble i tillegg spurt om det er andre måter de følger opp elever som presterer på lavt nivå i matematikk ut over de som var nevnt i forrige spørsmål. Respondentene kunne da skrive inn respons på dette, som er gjengitt i tabell 3.11.

Tabell 3.11. «Er det andre måter dere følger opp elever som presterer på lavt nivå i matematikk som ikke var nevnt i forrige spørsmål?» Utdrag fra beskrivelser.

Beskrivelser fra skoleledere
• Samarbeid med hjemmet om digitale ressurser • Noe gruppeundervisning • Ekstraundervisning til elever • Parallellbok i læreverket (Multi) • Regnekoordinator på 1.-4. trinn • Intensive regnekurs • Bruk av relevante applikasjoner til hjemmearbeid • Samarbeid med foreldre • Mattekurs på flere trinn • Bruk av mestringsteam ved skolen • Sommerskole • Stasjonsundervisning • Fokus på tidlig innsats • Tilpassete lekser • Utvidet timeantall

3.7 Identifisering av elever med stort læringspotensial i matematikk

Skoleledere i grunnskolen og videregående skole ble spurt om hvordan de identifiserte elever med stort læringspotensial, se tabell 3.12. Spørsmålsstillingen er ikke identisk med undersøkelsen i 2017, og er derfor ikke rapportert i tabellen.

Tabell 3.12. «Hvordan identifiserer dere elever med stort læringspotensial i matematikk?» Flere kryss mulig. Skoleledere grunnskole og videregående.

	Skoleleder grunnskole %	Skoleleder videregående %	Total %
Kartleggingsprøver	90	79	75
Resultater fra andre typer prøver	75	68	63
Gjennom klasseromsaktiviteter	87	63	72
Samarbeid med hjemmet	62	18	48
Annet	3	8	3
Total N	491	76	665

Kartleggingsprøver er brukt av mange skoleledere i både grunnskolene og i de videregående skolene. Resultater fra andre typer prøver er også brukt av hele 75 prosent i grunnskolene og 68 prosent i de videregående skolene. Utover dette

viser det seg at klasseromsaktiviteter brukes til identifikasjon av elever med stort læringspotensial er mer utbredt blant grunnskolene (87 prosent) sammenlignet med de videregående skolene (63 prosent). Samarbeid med hjemmet skiller seg også mellom skoleslagene. Godt over halvparten av grunnskolene bruker dette tiltaket sammenlignet med videregående skoler der i underkant av 2 av 5 gjør det.

3.8 Oppfølging av elever med stort læringspotensial i matematikk

Til slutt ble skolelederne i grunnskolen og i videregående skole spurt om hvordan de følger opp elever med stort læringspotensial i matematikk, se tabell 3.13.

Tabell 3.13. «Hvordan følger dere opp elever med stort læringspotensial i matematikk?» Flere kryss mulig. Skoleledere grunnskole og videregående.

	Skoleslag	I stor grad	I noen grad	I liten grad	I ingen grad
		%	%	%	%
Tilpasset opplæring i ordinær undervisning	Grunnskole	59	37	4	0
	Videregående	44	53	1	1
Vi tilbyr forsering i matematikk	Grunnskole	18	36	26	21
	Videregående	17	28	30	25
Vi tilbyr fordypning i matematikk	Grunnskole	9	29	26	36
	Videregående	46	24	17	14

Tilpasset opplæring i ordinær undervisning benyttes i noen eller i stor grad av 96 prosent av grunnskolene og 97 prosent av de videregående skolene.

Forsering i matematikk ser i grunnskolene ut til å være mer utbredt enn fordypning i matematikk, mens det motsatte er tilfelle i de videregående skolene.

Til slutt ble skolelederne spurt om de kunne beskrive eventuelle andre måter de fulgte opp elever med stort læringspotensial i matematikk. Svarene fra respondentene er gjengitt i tabell 3.14.

Tabell 3.14. «Er det andre måter dere følger opp elever med stort læringspotensial i matematikk som ikke var nevnt i forrige spørsmål?» Utdrag fra beskrivelser.

Beskrivelser fra skoleledere

- Samarbeid med andre skoler
- Elever på barneskolen hospiterer på ungdomsskolen
- Bruk av digitale ressurser
- De får jobbe med andre oppgaver
- Deltagelse i matematikkkonkurranser
- Egen gruppeundervisning
- Ekstraoppgaver
- Utvidet tid på skolen
- Elever på ungdomsskolen får delta i undervisning på videregående
- Grupper på tvers av trinn

Beskrivelser fra skoleledere

- Samarbeid med hjemmet
 - Tolærersystemet
 - Ressurslærer som veileder og modellerer god undervisning for lærerne slik at de øker sin kompetanse
 - Studieverksteder
-

3.9 Oppsummering

«Tett på realfag» er regjeringens strategi for økt kompetanse i realfag. Utdanningsdirektoratet ønsker informasjon fra skoleledere og skoleeiere om denne strategien. Oppsummert finner vi følgende:

De fleste skoleledere og skoleeiere kjenner til strategien «Tett på realfag». 1 av 3 svarer likevel at de har liten eller ingen kjennskap til strategien. Når det kommer til å benytte seg av tiltak i strategien, er det omtrent 1 av 3 som oppgir at de jobber med ett eller flere tiltak. Skoleledere i de store skolene svarer oftest at de jobber med flere tiltak. Sammenligner vi kommuner ser vi at de store kommunene oftere oppgir at de jobber med flere tiltak sammenlignet med de minste kommunene. Det er også flere skoleledere og skoleeiere i Oslo og Akershus som rapporterer at de jobber med flere tiltak sammenlignet med de øvrige landsdelene.

Det ble undersøkt hvilke tiltak respondentene mente manglet. Kommunene peker på et behov for mer differensierte tiltak rettet mot barn og unge på et lavt nivå i matematikk.

Identifisering av elever som presterer på lavt nivå i matematikk kan foregå på flere måter. Kartleggingsprøver anvendes av de fleste skolelederne både i grunnskolene og i de videregående skolene. Oppfølging av disse elevene kan også gjøres på ulike måter, og av alternativene som legges frem for skolelederne kommer det frem at leksehjelp får større oppslutning på det videregående trinnet sammenlignet med grunnskolen. Spesialundervisning integrert i klassen benyttes i stor grad ifølge 25 prosent av grunnskolelederne, mens kun 8 prosent av skolelederne i de videregående skolene oppgir dette. Bruken av ulike metoder for å identifisere elever med stort læringspotensial ble kartlagt. Mange skoleledere i grunnskolene og i de videregående skolene oppgir at de bruker kartleggingsverktøy, resultater fra andre typer prøver, og klasseromsaktiviteter. Samarbeid med hjemmet som et ledd i å identifisere elever med stort læringspotensial i matematikk er mer utbredt på grunnskolene (62 prosent) sammenlignet med de videregående skolene (18 prosent).

På spørsmål om oppfølging av elever med stort læringspotensial kommer det frem at 96 prosent av skolelederne i grunnskolene og 97 prosent av skolelederne i de videregående skolene benytter tilpasset opplæring i ordinær undervisning i noen eller stor grad. Det er også 54 prosent av skolelederne i grunnskolene og 45 prosent i de videregående skolene som oppgir at de tilbyr forsering i matematikk

i noen eller stor grad. Det kommer også frem at mens 70 prosent av de videregående skolene i noen eller stor grad tilbyr fordypning i matematikk, er det kun 38 prosent av grunnskolene som gjør det.

Hovedpunkter

- Flesteparten av skoleledere og skoleeiere kjenner til innholdet i strategien «Tett på realfag», enten i stor eller i noen grad.
- Omtrent 1 av 3 skoleledere oppgir at de jobber med flere tiltak i strategien «Tett på realfag»
- Oslo og Akershus er den landsdelen der flest skoleledere svarer at de jobber med flere tiltak i den nasjonale strategien «Tett på realfag».
- Elever som presterer på lavt nivå i matematikk følges i stor grad opp med tilpasset opplæring i ordinær undervisning ifølge skoleledere både i grunnskolen og videregående opplæring.
- Kartleggingsprøver og resultater fra andre typer prøver er mye brukt både i grunnskolene og i de videregående skolene, både for å identifisere elever som presterer lavt, og for å identifisere elever med stort læringspotensial i matematikk.
- Tilpasset opplæring i ordinær undervisning finner sted i stor eller noen grad ifølge de fleste skolelederne i grunnskolene og i de videregående skolene.
- Omtrent halvparten av skolelederne i grunnskolene og de videregående skolene tilbyr forsering i matematikk.
- Fordypning i matematikk tilbys i noen eller stor grad hos i alt 70 prosent av de videregående skolene, men bare hos 38 prosent av grunnskolene.

4 Inkluderende barnehage- og skolemiljø

«Inkluderende barnehage- og skolemiljø» består av tre tilbud om kompetanseutvikling tilknyttet gode barnehage- og skolemiljø uten mobbing og andre krenkelser. De tre tilbudene er læringsmiljøprosjektet, et samlingsbasert tilbud og et nettbasert tilbud. For videre planlegging av kompetanseutviklingen er det viktig for Utdanningsdirektoratet å få oversikt over hvor mange skoleeiere og skoleledere som kjenner til disse tre tilbudene. I tillegg er det sentralt å få kjennskap til om skoleeiere og skoleledere vurderer det som aktuelt å benytte noen av tilbudene. Spørsmålene er også tidligere stilt i Spørsmål til Skole-Norge høsten 2017 (Waa-gene, Larsen, Vaagland & Federici, 2017). For å se tendenser over tid presenterer vi resultatene fra årets undersøkelse sammen med tall fra 2017.

4.1 Kjennskap til de ulike tilbudene i «Inkluderende barnehage- og skolemiljø»

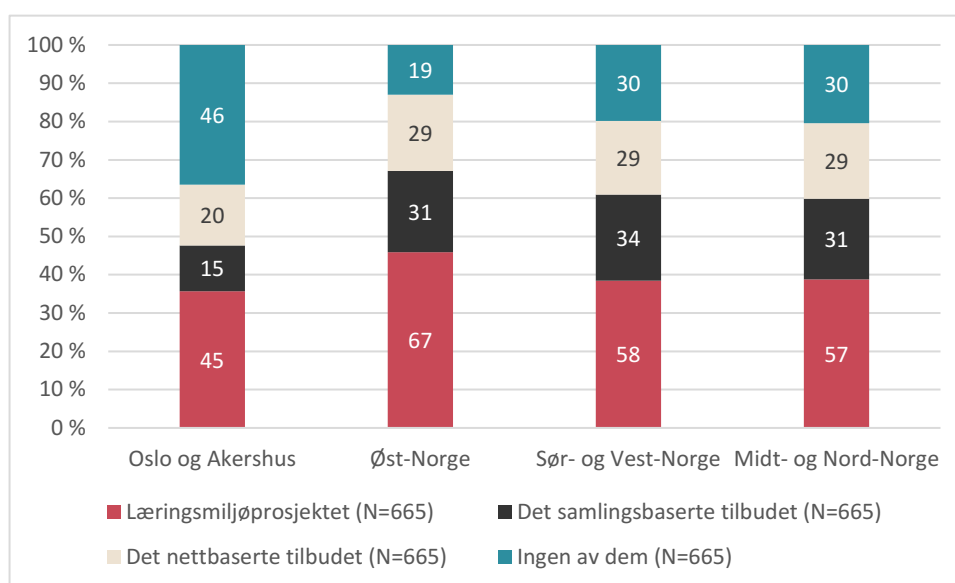
Skoleledere i grunnskolen og videregående skole, samt skoleeiere i kommuner og fylkeskommuner ble bedt om å krysse av for hvorvidt de kjente til de tre tilbudene som inngår i «Inkluderende barnehage- og skolemiljø». Tabell 4.1 på viser hvor mange som kjenner til de ulike tilbudene. Merk at respondentgruppen i fylkeskommunen er liten. Resultatene fra 2017 er vist i parentes.

Tabell 4.1 «Hvilke av de tre nevnte tilbudene i «Inkluderende barnehage- og skolemiljø» på udir.no kjenner du til?» Flere kryss mulig. Svarfordeling 2019 (2017)

	Skoleleder grunnskole	Skoleleder videregående	Skoleeier kommune	Skoleeier fylkeskommune	Totalt
	%	%	%	%	%
Læringsmiljøprosjektet	60 (55)	25 (19)	78 (71)	80 (60)	59 (53)
Det samlingsbaserte tilbudet	27 (13)	7 (1)	66 (35)	20 (33)	30 (15)
Det nettbaserte tilbudet	24 (24)	13 (13)	59 (40)	30 (20)	28 (25)
Ingen av dem	27 (36)	65 (67)	5 (11)	20 (33)	28 (36)
Totalt N	491 (498)	76 (79)	88 (95)	10 (15)	665 (687)

Som det kommer frem av tabell 4.1 er det tilbudet «læringsmiljøprosjektet» som samtlige respondentgrupper har mest kjennskap til i vårens undersøkelse. Totalt kjenner over halvparten av alle respondentene til læringsmiljøprosjektet, som også var tilfelle i 2017. Utover dette er det nå totalt 1 av 3 som kjenner til det samlingsbaserte tilbudet og det nettbaserte tilbudet, hvilket er en økning fra 2017. Den største økningen i kjennskap finner vi i kommunene, der 2 av 3 nå svarer at de har kjennskap til det samlingsbaserte tilbudet, sammenlignet med kun 1 av 3 i 2017.

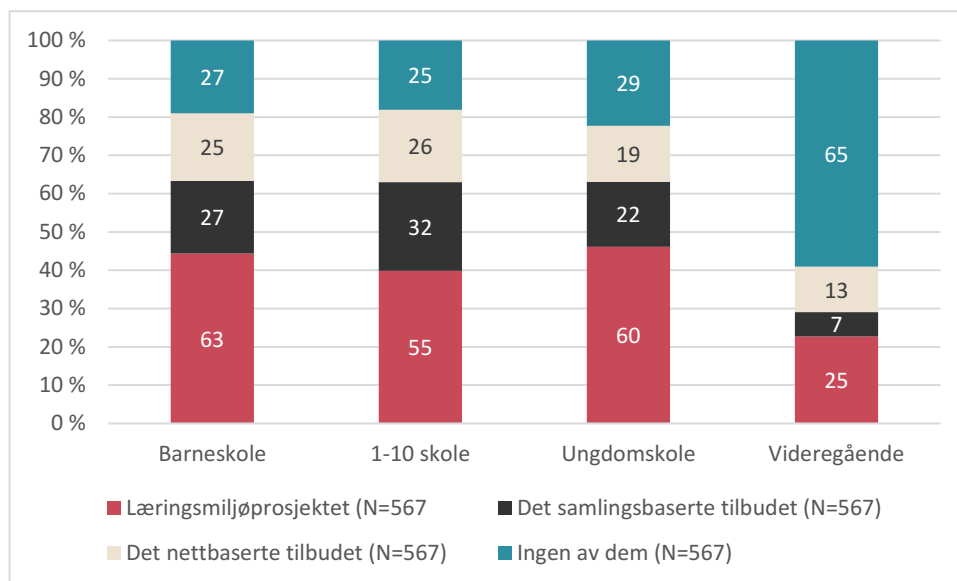
Vi undersøkte også om det var forskjeller mellom landsdeler. Figur 4.1 viser skolelederes og skoleeieres kjennskap til de tre tiltakene fordelt på Oslo og Akershus, Øst-Norge, Sør- og Vest-Norge, og Midt- og Nord-Norge.

Figur 4.1 Kjennskap til læringsmiljøprosjektet, det samlingsbaserte tilbudet og det nettbaserte tilbudet fordelt på landsdeler. Flere kryss mulig. Skoleledere og skoleeiere. Prosent

Figur 4.1 viser at Øst-Norge har størst andel skoleledere og skoleeiere som kjenner til læringsmiljøprosjektet (67 prosent), statistisk signifikant fra Oslo og Akershus (45 prosent). Når det gjelder det samlingsbaserte tiltaket har Oslo og Akershus lavest andel skoleledere og skoleeiere som kjenner til tiltaket (15 prosent). Forskjellen mellom Oslo og Akershus og de øvrige landsdelene er her statistisk signifikant. Det nettbaserte tilbudet er minst kjent i Oslo og Akershus (20 prosent), men forskjellene mellom landsdelene er ikke statistisk signifikante.

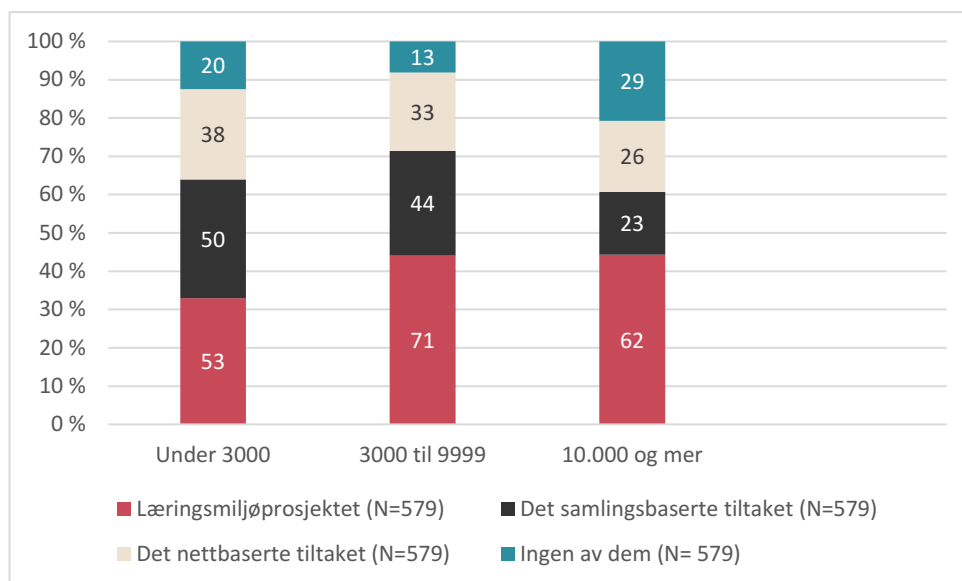
Figur 4.2 viser hvordan skolelederes kjennskap til de tre tilbudene fordeler seg ut i fra skoletype inkludert barneskoler, 1-10 skoler, ungdomsskoler og videregående skoler.

Figur 4.2 Kjennskap til læringsmiljøprosjektet, det samlingsbaserte tilbudet og det nettbaserte tilbudet fordelt på skoleslag. Flere kryss mulig. Skoleledere. Prosent

Skoleledere på videregående skoler viser minst kjennskap til de tre tilbudene. Når det gjelder kjennskap til læringsmiljøprosjektet og det samlingsbaserte tilbudet er forskjellene mellom videregående skole og de øvrige skoleslagene statistisk signifikante.

Figur 4.3 viser kjennskap til de tre tiltakene fordelt på kommunestørrelser. Her er det skoleledere i grunnskolen og skoleeiere i kommunen som utgjør respondentgruppen.

Figur 4.3 Kjennskap til læringsmiljøprosjektet, det samlingsbaserte tilbudet og det nettbaserte tilbudet fordelt på kommunestørrelse. Flere kryss mulig. Skoleledere grunnskole og skoleledere kommune. Prosent

Kjennskap til det samlingsbaserte tilbudet er minst i de store kommunene, signifikant forskjellig fra de små kommunene. Videre er det signifikant flere i de mellomstore kommunene som kjenner til læringsmiljøprosjektet enn i de små kommunene.

4.2 Hvor aktuelt er det å delta på tilbudene i "Inkluderende barnehage- og skolemiljø"?

Skoleledere og skoleeiere ble spurt om de så det som aktuelt å delta på noen av tilbudene i «Inkluderende barnehage- og skolemiljø», se tabell 4.2. Tall fra 2017 er vist i parentes. Her fikk skolelederne og skoleeierne mulighet til å sette kryss ved flere alternativer.

Tabell 4.2 «Er det aktuelt for skolen/kommunen/fylkeskommunen å delta i noen av tilbudene i "inkluderende barnehage- og skolemiljø"?» 2019 (2017). Prosent.

	Skoleleder grunnskole	Skoleleder videregående	Skoleeier kommune	Skoleeier fylkeskommune	Totalt
	%	%	%	%	%
Nei, vi ønsker ikke å delta i noen av tilbudene	27 (27)	57 (39)	18 (8)	20 (40)	29 (26)
Nei, vi har allerede deltatt i noen av tilbudene	20 (10)	1 (3)	33 (15)	10 (7)	19 (10)
Ja, det vil være aktuelt å delta i læringsmiljøprosjektet	29 (36)	21 (24)	20 (33)	40 (27)	27 (34)
Ja, det vil være aktuelt å delta i det samlingsbaserte tilbudet	16 (12)	7 (15)	27 (26)	10 (13)	16 (14)
Ja, det vil være aktuelt å delta i det nettbaserte tilbudet	19 (28)	17 (37)	25 (41)	40 (33)	20 (31)
Total N	491 (498)	76 (79)	88 (95)	10 (15)	665 (687)

I samsvar med undersøkelsen i 2017 svarer i overkant av hver fjerde respondent at de ikke ønsker å delta på noen av tilbudene. Det er størst andel av skoleledere i videregående skole som ikke ønsker å delta i tilbudene (57 prosent).

Tilbudet som er trukket frem av flest respondenter som aktuelt, er læringsmiljøprosjektet, i likhet med tallene fra 2017.

Videre viser tabell 4.3 hva skoleledere og skoleeiere svarer fordelt på landsdeler. Tall fra 2017 er også inkludert til sammenligning.

Tabell 4.3 «Er det aktuelt for skolen/kommunen/fylkeskommunen å delta i noen av tilbudene i "inkluderende barnehage- og skolemiljø"?» Skoleledere grunnskole og videregående; skoleeiere kommune og fylkeskommune. Landsdeler, 2019 (2017).

	Oslo og Akers- hus	Øst-Norge	Sør- og Vest- landet	Midt- og Nord- Norge
	%	%	%	%
Ja, det vil være aktuelt å delta i det nettbaserte tilbudet	25 (29)	15 (29)	16 (30)	27 (36)
Ja, det vil være aktuelt å delta i det samlingsbaserte tilbudet	9 (10)	17 (13)	17 (17)	18 (15)
Ja, det vil være aktuelt å delta i læringsmiljøprosjektet	30 (29)	26 (33)	27 (35)	28 (37)
Nei, vi har allerede deltatt i noen av tilbudene	9 (10)	20 (12)	23 (7)	19 (12)
Nei, vi ønsker ikke å delta i noen av tilbudene	36 (32)	30 (29)	27 (27)	28 (19)

Tall fra både 2017 og 2019 viser at det er flest fra Oslo og Akershus som svarer at de ikke ønsker å delta i noen av tilbudene. Det er imidlertid ikke signifikante forskjeller mellom landsdelene på dette i 2019. Tallene fra 2019 viser også at det er færrest fra Oslo og Akershus som svarer at de allerede har deltatt i noen av tilbudene. Sammenligner vi Oslo og Akershus med de andre landsdelene, er forskjellen til Midt- og Nord-Norge signifikant. Det er også noen forskjeller mellom de ulike landsdelene når det kommer til om det er aktuelt å delta i det nettbaserte tilbudet. Øst-Norge har her en signifikant lavere andel som svarer at dette er aktuelt sammenlignet med Midt- og Nord Norge.

Vi undersøkte også om det var forskjeller i respondentenes svar fordelt på ulike skolestørrelser (elevtall). Tabell 4.4 viser fordelingen over ulike skolestørrelser i grunnskolen.

Tabell 4.4 «Er det aktuelt for skolen å delta i noen av tilbudene i "inkluderende barnehage- og skolemiljø"?» Skoleledere i grunnskolen, fordelt etter skolestørrelse (elevtall), 2019 (2017).

	Små skoler Under 100	Mellomstore skoler 100-299	Store skoler 300 og mer
	%	%	%
Ja, det vil være aktuelt å delta i det nettbaserte tilbudet	26 (36)	15 (28)	16 (20)
Ja, det vil være aktuelt å delta i det samlingsbaserte tilbudet	17 (13)	16 (12)	14 (9)
Ja, det vil være aktuelt å delta i læringsmiljøprosjektet	26 (37)	30 (38)	32 (21)
Nei, vi har allerede deltatt i noen av tilbudene	17 (9)	27 (10)	12 (12)
Nei, vi ønsker ikke å delta i noen av tilbudene	24 (21)	24 (28)	37 (32)

I årets undersøkelse har de store skolene høyest andel som svarer at de ikke ønsker å delta i noen av tilbudene. Det er her signifikant forskjell mellom de store skolene og de mellomstore skolene. På svaralternativet «vi har allerede deltatt i noen av tilbudene», er det de mellomstore skolene som har størst prosentandel, signifikant forskjellig fra de store skolene. Utover dette er det noen forskjeller mellom skolestørrelser og hvorvidt det er vurdert at det er aktuelt å delta i det nettbaserte tilbudet. Forskjellen mellom de små skolene og de mellomstore er her statistisk signifikant.

Tallene fra 2017 viser at andelen blant de største skolene som svarer at de ikke ønsker å delta i noen av tilbudene er 5 prosentpoeng høyere i årets undersøkelse. Det kommer også frem at det blant de mellomstore skolene er 17 prosentpoeng

høyere andel i årets undersøkelse som svarer at de allerede har deltatt i noen av tilbudene sammenlignet med 2017.

Når det gjelder videregående skoler var det ingen signifikante forskjeller mellom skolestørrelser i årets undersøkelse.

Tabell 4.5 viser grunnskolens svar fordelt etter kommunestørrelser, med tall fra 2019 og 2017.

Tabell 4.5 «Er det aktuelt for skolen å delta i noen av tilbudene i "inkluderende barnehage- og skolemiljø"?» Skoleledere i grunnskolen fordelt etter kommunestørrelse, 2019 og 2017. Prosent.

	Under 3000	3000 til 9999	10 000 og mer
	%	%	%
Ja, det vil være aktuelt å delta i det nettbaserte tilbudet	25 (42)	15 (35)	19 (22)
Ja, det vil være aktuelt å delta i det samlingsbaserte tilbudet	20 (17)	20 (17)	13 (8)
Ja, det vil være aktuelt å delta i læringsmiljøprosjektet	20 (38)	25 (40)	33 (33)
Nei, vi har allerede deltatt i noen av tilbudene	26 (9)	26 (11)	15 (10)
Nei, vi ønsker ikke å delta i noen av tilbudene	22 (12)	20 (24)	32 (32)
Total N	69 (66)	139 (132)	299 (300)

Ser vi på tallene fra 2019, er det størst andel blant de store kommunene som svarer at de ikke ønsker å delta i noen av tilbudene, men forskjellen til de andre kommuneinndelingene er ikke statistisk signifikant. Når det gjelder tiltakene svarer en av tre i de store kommunene at det vil være aktuelt å delta i læringsmiljøprosjektet, en tendens som er opprettholdt fra 2017 til 2019. Det nettbaserte tilbudet har fått mindre oppslutning på tvers av alle kommuneinndelingene i 2019 sammenlignet med 2017. Det samlingsbaserte tilbudet har imidlertid fått litt høyere oppslutning i 2019 sammenlignet med 2017, og dette på tvers av alle kommuneinndelingene.

Tabell 4.6 viser skoleeierne svar fordelt etter kommunestørrelser, med tall fra 2019 og 2017.

Tabell 4.6 «Er det aktuelt for skolen å delta i noen av tilbudene i "inkluderende barnehage- og skolemiljø"?» Skoleeiere i kommunen fordelt etter kommunestørrelse, 2019 (2017). Prosent

	Under 3000	3000 til 9999	10 000 og mer
	%	%	%
Ja, det vil være aktuelt å delta i det nettbaserte tilbudet	27 (53)	19 (40)	27 (27)
Ja, det vil være aktuelt å delta i det samlingsbaserte tilbudet	26 (18)	22 (16)	35 (25)
Ja, det vil være aktuelt å delta i læringsmiljøprosjektet	20 (28)	22 (34)	19 (36)
Nei, vi har allerede deltatt i noen av tilbudene	20 (10)	48 (14)	35 (21)
Nei, vi ønsker ikke å delta i noen av tilbudene	31 (3)	7 (9)	12 (14)
Total N	156 (149)	200 (211)	135 (138)

Fordelingen over kommunenes svar viser her at det er de små kommunene som har størst andel skoleeiere som ikke ønsker å delta i noen av tilbudene, men forskjellene er ikke statistisk signifikant. I 2019 oppgir også flere mellomstore og store kommuner at de allerede har deltatt i noen av tilbudene sammenlignet med de små kommunene. For tolkning av figur 4.6 er det viktig å bemerke at det er få respondenter fra kommunene i hver kommuneinndeling.

4.3 Oppsummering

For å få vite mer om bruken av kompetanseutviklingstilbudet «Inkluderende barnehage- og skolemiljø», fikk skoleledere i grunnskolen og videregående skole, samt skoleeiere i kommunen og fylkeskommunen spørsmål om de kjente til og om de vurderte det som aktuelt å delta i de ulike tilbudene. Oppsummert finner vi følgende:

I likhet med i 2017, svarer over halvparten av skoleeierne og skolelederne i grunnskolen at de kjenner til læringsmiljøprosjektet. Blant skolelederne i videregående synes kjennskapet å være svak. Kjennskap til det samlingsbaserte tilbudet har totalt sett økt med 15 prosentpoeng fra spørreundersøkelsen i 2017. Det nettbaserte tilbudet er fremdeles kun kjent for omtrent 1 av 4 respondenter, slik det var i 2017. Undersøkelser av svarfordelingen fordelt på landsdeler viser at kjennskap til læringsmiljøprosjektet er mer utbredt hos respondentene i Øst-Norge enn i Oslo og Akershus. Ser vi på ulike skoleslag, kommer det frem at skoleledere på

videregående skoler har langt mindre kjennskap til de tre tilbudene enn skoler på barne- og ungdomstrinnet.

Respondentene vurderte om det var aktuelt å delta i noen av tilbudene. Resultatene tyder på at tilbudene oppleves som mer aktuelle for skoleledere i grunnskolen enn i videregående skole. Ser vi på skoleledere i grunnskolen, er det fra 2017 til 2019 en nedgang i hvor aktuelt det er å delta i læringsmiljøprosjektet på 7 prosentpoeng. Blant grunnskoler er det også færre i årets undersøkelse som vurderer det nettbaserte tilbudet som aktuelt sammenlignet med tall fra 2017 (nedgang på 9 prosentpoeng). Det samlingsbaserte tilbudet vurderes imidlertid som aktuelt av flere grunnskoler i 2019 sammenlignet med 2017.

Hovedpunkter

- I alt 3 av 4 skoleledere og skoleeiere oppgir at de har kjennskap til læringsmiljøprosjektet.
- Omtrent 30 prosent kjenner til det samlingsbaserte og det nettbaserte tilbudet. Dette viser en økning sammenlignet med tall fra 2017.
- Læringsmiljøprosjektet er det tilbudet flest har kjennskap til på tvers av alle skoleslag.
- Når det gjelder hvor aktuelt det er for skolene å delta i tilbudene, svarer i overkant av hver fjerde skoleleder i grunnskolen at de ikke ønsker å delta i noen av tilbudene. Blant skoleledere i videregående skole svarer 3 av 4 at de ikke ønsker å delta. Tendensen fra kommuner og fylkeskommuner viser at hver femte skoleeier også svarer at de ikke ønsker å delta i noen av tilbudene.
- Totalt sett er det læringsmiljøprosjektet som får størst oppslutning i vurderingen av hvilke tilbud det er mest aktuelt å ta del i blant skoleledere og skoleeiere.

5 Læreplassituasjonen

Fylkeskommunenes vurdering av situasjonen før tildeling av læreplasser høsten 2019 gir viktig informasjon om læringsituasjonen og er et godt grunnlag for vurdering av eventuelle nasjonale tiltak som bør iverksettes kommende høst. Flere av årets spørsmål har blitt stilt til fylkeskommunene også i 2018 og i 2017 og der det er mulig fremstilles tall fra alle tre år i samme tabell. Men ettersom totalt antall fylkeskommuner som har svart varierer mellom årene så bør man være forsiktig med å sammenligne oppslutningen til ulike svaralternativ fra år til år. Våren 2019 har 10 fylkeskommuner svart på spørsmål om læreplassituasjonen.

5.1 Positiv utvikling i vurdering av tilgang på læreplass

I 2017, 2018 og 2019 ble fylkeskommuner bedt om å ta stilling til fire påstander om læreplassituasjonen i fylket, se tabell 5.1.

Tabell 5.1 «Ta stilling til hvor godt beskrivelsene nedenfor passer for situasjonen i dette fylket.» Svarfordeling fra henholdsvis 2019 (2018) [2017]. Antall.

Påstander	Passer svært godt	Passer ganske godt	Passer ganske dårlig	Passer svært dårlig	Totalt
Vi antar at de fleste kvalifiserte søkerne vil få læreplass	6 (5) [2]	4 (6) [11]	0 (0) [2]	0 (0) [0]	10 (11) [15]
Vi vil bare kunne skaffe læreplass til søkere med opplæringsrett	0 (1) [1]	4 (5) [5]	5 (5) [6]	1(0) [3]	10 (11) [15]
Vi er svært bekymret for situasjonen til elever som søker læreplass	0 (0) [1]	2 (0) [4]	6 (9) [8]	2 (2) [2]	10 (11) [15]
Lærebedrifter ser på det som aktuelt å si opp eller ta inn færre lærlinger	0 (0) [0]	1 (0) [1]	3 (7) [9]	6 (3) [5]	10 (11) [15]

Stort sett stiller fylkeskommune seg positivt til læreplasssituasjonen alle tre år og spesielt i 2019 der seks av ti fylker svarer at påstanden «vi antar at de fleste kvalifiserte søkerne vil få læreplass» passer svært godt. Tilsvarende er det ingen som i 2019 svarer at utsagnet «vi vil bare kunne skaffe læreplass til søkere med opplæringsrett» passer svært godt i deres fylkeskommune.

Videre kommer det frem at flertallet av fylkeskommunene heller ikke i år viser bekymring for situasjonen til elever som søker læreplass. Flertallet av fylkeskommunene svarer også at det ikke stemmer at lærebedrifter ser på det som aktuelt å si opp eller ta inn færre lærlinger.

5.2 Fylkene har flere tiltak på plass for å øke tilgang på læreplasser

Fylkeskommunene ble bedt om å oppgi hvilke egne tiltak de benytter seg av for å skaffe flere læreplasser, se tabell 5.2.

Tabell 5.2 «Vil fylkeskommunen gjennomføre egne tiltak for å skaffe flere læreplasser?» Svarfordeling 2019 (2018) [2017]. Antall.

Påstander	Passer svært godt	Passer ganske godt	Passer ganske dårlig	Passer svært dårlig	Totalt
Vi har konkrete planer om rekruttering av lærebedrifter.	8 (5) [7]	2 (6) [6]	0 (0) [2]	0 (0) [0]	10 (11) [15]
Vi arbeider hele tiden med å skaffe læreplasser. Dette inngår i det daglige arbeidet.	8 (8) [11]	2 (2) [2]	0 (0) [2]	0 (0) [0]	10 (10) [15]
Vi vil gjennomføre en egen informasjonskampanje for å skaffe flere læreplasser.	4 (4) [4]	4 (3) [3]	1 (4) [6]	1 (0) [1]	10 (11) [14]
Vi har satt av penger til dette ved en eventuell krise.	2 (1) [2]	5 (2) [3]	0 (7) [6]	3 (0) [4]	10 (10) [15]
Vi har utviklet fylkeskommunale mål for inntak av lærlinger på de enkelte fagområder (jf. samfunnskontrakten).	5 (2) [3]	2 (5) [4]	1 (2) [8]	1 (1) [0]	9 (10) [15]

Tabell 5.2 viser et bilde der samtlige fylkeskommuner har konkrete planer om rekruttering av lærebedrifter. Dette har også tidligere fått oppslutning av flertallet av fylkeskommunene, som tallene fra 2018 og 2017 viser. Flertallet av fylkeskommunene i 2019 arbeider også hele tiden med å skaffe læreplasser, som inngår i det daglige arbeidet, samt vil gjennomføre egne informasjonskampanjer.

Når det gjelder penger som er satt av ved en eventuell krise, er det i alt 7 av 10 fylkeskommuner som svarer at dette tiltaket passer godt eller svært godt med hva de vil gjennomføre. Andelen fylkeskommuner som svarer dette ser ut til å ha økt i 2019 sammenlignet med de tidligere årene (2018 og 2017).

Også det siste tiltaket for økning av lærerplasstilgangen som går på fylkeskommunale mål er det flere fylkeskommuner som stiller seg bak i årets undersøkelse.

I motsetning til i 2017, er det i år veldig få som svarer at dette utsagnet passer ganske dårlig.

Fylkeskommunene hadde anledning til å legge til andre tiltak som de har tatt i bruk for å skaffe flere læreplasser, disse presenteres under:

- Arbeidslivskontrakt: Prosjektstilling til oppfølging av samfunnskontrakten.
- Samarbeid med opplæringskontor og arbeidsutvalg
- Etablert stiling som formidlingskoordinatorer ved alle VGS.
- Ansatt prosjektrådgiver for etablering av flere læreplasser.
- Målrettet informasjon til rådgivere i ungdomsskolen om hvor det er ledige læreplasser og gode arbeidsmuligheter.
- Samarbeid med NHO, NAV, Opplæringskontor og fylkeskommunen om å skaffe flere læreplasser til de som står uten plass etter 1. august.

I likhet med i 2018 ble fylkeskommunen i 2019 også bedt om å ta stilling til seks potensielle statlige tiltak for å bidra til inntak av lærlinger, se tabell 5.3.

Tabell 5.3 «Nedenfor ser du ulike tiltak som kunne blitt iverksatt på statlig nivå for å bidra til inntak av lærlinger. Ta stilling til viktigheten av de ulike tiltakene.» Svarfordeling 2019 (2018). Antall.

Ulike tiltak	Svært viktig	Ganske viktig	Mindre viktig	Ikke viktig	Totalt
Økt lærlingtilskudd	2 (1)	6 (10)	2 (0)	0 (0)	10 (11)
Flere kryssløp	0 (1)	5 (3)	3 (6)	2 (1)	10 (11)
Nasjonale informasjonskampanjer	1 (3)	8 (6)	0 (2)	1 (0)	10 (11)
Nasjonalt "lærlingtorg" (database) for registrering av ledige plasser og søkere	3 (2)	3 (5)	2 (4)	1 (0)	9 (11)
Bedre vern av lærlinger i lovverket under permisjon / oppsigelse	0 (0)	4 (2)	4 (8)	1 (0)	9 (11)
Målrettede krisepakker som kan styrke lærebedriftene	1 (3)	5 (8)	3 (0)	0 (0)	9 (11)

Flesteparten av fylkeskommunene oppgir at økt lærlingstilskudd og nasjonale informasjonskampanjer er viktige tiltak. I 2018 var det imidlertid målrettede krisepakker som kan styrke lærebedriftene og økt lærlingstilskudd som fikk størst oppslutning. Når det kommer til bedre vern av lærlinger i lovverket under permisjon/oppsigelse oppfattes dette fremdeles som mindre eller ikke viktig av over halvparten av fylkeskommunene i 2019. Til slutt kan det nevnes at flere kryssløp trekkes frem som ganske viktig av 5 av 10 fylkeskommuner i år. Dette var også tilfelle av 4 av 11 fylkeskommuner i 2017.

I tillegg oppga fylkeskommunen følgende forslag til nasjonale tiltak:

- Læreplassgaranti: lovfestet rett til læreplass
- Statlige, fylkeskommunale og kommunale etater skal ha mål for mange lærlinger de er pliktige til å ta imot. Minimum to per tusen innbyggere i kommunen innenfor alle lærefag.
- Samfunnskontrakten skal være forpliktende for privat sektor, de må ta inn lærlinger ala Danmark.
- Stimuleringsmidler til fag- og yrkesopplæring. Etablering av midler til lærlinger, praksisbrevkandidater og lærekanidater med særskilte behov gjennom hele året.

Fylkeskommunene ble bedt om å rapportere antall permitterte og antall oppsagte etter 1. oktober 2018. Kun fire fylkeskommuner rapporterte noe, og ifølge disse var det totalt åtte lærlinger som har blitt permittert og en som har blitt oppsagt. Fem av de åtte permitterte har tømmer som lærefag.

Fylkeskommunene ble spurt om det foreligger planer for iverksetting av Vg3-tilbud for søkere som ikke får læreplass høsten 2019. Blant de ti fylkeskommunene som var med i undersøkelsen, besvarte ni respondenter dette spørsmålet med *ja*. Disse respondentene ble videre spurt om over hvor mange skoleår de alternative Vg3-klassene går. Tabell 5.4. viser svarfordelingen på dette. Fem respondenter svarer at det varierer over hvor mange skoleår de alternative Vg3-klassene går.

Tabell 5.4 «Over hvor mange skoleår går de alternative Vg3-klassene?»

	Antall
Ett år	2
To år	2
Varierer	5
Total N	9

5.3 Oppsummering

Fylkeskommunenes vurdering av situasjonen før tildeling av læreplasser høsten 2019 gir viktig informasjon om lærlings situasjonen og er et godt grunnlag for vurdering av eventuelle nasjonale tiltak som bør iverksettes kommende høst. I vårens undersøkelse har 10 fylkeskommuner svart på spørsmål om læreplass situasjonen. Oppsummert finner vi følgende:

Fylkeskommunene er positive til at kvalifiserte søkere vil få læreplass høsten 2019. Seks av ti fylkeskommuner oppgir at påstanden «vi antar at de fleste kvalifiserte søkerne vil få læreplass» passer svært godt, mens de resterende oppgir at påstanden passer ganske godt.

Ingen fylkeskommuner mener at følgende påstander passer svært godt: «vi vil bare kunne skaffe læreplass til søkere med opplæringsrett», «vi er svært bekymret

for situasjonen til elever som søker læreplass» eller «lærebedrifter ser på det som aktuelt å si opp eller ta inn færre lærlinger». Dette viser optimisme i læreplass-situasjonen.

Fylkeskommunene har svart på hvilke egne tiltak de har igangsatt for å skaffe flere læreplasser. Flesteparten har iverksatt følgende egne tiltak: «vi har konkrete planer om rekruttering av lærebedrifter» og «vi arbeider hele tiden med å skaffe læreplasser». Følgende tiltak har også relativt høy oppslutning: «vi har satt av penger til dette ved en eventuell krise» og «vi har utviklet fylkeskommunale mål for inntak av lærlinger på de enkelte fagområder (jf. Samfunnskontrakten)».

Fylkeskommunene har også tatt stilling til seks tiltak som kunne blitt iverksatt på statlig nivå for å bidra til inntak av lærlinger. Flere oppgir at økt læringstilskudd og nasjonale informasjonskampanjer er viktige tiltak. Bedre vern av lærlinger i lovverket under permisjon/oppsigelse oppfattes som lite viktig.

Kun fire fylkeskommuner rapporterte permitteringer eller oppsigelse av lærlinger etter 1. oktober 2018. Totalt åtte lærlinger har blitt permittert og en har blitt oppsagt. Fem av de åtte permitterte har tømrer som lærefag.

Ni av ti fylkeskommuner svarer at det foreligger planer for iverksetting av Vg3-tilbud for søkere som ikke får læreplass høsten 2019. Blant dem svarer 5 at det varierer over hvor mange skoleår de alternative Vg3-klassene går.

Hovedpunkter

- Seks av ti fylker oppgir at påstanden «vi antar at de fleste kvalifiserte søkerne vil få læreplass» passer svært godt
- Flest fylkeskommuner oppgir at de har iverksatt følgende egne tiltak for å skaffe flere læreplasser: «vi har konkrete planer om rekruttering av lærebedrifter» og «vi arbeider hele tiden med å skaffe læreplasser». Følgende tiltak har også relativt høy oppslutning: «vi har satt av penger til dette ved en eventuell krise» og «vi har utviklet fylkeskommunale mål for inntak av lærlinger på de enkelte fagområder (jf. samfunnskontrakten)».
- Av statlige tiltak trekker fylkeskommunene frem at det er viktig med «økt læringstilskudd og nasjonale informasjonskampanjer». I motsetning oppfattes «bedre vern av lærlinger i lovverket under permisjon/oppsigelse» som lite viktig.
- Kun fire fylkeskommuner rapporterte permitteringer eller oppsigelse av lærlinger etter 1. oktober 2018. Totalt åtte lærlinger har blitt permittert og en har blitt oppsagt.
- 9 fylkeskommuner oppgir at det foreligger planer for iverksetting av Vg3-tilbud for søkere som ikke får læreplass høsten 2019.

6 Desentralisert ordning for kompetanseutvikling

Utdanningsdirektoratet ønsker kunnskap om hvordan den desentraliserte ordningen for kompetanseutvikling er etablert og hvordan kommuner og skoler har kommet i gang med denne ordningen i 2018. Målsettingen for ordningen handler bl.a. om lokal tilpasning i valg av kompetansetiltak, samarbeid mellom skoleeiere og skoler, et varig samarbeid mellom skoleeiere og universiteter og høyskoler, og om kompetanseutvikling. Spørsmålene som i dette kapittelet ble rettet mot skoleledere i grunnskolen og skoleeiere i kommunen ble også undersøkt våren 2018. Det henvises derfor til tall fra både vårens (2019) og fjorårets (2018) undersøkelse.

6.1 Kommunenes deltagelse i samarbeidsforum

Skoleeiere oppgir i årets undersøkelse at nesten samtlige skoler deltar i ordningen om desentralisert kompetanseutvikling. Det var også tilfelle i 2018, men andelen av de største kommunene der alle deltar har økt noe. (Tabell 6.1)

Tabell 6.1 «Hvor mange av skolene i kommunen deltar i kompetansetiltakene?» Skoleeiere i kommunen. 2019 (2018). Prosent.

	Under 3000	3000 til 9999	10.000 og mer	Total
	%	%	%	%
Alle skolene	100 (100)	92 (100)	88 (77)	94 (90)
De fleste skolene	0 (0)	8	8 (6)	5 (2)
Noen av skolene	0 (0)	0	4 (15)	1 (5)
Ingen av skolene	0 (0)	0 (0)	0 (3)	0 (1)
Total N	34	26	25	85

Kommunene ble spurt om de deltok i samarbeidsforum for skoleeiere i fylket i den desentraliserte ordningen for kompetanseutvikling, se tabell 6.2, som også inkluderer tall fra 2018.

Tabell 6.2 «Deltar skoleeier i samarbeidsforum for skoleeiere i fylket i den desentraliserte ordningen for kompetanseutvikling?» 2019 (2018). Prosent

	Skoleeier kommune %
Ja, som representant for egen kommune	43 (55)
Ja, som representant for regionalt nettverk	37 (34)
Nei	20 (11)
Total N	86 (98)

I likhet med i 2018 viser resultatene fra årets undersøkelse at det store flertallet av kommuner oppgir at de deltar i samarbeidsforum. I alt 1 av 5 svarer at de ikke deltar i samarbeidsforum, en økning på 9 prosentpoeng fra i fjor. Det er ikke vesentlige forskjeller i svarene mellom ulike landsdeler eller kommunestørrelser (innbyggertall).

Alle skoleeiere i kommunen ble også spurt om de deltar i regionalt nettverk innenfor denne ordningen. Tabell 6.3 viser at flertallet svarer ja på at de deltar på dette, slik det også var i 2018.

Tabell 6.3 «Deltar skoleeier i regionalt nettverk innenfor denne ordningen?» 2019 (2018). Prosent.

	Skoleeier kommune %
Ja	93 (94)
Nei	7 (6)
Total N	86 (97)

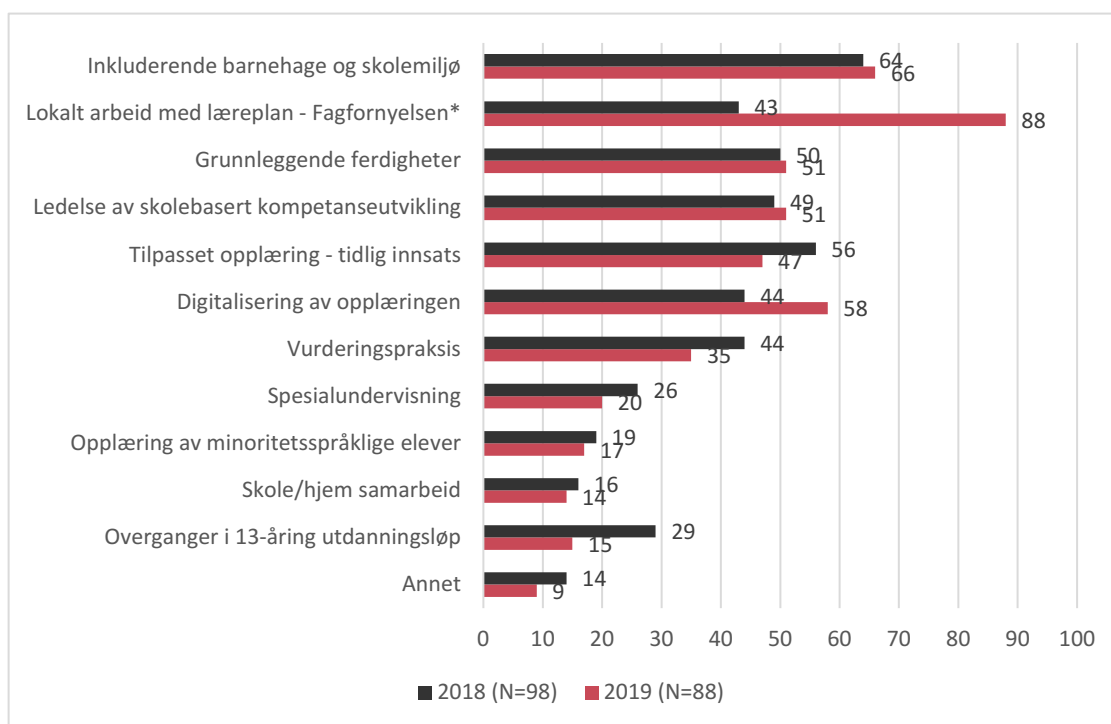
Videre ble det undersøkt hvordan kommunene opplever samarbeidet med Fylkesmannsembetet om etableringen av denne ordningen. Figur 6.4 viser i hvilken grad kommunene opplever dette samarbeidet som godt, med tall fra 2018 til sammenligning.

Tabell 6.4 «Hvordan opplever kommunen samarbeidet med Fylkesmannsembetet om etableringen av denne ordningen?» Skoleeiere i kommunen 2019 (2018). Prosent

	Skoleeier kommune 2019 (2018)
	%
Svært godt	24 (28)
Godt	65 (59)
Noe dårlig	8 (12)
Svært dårlig	3 (1)
Total N	85 (95)

Omtrent 9 av 10 svarer her at de opplever samarbeidet som godt eller svært godt. Tallene er stabile fra 2018 til 2019.

Kommunene ble også spurt om hvilke utviklingsområder som er identifisert i kommunens planer for kompetanseutvikling, se figur 6.1 med tall fra 2018 og 2019.

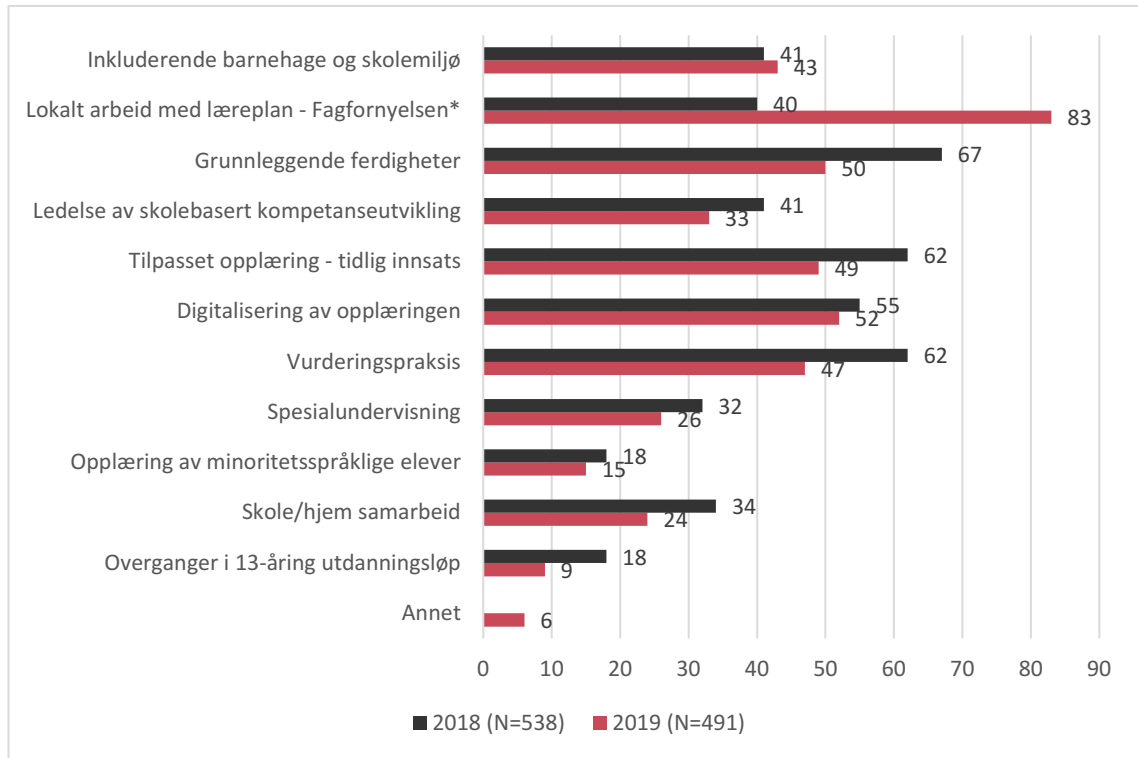
note:* Fagfornyelsen: kun inkludert som et spørsmålsalternativ i 2019.

Figur 6.1 «Hvilke utviklingsområder er identifisert i kommunens planer for kompetanseutvikling?» Flere kryss mulig. Skoleeiere i kommunen 2018, 2019. Prosent.

Overganger i 13-årig utdanningsløp har i 2019 gått ned som et identifisert utviklingsområde med 14 prosentpoeng fra 2018. Digitalisering av endring er et utviklingsområde som av en større andel kommuner trekker frem i 2019, med 14 prosentpoengs forskjell fra 2018. Lokalt arbeid med læreplan har en sterk økning i

oppslutning i 2019 samarbeidet med 2018, men det skyldes trolig at spørsmålet relatert til fagfornyelsen ikke var med i 2018.

Det samme spørsmålet for skolens planer ble stilt til skoleledere i grunnskolen, se figur 6.2.

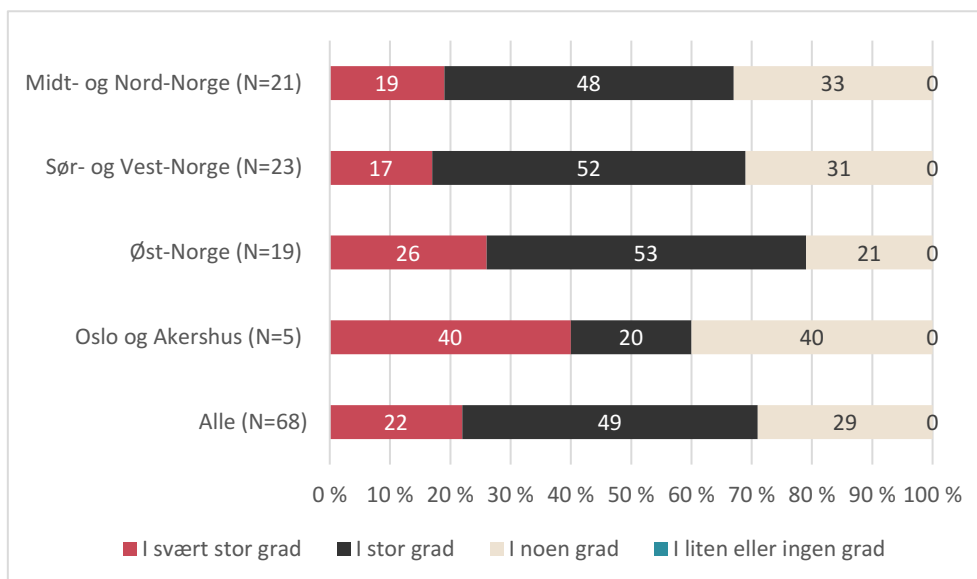

note:* Fagfornyelsen: kun inkludert som et spørsmålsalternativ i 2019.

Figur 6.2 «Hvilke utviklingsområder er identifisert i skolens planer for kompetanseutvikling?» Flere kryss mulig. Skoleledere i grunnskolen 2018, 2019. Prosent.

Lokalt arbeid med læreplan – Fagfornyelsen er identifisert i skolens planer hos i alt 85 prosent av skoleledere i 2019. Lokalt arbeid med læreplan var til sammenligning identifisert i skolens planer blant 40 prosent av skolelederne i 2018, men dette var før Fagfornyelsen var aktualisert. Grunnleggende ferdigheter er identifisert i skolens planer hos halvparten av skolelederne i 2019, en andel som har gått ned med 17 prosentpoeng fra 2018. Skole/hjem samarbeid har også en nedgang på 10 prosentpoeng fra 2018 til 2019. Tilsvarende har skole/hjem samarbeid også en nedgang på 2 prosentpoeng blant skoleeiere (figur 6.2). Når det gjelder tilpasset opplæring – tidlig innsats er dette et identifisert utviklingsområde hos 49 prosent av skolelederne i grunnskolen i 2019, en nedgang på 13 prosentpoeng fra 2018. Som vist i figur 6.2 var det også nedgang i andel skoleeiere på 9 prosentpoeng som oppgav dette i 2019 (47 prosent) sammenlignet med 2018 (56 prosent).

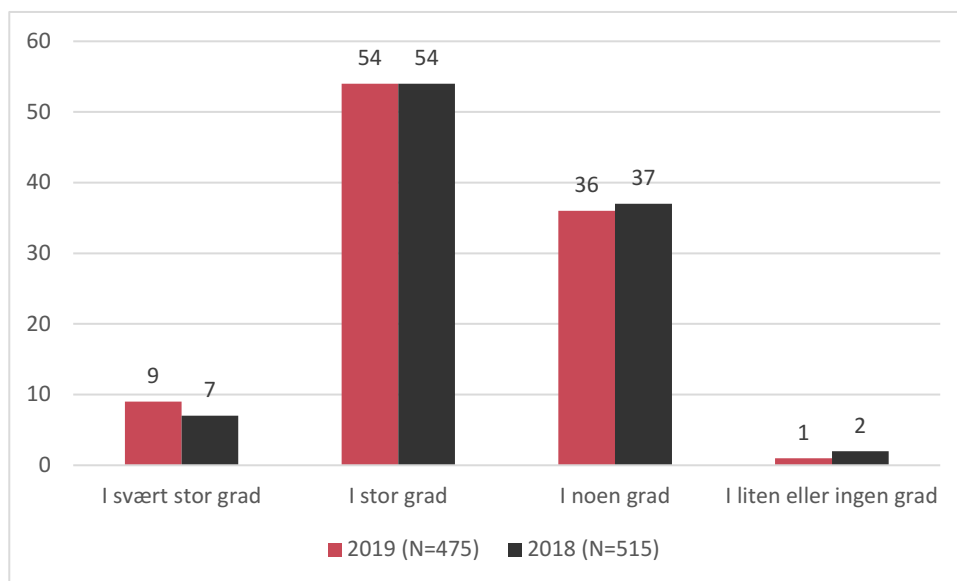
Kommunene som deltar i samarbeidsforum for skoleeiere, enten som representant for egen kommune eller som representant for regionalt nettverk (tabell 6.2), ble videre spurt om i hvilken grad samarbeidsforumets prioriteringer ivaretar de lokale behovene for kompetanseutvikling. Figur 6.3 viser landsdelenes svar. Fordi spørsmålet ikke ble stilt på samme måte i 2018 er tallene for 2018 ikke vist i figuren.

Figur 6.3 «I hvilken grad ivaretar samarbeidsforumets prioriteringer de lokale behovene for kompetanseutvikling?» Landsdeler 2019. Prosent.

Oslo og Akershus har flest representanter som svarer at de i stor grad mener samarbeidsforumets prioriteringer ivaretar de lokale behovene for kompetanseutvikling. Det er imidlertid veldig få respondenter som representerer hver landsdel, og forskjellene er ikke statistisk signifikante. Analyser viser også at det ikke er forskjeller på dette spørsmålet mellom ulike kommunestørrelser.

Skoleledere i grunnskolen ble spurt i hvilken grad kompetansetiltakene i ordningen ivaretar skolens behov slik de er beskrevet i de lokale planene for kompetanseutvikling, se figur 6.4.

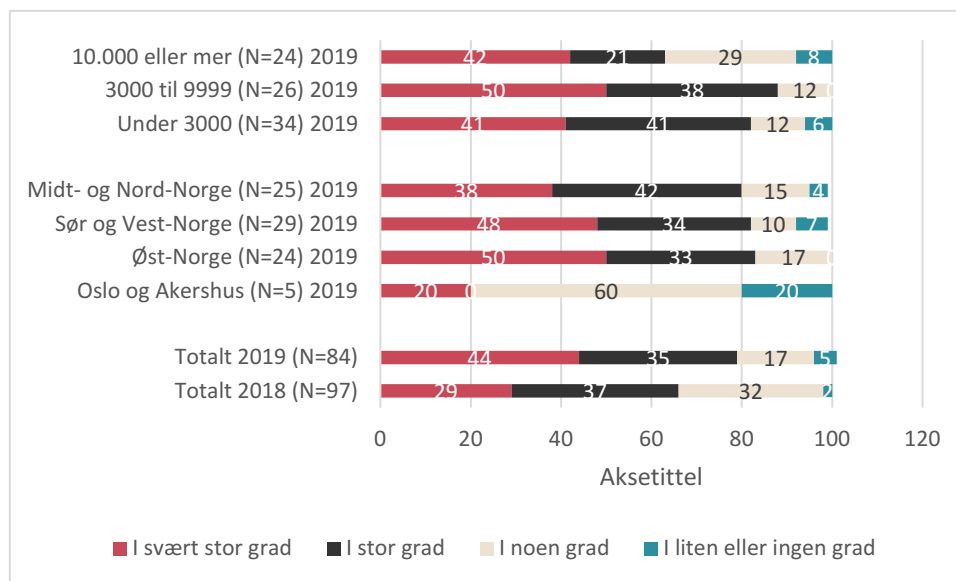

Figur 6.4 «I hvilken grad ivaretar kompetansetiltakene i ordningen skolenes behov slik de er beskrevet i de lokale planene for kompetanseutvikling?» Skoleledere i grunnskolen 2019, 2018. Prosent.

Skoleledere svarer nesten likt på dette spørsmålet som de gjorde i 2018. Litt over halvparten svarer at de lokale behovene for kompetanseutvikling er ivaretatt i stor grad.

6.2 Kommunalt samarbeid om desentralisert ordning

Kommunene ble spurt om i hvilken grad de samarbeider med andre kommuner om kompetanseutviklingen. Figur 6.5. viser kommunenes svar etter kommune-størrelser (innbyggertall) og landsdel. I tillegg vises en totaloversikt over 2019 og tilsvarende tall fra 2018.

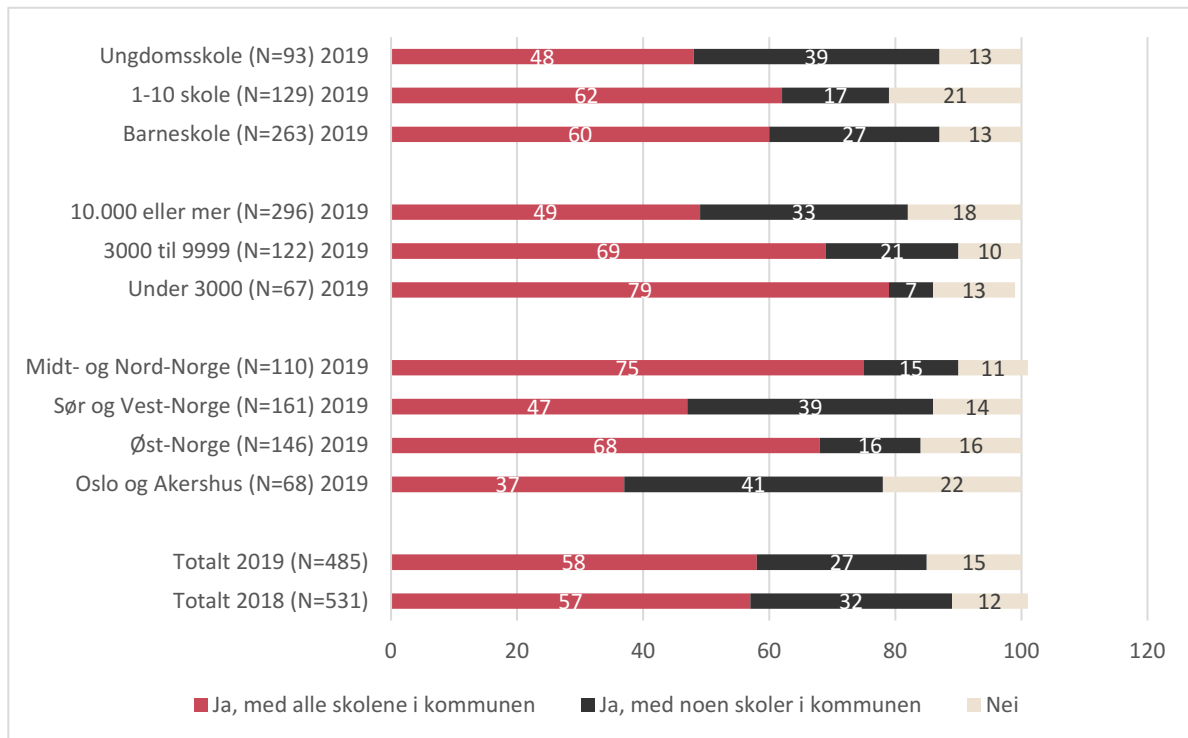
Figur 6.5 «I hvilken grad samarbeider kommunen med andre kommuner om kompetanseutviklingen?» Skoleeier kommune 2019, 2018. Prosent.

Totalt sett er det en litt større andel i år som oppgir at de samarbeider med andre kommuner i stor eller svært stor grad sammenlignet med fjoråret.

Kommuneinndelingen viser at de største kommunene har en andel på 37 prosent som kun i noen, liten eller ingen grad samarbeider med andre kommuner. Til sammenligning gjelder dette for 12 og 18 prosent av henholdsvis de mellomstore og små kommunene, men forskjellene er ikke statistisk signifikante.

Når det gjelder landsdeler er det viktig å bemerke at antall respondenter blir få i hver region etter inndelingen. Det er heller ingen signifikante forskjeller mellom landsdelene med unntak av at Oslo og Akershus har en betydelig større andel respondenter som svarer at de samarbeider med andre kommuner «i noen grad» sammenlignet med Sør- og Vest-Norge og flere som svarer «i liten eller liten grad».

Skoleledere i grunnskolen ble spurt om de samarbeidet med andre skoler i kommunen om kompetanseutviklingen, se figur 6.6.

Figur 6.6 «Samarbeider dere med andre skoler i kommunen om kompetanseutviklingen?» Skoleleder grunnskole, skoleslag, kommunestørrelse, landsdel og total 2019, 2018. Prosent.

Nærmere 60 prosent av alle skoleledere på tvers av skoleslag svarer at de samarbeider med alle skolene i kommunen. Videre ser vi at de største kommunene har en lavere andel skoleledere som svarer at de samarbeider med alle skolene i kommunen sammenlignet med de mellomste og de minste kommunene.

Når det kommer til ulike landsdeler er det Midt- og Nord-Norge som har høyest andel (3 av 4) som svarer at de samarbeider med alle skolene i kommunen, men forskjellene mellom landsdelene er ikke statistisk signifikante. Midt- og Nord-Norge og Øst-Norge har imidlertid signifikant færre andeler skoleledere som svarer at de samarbeider med noen skoler i kommunen sammenlignet med Sør- og Vest-Norge og Oslo og Akershus.

Ser vi på total fordeling nederst i figur 6.7 viser tallene at det ikke er endringer mellom skoleledernes svar på spørsmålet i 2018 og 2019.

Skoleledere i grunnskolen ble også spurt om de samarbeidet med andre kommuner og/eller med friskoler. Tabell 6.5 viser skoleledernes svar etter kommunestørrelse.

Tabell 6.5 «Samarbeider dere med skoler i andre kommuner og/eller med friskoler?» Skoleledere grunnskolen, kommunestørrelse 2019 (2018). Prosent

	Under 3000	3000 til 9999	10.000 og mer
	%	%	%
Ja	63 (61)	66 (55)	42 (29)
Nei	37 (39)	34 (45)	58 (72)
Total N	68 (54)	122 (112)	295 (365)

I likhet med svarene i 2018 oppgir også nå de store kommunene i mindre grad at de samarbeider med andre kommuner og/eller friskoler enn de mindre kommunene. Forskjellen er statistisk signifikant. Tallene viser også noen flere skoler samarbeider i 2019 (42 prosent) sammenlignet med 2018 (29 prosent).

Skoleledere i grunnskolen som svarte at de samarbeidet med andre skoler (figur 6.7), kommuner eller friskoler (tabell 6.4) om kompetanseutviklingen fikk videre spørsmål om hvordan samarbeidet fungerte. Tabell 6.6 viser svarene fordelt på skoleslag.

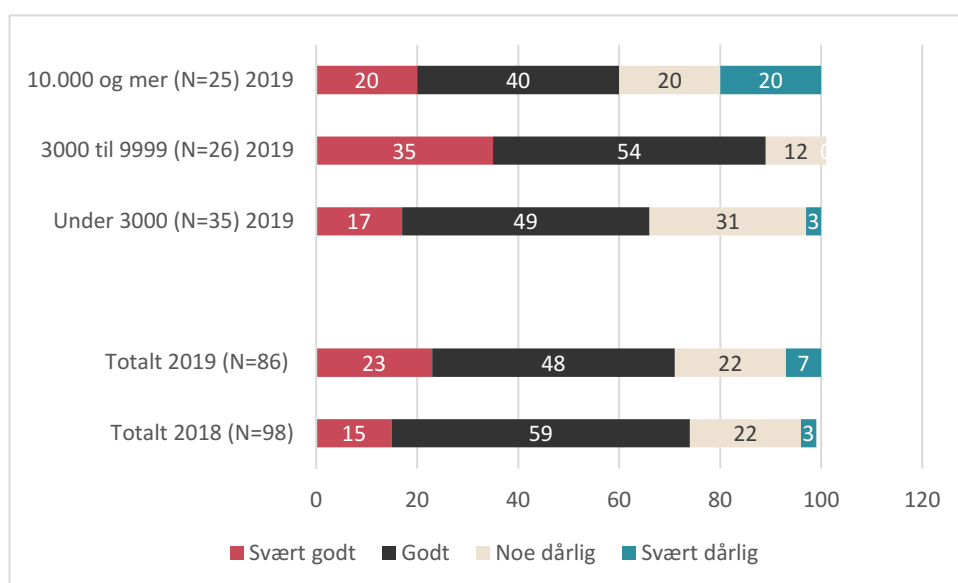
Tabell 6.6 «Hvordan fungerer samarbeidet med andre skoler om kompetansetiltakene?» Skoleledere 2019. Prosent

	Barneskole	1-10 skole	Ungdomsskole	Total
	%	%	%	%
Svært godt	17	20	12	17
Godt	76	72	77	75
Noe dårlig	6	8	10	7
Svært dårlig	1	0	1	1
Total N	235	109	84	428

Det er små og ingen signifikante forskjeller mellom skoleslagene. Totalt sett er det 17 prosent som svarer at samarbeidet fungerer svært godt, og 75 prosent som svarer at det fungerer godt. Analyser av kommunestørrelser, innbyggertall og landsdeler viser ingen signifikante forskjeller i skoleledernes svar. Svarkategoriene på spørsmålet skiller seg fra undersøkelsen i 2018. Tallene fra 2018 er derfor ikke tatt med.

6.3 Samarbeid med universitetet og høyskoler

Kommunene ble spurt om hvordan samarbeidet med lokalt universitet og/eller høyskole om analyse og identifisering av kompetansebehov i samarbeidsforumet/regionalt nettverk fungerte. Figur 6.7 viser oversikt over hva små, mellomstore og store kommuner svarte i tillegg til total oversikt over respondentenes svar på årets og fjorårets undersøkelse.

Figur 6.7 «Hvordan fungerer samarbeidet med lokalt universitet og/eller høyskole om analyse og identifisering av kompetansebehov i samarbeidsforumet/regionalt nettverk?» Skoleleder kommune, kommunestørrelse og total 2019, 2018. Prosent.

På tvers av kommunestørrelser kommer det frem at mange mener at samarbeidet fungerer godt eller svært godt. De minste kommunene har kun en veldig liten andel som svarer at samarbeidet fungerer svært dårlig. I kontrast svarer 1 av 5 i de største kommunene at samarbeidet fungerer svært dårlig. Det ble ikke funnet forskjeller i kommunenes svar etter landsdeler.

Ser vi på den totale fordelingen og tall fra 2018 ser vi at tallene på at kommunene er godt eller svært godt fornøyd er opprettholdt over tid.

Skoleledere i grunnskolen og skoleeiere i kommunen ble bedt om å oppgi hvilke kompetansemiljø de samarbeider med om utviklingsområder, se tabell 6.7.

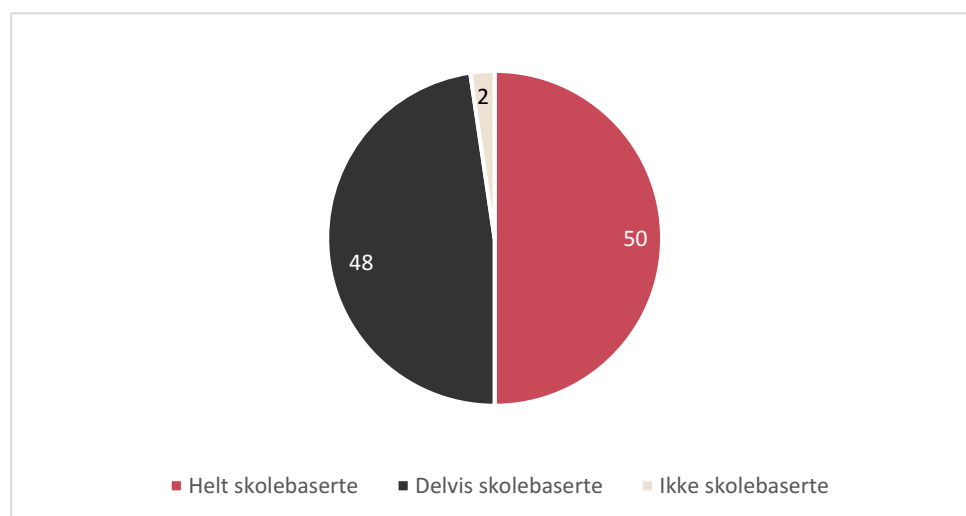
Tabell 6.7 «Hvilke(t) kompetansemiljø samarbeider kommunen/skolen med om utviklingsområder?» Flere kryss mulig. Grunnskole og skoleeier kommune, 2019 (2018). Prosent

Kompetansemiljø	Skoleledere i grunnskolen %	Skoleeiere i kommunen %
Nord Universitet	10 (8)	15 (17)
Norges Teknisk- naturvitenskapelige Universitet	9 (8)	15 (15)
Universitetet i Agder	5 (6)	10 (9)
Universitetet i Bergen	2 (4)	1 (3)
Universitetet i Stavanger	12 (9)	21 (12)

Kompetansemiljø	Skoleledere i grunnskolen %	Skoleeiere i kommunen %
Universitetet i Tromsø	5 (5)	10 (11)
Norges miljø- og biovitenskapelige universitet	1 (1)	1 (3)
NLA Høgskolen – Bergen	5 (3)	2 (3)
Høgskolen i Innlandet	27 (17)	35 (17)
OsloMet	11 (5)	7 (5)
Høgskolen i Sørøst-Norge	11 (10)	7 (9)
Høgskolen i Østfold	4 (4)	6 (8)
Høgskulen på Vestlandet	9 (10)	14 (17)
Samisk Høgskole	0 (0)	0 (0)
Kunsthøgskolen i Oslo	0 (0)	0 (0)
Norges Idrettshøgskole	0 (0)	0 (1)
Andre	15 (15)	15 (10)
Ingen universitet eller høyskoler	9 (17)	0 (6)
Total N	491 (98)	88 (538)

Det er flere som svarer at de samarbeider med universiteter og høyskoler. Det er ingen av de spurte grunnskolene og kommunene som har hatt samarbeid med Samisk Høgskole, Kunsthøgskolen i Oslo eller Norges Idrettshøgskole.

Kommunene ble videre spurt om i hvilken grad tiltakene som er iverksatt i samarbeid med universiteter og/eller høyskoler er skolebaserte tiltak. Figur 6.8 viser at halvparten av kommunene svarer at det er helt skolebaserte tiltak.

Figur 6.8 «I hvilken grad er tiltakene som er iverksatt i samarbeid med universitet og/eller høyskoler skolebaserte tiltak?» Skoleeier kommune (N=86). Prosent.

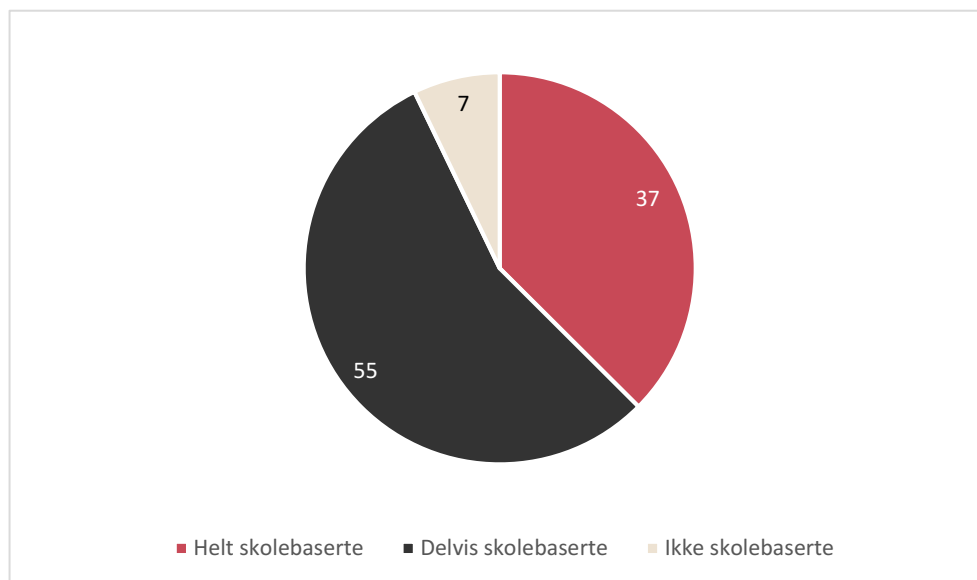
I tabell 6.8 vises oversikten over landsdeler med tilsvarende resultater for fjoråret (2018).

Tabell 6.8 «I hvilken grad er tiltakene som er iverksatt i samarbeid med universitet og/eller høyskoler skolebaserte tiltak?» Skoleeier kommune, landsdel, 2019 (2018). Prosent.

	Oslo og Akershus	Øst-Norge	Sør- og Vest-Norge	Midt- og Nord-Norge
	%	%	%	%
Helt skolebaserte	20 (29)	60 (57)	57 (21)	39 (59)
Delvis skolebaserte	80 (57)	40 (43)	43 (63)	54 (35)
Ikke skolebaserte	0 (14)	0 (0)	0 (18)	7 (7)
Total N	5 (7)	25 (28)	28 (24)	28 (29)

Det er små variasjoner mellom landsdelene det er få respondenter i hver landsdel og forskjellene er derfor ikke statistisk signifikante. Analyser viste også at det ikke er forskjeller mellom kommunestørrelser og hva kommunene svarer på dette spørsmålet.

I figur 6.9 fremstilles skoleledere i grunnskolens svar på spørsmålet om hvorvidt tiltakene er skolebaserte.

Figur 6.9 «I hvilken grad er tiltakene som er iverksatt i samarbeid med universitet og/eller høyskoler skolebaserte tiltak?» Skoleleder grunnskole (N=419). Prosent.

Andelen skoleledere (37 prosent) som svarer at det dreier seg om helt skolebaserte tiltak er lavere enn for skoleeiere (50 prosent, som vist i figur 6.9). I tabell 6.9 vises skoleledernes svar fordelt på landsdeler og med tall fra 2018.

Tabell 6.9 «I hvilken grad er tiltakene som er iverksatt i samarbeid med universitet og/eller høyskoler skolebaserte tiltak?» Skoleleder grunnskole, landsdel, 2019 (2018). Prosent

	Oslo og Akershus	Øst-Norge	Sør- og Vest-Norge	Midt- og Nord-Norge
	%	%	%	%
Helt skolebaserte	32 (30)	46 (33)	31 (33)	38 (35)
Delvis skolebaserte	60 (57)	51 (58)	59 (60)	54 (59)
Ikke skolebaserte	8 (13)	3 (9)	10 (7)	8 (6)
Total N	50 (46)	128 (122)	141 (145)	100 (88)

Det er kun små variasjoner mellom landsdelene og ingen signifikante forskjeller. Det er heller ingen store forskjeller mellom fordelingen for 2018 og 2019 med unntak av en økning av helt skolebaserte tiltak i Øst-Norge og en nedgang i delvis skolebaserte. Analyser viser også at det i årets undersøkelse ikke er forskjeller mellom hva skoleledere i barneskoler, 1-10 skoler og ungdomsskoler svarer. Det er heller ikke forskjeller på skoleledernes svar innenfor ulike kommunestørrelser.

6.4 Oppsummering

Utdanningsdirektoratet ønsker kunnskap om hvordan den desentraliserte ordningen for kompetanseutvikling er etablert og hvordan kommuner og skoler har kommet i gang med denne ordningen i 2018. Oppsummert finner vi følgende:

De fleste skolene i kommunene deltar i kompetansetiltakene i 2019 slik det også var i 2018. Blant skoleeiere kommer det frem at i overkant av 2 av 5 kommuner deltar i samarbeidsforum for skoleeiere i fylket i den desentraliserte ordningen for kompetanseutvikling der de representerer egen kommune. Det er også noen som svarer at de deltar som representant for regionalt nettverk. Når det gjelder samarbeidet kommunen har med Fylkesmannsembetet om etablering av ordningen svarer de fleste at de opplever samarbeidet som godt eller svært godt. Dette er tilsvarende fra hvordan det var i 2018. På spørsmål om hvilke utviklingsområder som er identifisert i kommunenes planer for kompetanseutvikling, trekker mange kommuner frem lokalt arbeid med læreplanen (fagfornyelsen), inkluderende barnehage og skolemiljø, digitalisering av opplæringen og grunnleggende ferdigheter. Disse utviklingsområdene er også identifisert i mange av skoleledernes planer for skolens kompetanseutvikling.

Det ble spurt om i hvilken grad samarbeidsforumets prioriteringer ivaretar de lokale behovene for kompetanseutvikling. I alt 2 av 3 skoleledere mener at dette er ivare tatt i stor eller svært stor grad.

De fleste kommunene samarbeider med andre kommuner om kompetanseutviklingen. I alt er det 15 prosent som ikke samarbeider med andre. Blant store kommuner er det færre skoleledere som samarbeider med andre skoler i andre kommuner og/eller friskoler enn de minste kommunene. I de største kommunene er det 58 prosent av skolelederne som ikke samarbeider med andre skoler, mens dette gjelder for 37 prosent i de minste kommunene. Blant de som samarbeider med andre skoler kommer det videre frem at samarbeidet for flesteparten fungerer godt, og at det ikke er vesentlige variasjoner mellom ulike skoleslag for hvor godt samarbeidet fungerer.

Både kommuner og skoler oppgir at de samarbeider med kompetansemiljø på universiteter og høyskoler, og i mange tilfeller er tiltakene som er iverksatt helt skolebaserte.

Hovedpunkter

- Nesten samtlige skoler deltar i ordningen om desentralisert kompetanseutvikling
- De fleste kommuner opplever samarbeidet med Fylkesmannsembetet om etablering av ordningen som godt.
- Majoriteten oppgir at lokalt arbeid med læreplan – fagfornyelsen er identifisert i kommunens planer for kompetanseutvikling.
- Majoriteten av skolelederne i grunnskolen svarer også at lokalt arbeid med læreplan – fagfornyelsen er identifisert i skolens planer for kompetanseutvikling.
- Flertallet av kommunene samarbeider med andre kommuner om kompetanseutviklingen i stor eller svært stor grad.
- Det er små forskjeller mellom store og små kommuner og landsdeler når det kommer til i hvilken grad kommunen samarbeider med andre kommuner om kompetanseutviklingen.
- Skoleledere i grunnskolen ser ut til å ha et godt samarbeid med andre skoler om kompetansetiltakene.
- De fleste skoleledere og kommuner oppgir at de samarbeider med kompetansemiljø på universitet eller høyskolenivå om utviklingsområder.
- Tiltakene som er iverksatt er helt skolebaserte ifølge 50 prosent av skoleeierne og 37 prosent av skolelederne.

7 Tverretatlig og tverrfaglig samarbeid

Det er et overordnet mål at flere barn og unge som lever med risikofaktorer skal oppdages og hjelpes så tidlig som mulig, slik at flere lykkes i skolen, får en tilknytning til arbeidslivet og at utenforskap reduseres. Som et middel for dette er 0-24 samarbeidet (2015-2020) iverksatt og rettet mot utsatte barn og unge under 24 år. For at kommunene/fylkeskommunene skal lykkes med dette, må de ulike tjenestene som helsestasjon, barnehage, barnevern, skole og NAV tilby gode tverrfaglige tjenester. Skoleledere og skoleeiere svarer for andre gang på spørsmål om tverretatlig og tverrfaglig samarbeid i årets undersøkelse. Forrige gang var i 2016 og kapittelet som følger vil inkludere tall fra 2016 og 2019.

7.1 Elevers behov for koordinerte tjenester

I 2016 og 2019 ble skoleledere i grunnskolen og i videregående skole spurt om trent hvor mange av deres elever som de mener har behov for koordinerte (tverretatlige/-faglige) tjenester. Svarene gjengis i tabell 7.1.

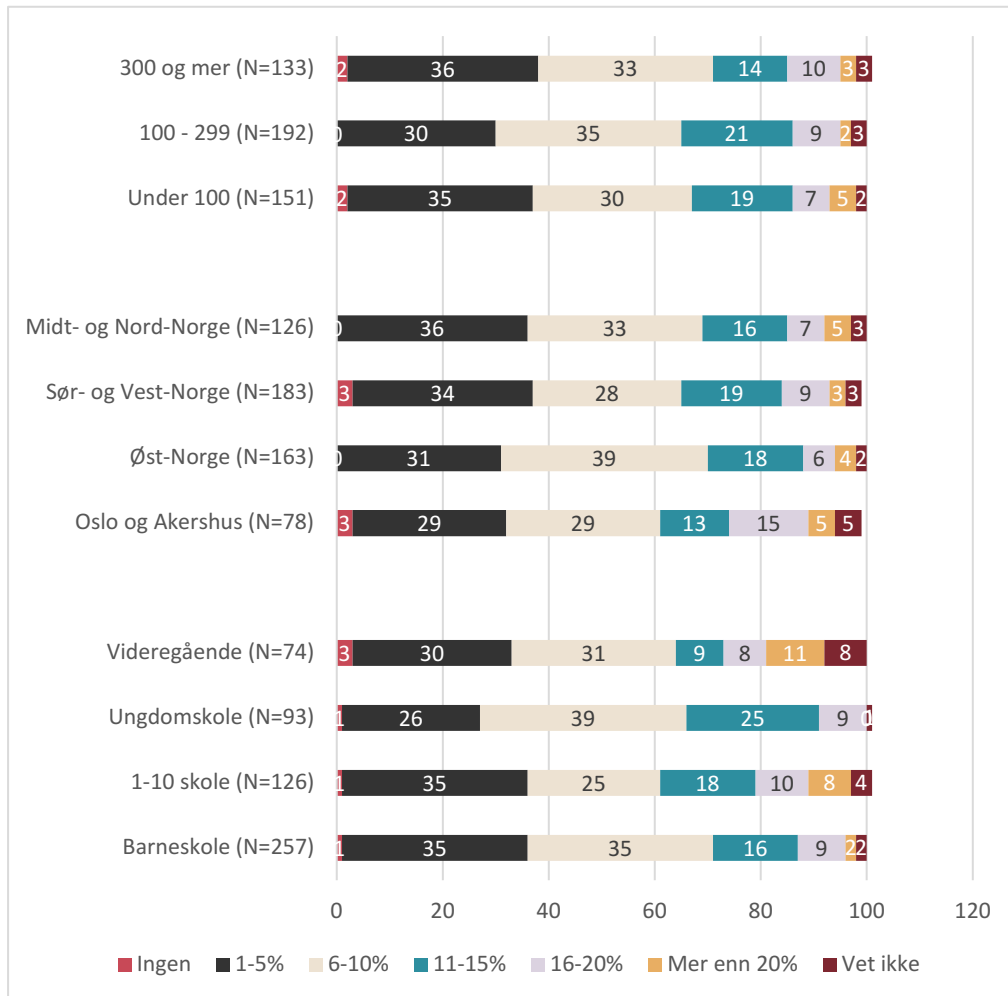
Tabell 7.1 «Om hvor lag hvor stor andel av elevene på din skole mener du har behov for koordinerte (tverretatlige/-faglige) tjenester?» I 2016 og 2019

	2016	2019
	%	%
Ingen	3	1
1-5%	40	33
6-10%	31	33
11-15%	14	17
16-20%	6	9
Mer enn 20%	5	4
Vet ikke	2	3
Total N	626	550

Det store flertallet av skoler oppgir at et sted mellom 1 prosent og 15 prosent av elevene deres har behov for koordinerte tverretatlige eller tverrfaglige tjenester.

Det er kun 11 prosent av skoleledere i 2016 og 13 prosent av skoleledere i 2019 som oppgir at mer enn 16 prosent av elevene trenger slik oppfølging.

Figur 7.1 viser svarene fra 2019 fordelt over skolestørrelse, landsdel og skoleslag.

Figur 7.1 «Om lag hvor stor andel av elevene på din skole mener du har behov for koordinerte (tverretatlige/-faglige) tjenester?» Tall fra 2019. Etter skolestørrelse, landsdel og skoleslag.

Som oversikten i figur 7.1 viser, er det kun små variasjoner mellom skolestørrelser, landsdeler og skoleslag med hensyn til andel av skolens elever som har behov for koordinerte tverretatlige eller tverrfaglige tjenester. Ingen av forskjellene er statistisk signifikante.

7.2 Samarbeid mellom skoler og ulike fagmiljø

Skoleledere i videregående opplæring og i grunnskolen ble spurt om hvor ofte skolen samarbeidet med følgende fagmiljøer: barnevern, NAV, helsesykepleier, lege, BUP, psykolog, fysioterapeut og PPT. Svarene fra 2019 presenteres i tabell 7.2.

Tabell 7.2 «Omtrent hvor ofte samarbeidet skolen med følgende fagmiljøer i løpet av det siste skoleåret (2018-2019)?» Skoleledere

	Flere ganger i uken	En gang i uken	To til tre ganger i måneden	En gang i måneden	Sjeldnere enn en gang per måned	Total
	%	%	%	%	%	N
Barnevern	6,9	10,8	26,5	17,9	20,3	567
NAV	1,4	2,9	8,1	14,4	49,2	567
Helsesykepleier	38,6	24,1	9,5	3,6	5,1	567
Lege	0,6	1,5	7,4	12,2	54,3	567
BUP	2,4	6,5	19,7	22,7	29	567
Psykolog	2,3	3,6	8,6	13,1	48,6	567
Fysioterapeut	2,3	9,2	7,2	14,7	44,1	567
PPT	28,0	18,6	22	11,4	3,5	567

PPT og helsesykepleier skiller seg ut som fagmiljøer som skolene samarbeider svært ofte med. 39 prosent av skoleeiere oppgir at de samarbeider med helsesykepleier *flere ganger i uken*, og 28 prosent at de samarbeider med PPT *flere ganger i uken*. Lege, psykolog, NAV og fysioterapeut samarbeider skolene sjeldnere med. Omkring halvparten av skoleledere oppgir at de samarbeider med disse fagmiljøene *sjeldnere enn en gang per måned*.

I tabell 7.3 presenteres skoleledernes gjennomsnittsskårer for grad av samarbeid med hvert av fagmiljøene på en skala fra 1-5 der 1=flere ganger i uken, 2=en gang i uken, 3=to til tre ganger i måneden, 4=en gang i måneden, 5=sjeldnere enn en gang per måned. Tall fra 2016 og 2019 inngår i tabellen.

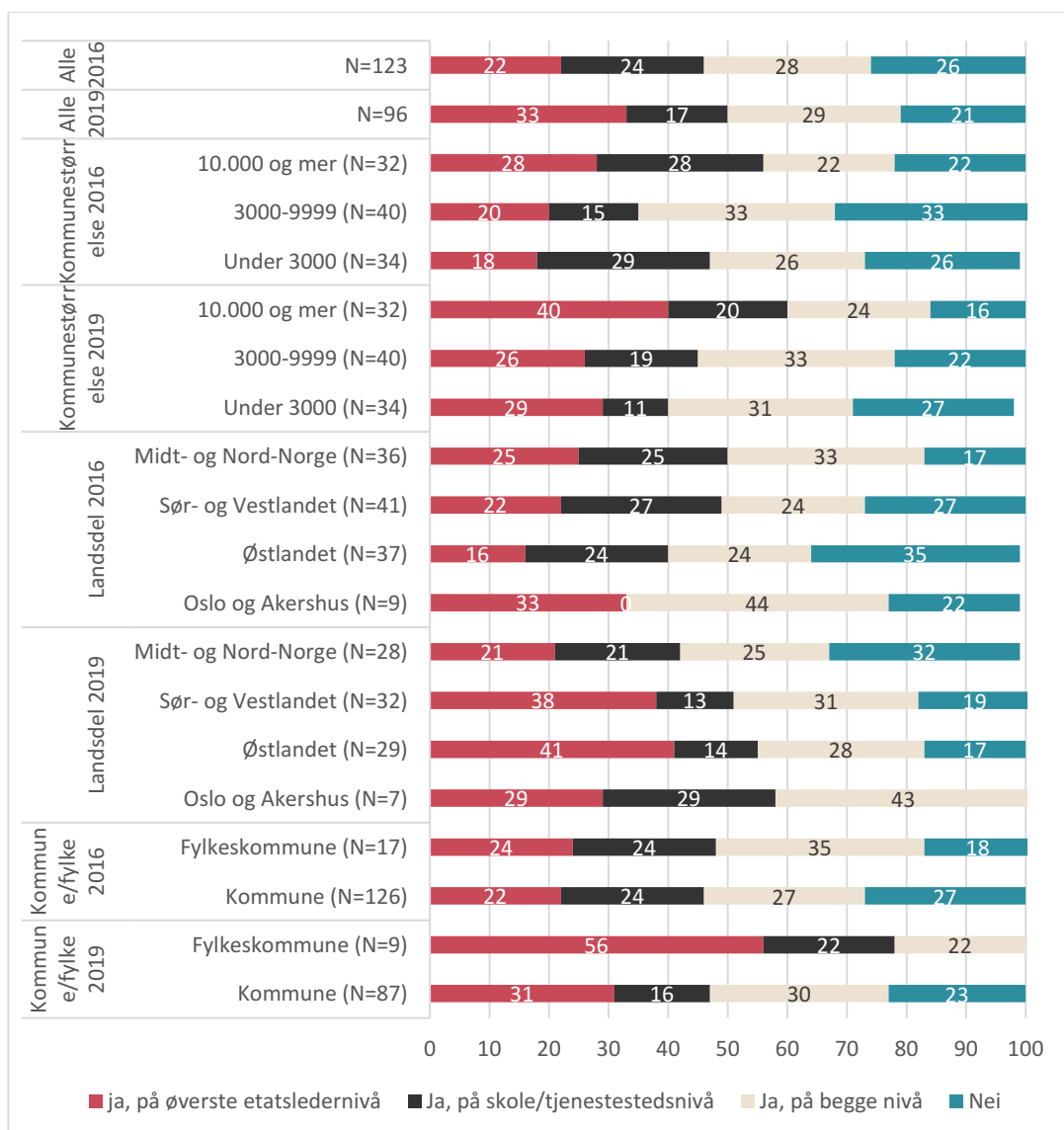
Tabell 7.3 «Omtrent hvor ofte samarbeidet skolen med følgende fagmiljøer i løpet av det siste skoleåret (henholdsvis 2015-2016 og 2018-2019)?» Gjennomsnittsverdi på skala 1-5, der 1=flere ganger i uken og 5=sjeldnere enn en gang per måned.

	2015-2016	2018-2019	Antall respondenter 2018-2019
	Gjennomsnittlig	Gjennomsnitt	Total N
Barnevern	3,8	3,3	567
NAV	4,6	3,9	567
Helsesykepleier	2,3	1,8	567
Lege	4,6	4,1	567
BUP	4,0	3,6	567
Psykolog	4,4	3,9	567
Fysioterapeut	4,3	3,8	567
PPT	2,5	2,3	567

Høy gjennomsnittlig verdi på skalaen fra 1-5 betyr sjeldent samarbeid, og lav verdi innebærer hyppig samarbeid. Helsesykepleier er det fagmiljøet som skoleledere gjennomsnittlig i 2019 oppgir at de samarbeider oftest med, med en skår på 1,8 (en gang i uken). Til sammenligning var gjennomsnittet for skoleåret 2015-2016 2,3, noe som innebærer en litt lavere grad av samarbeid. Gjennomgående ser vi at det gjennomsnittlig samarbeides mer med fagmiljøene skoleåret 2018-2019 sammenlignet med 2015-2016. Størst økning i grad av samarbeid ser vi med NAV, som har gått fra en skår på 4,6 i 2016, til en skår på 3,9 i 2019.

7.3 Utstrakt formalisert samarbeid mellom skoleeier og etater

Skoleeiere ble spurt om kommunen/fylkeskommunen har formaliserte samarbeidsavtaler mellom den enkelte skole og andre kommunale etater/tjenester med tanke på det tverrfaglige samarbeidet om utsatte barn og unge. I figur 7.2 presenteres skoleeierens svar fra 2016 og 2019 etter fylkeskommune/kommune, kommunestørrelse (innbyggertall) og landsdel.

Figur 7.2 «Har kommunen/fylkeskommunen formaliserte samarbeidsavtaler mellom den enkelte skole og andre kommunale etater/tjenester?» Prosentvis fordeling av skoleeiernes svar i 2016 og 2019, etter kommune/fylkeskommune, kommunestørrelse og landsdel

I 2019 har totalt 79 prosent av skoleeiere oppgitt at de har formaliserte samarbeidsavtaler i arbeidet med utsatte barn og unge. Det er en økning på fem prosentpoeng fra 2016. I 2019 svarte en tredel av skoleeiere at de har samarbeid på øverste etatsledernivå, mens det var 11 prosentpoeng færre skoleeiere som svarte dette i 2016. Det har skjedd en signifikant økning i samarbeid på øverste etatsledernivå. I 2016 var det noe vanligere å svare at de samarbeidet på skole/tjenestestedsnivå.

Blant kommunene ser vi blant annet at de store kommunene i årets undersøkelse har flere som har inngått samarbeidsavtaler på øverste etatsledernivå (40 prosent) sammenlignet med mellomstore (26 prosent) og små kommuner (29

prosent). Tall fra 2016 viser at store kommuner også da hadde høyest andel med samarbeidsavtaler på øverste etatsnivå.

Når vi ser på fylkeskommuner og kommuner etter landsdel kommer det frem at det har vært en tilbakegang i andelen med formaliserte avtaler i Midt- og Nord-Norge. Dette kan skyldes at utvalget er mindre (36 skoleeiere er med i 2016, og 28 i 2019).

I 2019 oppgir samtlige ni fylkeskommuner at de har formaliserte samarbeidsavtaler på enten øverste etatsledernivå, på skole/tjenestedsnivå eller på begge nivå. I 2016 var det 17 fylkeskommuner med i utvalget og av dem svarte 12 at de hadde formalisert samarbeid på noe nivå.

Videre ble skoleeiere som har svart at de har formalisert samarbeid mellom skole og andre kommunale etater om utsatte barn og unge bedt om å oppgi hvilke etater som inngår i samarbeidet. I tabell 7.4 er tall fra 2016 og 2019 presentert etter henholdsvis kommune og fylkeskommune. Sistnevnte oppgis i antall og ikke prosent ettersom antall respondenter er så lavt.

Tabell 7.4 «Hvilke etater inngår i slike formaliserte samarbeidsavtaler?» Prosent av kommuner og antall fylkeskommuner, i 2016 og 2019

	Kommuner 2016	Kommuner 2019	Fylkeskom- muner 2016	Fylkeskom- muner 2019
	%	%	N	N
Barnevern	61	93	7	4
NAV	21	36	12	8
Helsesykepleier	64	90	8	3
Lege	15	28	1	0
BUP	19	28	6	2
Psykolog	26	36	0	2
Fysioterapeut	13	18	0	0
Total N	108	67	18	9

Helsesykepleier og barnevern skiller seg ut som de etatene kommunene i størst grad har inngått formalisert samarbeid med i arbeidet for utsatte barn og unge. Hele 93 prosent av kommunene oppgir i 2019 at barnevernet inngår i formaliserte samarbeidsavtaler om utsatte barn og unge, mot 61 prosent i 2016. Og 90 prosent oppgir at helsesykepleier inngår i formalisert samarbeid i 2019, mot 64 prosent i 2016. Det er en signifikant økning for både barnevern og helsesykepleier. Alle etatene har økt samarbeid med kommunene sammenlignet med 2016.

Det er kun ni fylkeskommuner som er med i 2019 utvalget til Spørsmål til Skole-Norge og av disse har alle med unntak av én fylkeskommune oppgitt at de samarbeider med NAV. Deretter følger barnevern som den etaten nest flest fylkeskommuner har inngått formalisert samarbeid med. I 2016 derimot var det en høyere

andel fylkeskommuner som oppga at de hadde formalisert samarbeid med helse-sykepleier enn barnevern.

Skoleeiere la i tillegg til andre etater som de har inngått formaliserte samarbeids-avtaler i arbeidet for utsatte barn og unge. PP-tjenesten blir nevnt av seks ulike skoleeiere. Fullstendig oversikt under:

- Barnehageavdelingen, flyktningetjenesten, tjenestene for mennesker med nedsatt funksjonsevne, folkehelsekoordinator
- Familieterapeut og PPT
- Forebyggende team, PPT, politi, SLT-koordinator, LOS-funksjonen
- Helsestasjon
- Hjelpemiddelsentralen
- Oppvekstetaten
- Rus- og psykiatritjenesten
- PPT

Videre har skoleeierne svart på om følgende oppgaver blir klarlagt i disse formaliserte avtalene: *ansvarsfordeling, rollefordeling og de ulike etatenes operative virkemidler*. Svarene fra skoleeiere i 2016 og 2019 presenteres i tabell 7.5.

Tabell 7.5 «Hvilke oppgaver er klarlagt i disse formaliserte avtalene?» Prosent av skoleeiere i 2016 og 2019.

	Ansvarsfordeling	Rollefordeling	De ulike etatenes operative virkemidler	Total
	%	%	%	N
2016	48	46	34	126
2019	70	63	47	76

Mer enn to tredeler av skoleeiere i 2019 svarer at de formaliserte samarbeidsavtalene med etater som inngår i arbeidet mot usatte barn og unge inkluderer ansvarsfordeling. Litt under to tredeler av skoleeierne har svart at rollefordeling inngår i avtalene og om lag halvparten oppgir at de ulike etatenes operative virkemidler inngår i avtalene.

I 2016 inkluderte avtalene i mindre grad alle tre oppgaver. Halvparten av skoleeierne svarte da at avtalene klarla ansvarsfordeling, og nesten like mange svarte at rollefordeling ble klarlagt. En tredel svarte ja på at de inkluderte de ulike etatenes operative virkemidler.

Skoleeiere ble spurt i hvilken grad samarbeidsavtalene følges opp i praksis. I tabell 7.6 ser vi i hvilken grad skoleeiere som har inngått formaliserte samarbeidsavtaler med etater/tjenester om arbeidet rettet mot utsatte barn og unge, mener at samarbeidsavtalene følges opp.

Tabell 7.6 «I hvilken grad vil du si at samarbeidsavtalene følges opp i praksis?» Prosent av skoleeiere i 2016 og 2019

	I stor grad	I noen grad	I liten grad	Ingen grad	Total
	%	%	%	%	N
2016	54	44	2	0	84
2019	33	67	0	0	76

Så godt som alle skoleeierne mener at avtalene i stor eller noen grad følges opp i praksis. En tredel av skoleeiere som har inngått formaliserte avtaler mener at avtalene i stor grad følges opp i praksis og to tredeler mener at de i noen grad gjør det, i 2019. Andelen som mente at avtalene i stor grad ble fulgt opp i praksis hadde da gått ned fra 2016.

7.4 Taushetsplikt

Avslutningsvis ble skoleeiere som har oppgitt at de har inngått formalisert samarbeidsavtaler med etat/tjeneste spurt om kommunen har utviklet felles rutiner for bruk av taushetsplikt. Svarene oppgis i prosent for henholdsvis 2016 og 2019 under, se tabell 7.7.

Tabell 7.7 «Har kommunen utviklet felles rutiner for bruk av taushetsplikt (f.eks samtykkeerklæringer eller lignende)?» Prosent av skoleeiere, i 2016 og 2019

	Ja	Nei	Vet ikke	Total
	%	%	%	N
2016	61	21	18	118
2019	72	8	20	76

Hele 72 prosent av skoleeierne oppgir i 2019 at de har utviklet felles rutiner for bruk av taushetsplikt. Dette er en økning med 11 prosentpoeng i andel skoleeiere som svarer at kommunen har utviklet felles rutiner for bruk av taushetsplikt fra 2016.

7.5 Oppsummering

I 2016 og 2019 ble skoleledere i grunnskolen og i videregående opplæring spurt om hvor mange elever de mener har behov for koordinerte (tverretatlige/-faglige) tjenester. Oppsummert finner vi følgende:

De fleste skolelederne mener at mellom 1 prosent og 15 prosent av elevene deres har behov for dette. Kun 1 av 10 skoleledere oppgir at mer enn 16 prosent av elevene ved deres skole trenger koordinerte tjenester. Vi ser at det er svært små forskjeller mellom ulike skoleslag og ulike landsdeler. Det er heller ikke vesentlige forandringer mellom tallene fra 2016 og 2019.

På spørsmål om skolenes samarbeid med andre fagmiljøer svarer 2 av 5 skoleledere i videregående opplæring at de samarbeider med helsesykepleier *flere ganger i uken*, og 28 prosent at de samarbeider med PPT *flere ganger i uken*. Lege, psykolog, NAV og fysioterapeut samarbeider skolene sjeldnere med. Omkring halvparten av skoleledere oppgir at de samarbeider med disse fagmiljøene *sjeldnere enn en gang per måned*. Sammenligner vi med tall fra 2016 ser vi at den største økning er i grad av samarbeid med NAV.

I 2019 har totalt 79 prosent av skoleeiere oppgitt at de har formaliserte samarbeidsavtaler i arbeidet med utsatte barn og unge. Det er en økning på fem prosentpoeng fra 2016. Det har skjedd en signifikant økning i samarbeid på *øverste etatsledernivå*.

Videre ble skoleeiere som har formalisert samarbeid mellom skole og andre kommunale etater om utsatte barn og unge bedt om å oppgi hvilke etater som inngår i samarbeidet. Alle etatene har i 2019 økt samarbeid med kommunene sammenlignet med 2016. I alt 93 prosent av kommunene oppgir i årets undersøkelse at barnevernet inngår i formaliserte samarbeidsavtaler om utsatte barn og unge mot 61 prosent i 2016. I årets undersøkelse er det også 90 prosent som oppgir at helsesykepleier inngår i formalisert samarbeid, mot 64 prosent i 2016. Dette er en signifikant økning for både barnevern og helsesykepleier.

Mer enn to tredeler av skoleeiere i 2019 svarer at de formaliserte samarbeidsavtalene med etater som inngår i arbeidet mot usatte barn og unge inkluderer *ansvarsfordeling*. Litt under to tredeler av skoleeierne har svart at *rollefordeling* inngår i avtalene og halvparten oppgir at *de ulike etatenes operative virkemidler* inngår i avtalene. Det er ingen som mener at disse avtalene i liten eller ingen grad følges opp i praksis. I alt 1 av 3 skoleeiere som har inngått formaliserte avtaler mener at avtalene *i stor grad* følges opp i praksis og 2 av 3 mener at de i noen grad gjør det.

Hele 72 prosent av skoleeierne oppgir i 2019 at de har utviklet felles rutiner for bruk av taushetsplikt. Det er en økning med 10 prosentpoeng fra 2016.

Hovedpunkter

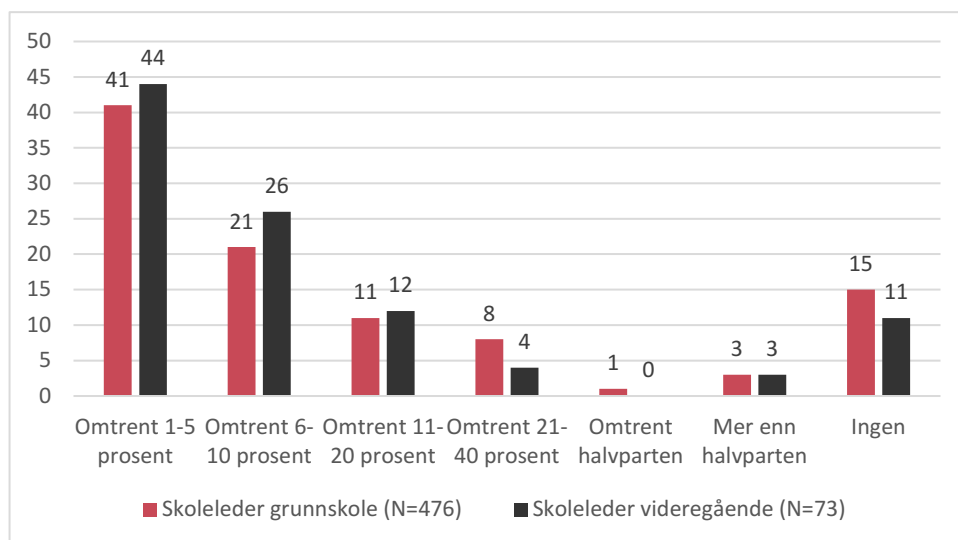
- På de fleste skoler er det mellom 1% og 15% av elevene som har behov for koordinerte (tverretatlige/-faglige) tjenester.
- Over halvparten av skolene samarbeider *flere ganger i uken/en gang i uken* med helsesykepleier, og halvparten av skolene samarbeider like ofte med PPT
- Omtrent halvparten av skolene samarbeider sjeldnere enn en gang i måneden med: lege, psykolog, NAV og fysioterapeut
- 79% av skoleeiere (kommune og fylkeskommune) har formaliserte samarbeidsavtaler mellom den enkelte skole og andre kommunale etater/tjenester i arbeidet for utsatte barn og unge
- En tredel av skoleeiere oppgir at samarbeidsavtalene er på øverste etatsledernivå, det er en signifikant økning fra 2016
- De to etatene som flest skoleeiere oppgir at inngår i formaliserte samarbeidsavtaler er helsesykepleier og barnevern. Det er en signifikant økning i andel skoleeiere som svarer at de samarbeider med barnevern og helsesykepleier fra 2016.
- Mer enn to tredeler av skoleeiere i 2019 svarer at de formaliserte samarbeidsavtalene med etater som inngår arbeidet mot usatte barn og unge inkluderer *ansvarsfordeling*.
- En tredel av skoleeiere som har inngått formaliserte avtaler mener at avtalene *i stor grad* følges opp i praksis og to tredeler mener at de *i noen grad* gjør det.
- Hele 72% av skoleeierne oppgir at de har utviklet felles rutiner for bruk av taushetsplikt. Det er en økning med 10 prosentpoeng fra 2016.

8 Formell kompetanse i andrespråkspedagogikk

Et av hovedgrepene i regjeringens integreringsstrategi for 2019-2022, «Integrering gjennom kunnskap», er å øke kompetansen blant ansatte i barnehage, grunnskole og videregående opplæring for å ivareta minoritetsspråklige barn og unge i hele utdanningsløpet. Spørsmål knyttet til dette temaet ble derfor stilt til skoleledere og skoleeiere i kommune og fylkeskommune for å få mer kunnskap om kompetansen deres til å ivareta minoritetsspråklige elevers behov.

8.1 De fleste skolelederne rapporterer om elever som har et annet morsmål enn norsk eller samisk

Skoleledere i grunnskolen og videregående opplæring ble spurt om hvor stor andel av elevene på skolen som ikke har norsk eller samisk som morsmål, se figur 8.1.

Figur 8.1 «Omtrent hvor stor andel av elevene på skolen har ikke norsk eller samisk som morsmål?» Skoleledere i grunnskolen og videregående

Det er ingen markante forskjeller mellom hva skoleledere i grunnskolen og videregående opplæring svarer. De fleste skolelederne svarer at det er omtrent 1-5 prosent andel elever på skolen som ikke har norsk eller samisk som morsmål. 15 prosent av skolelederne i grunnskolen og 11 prosent av skolelederne i videregående skole svarer at de ikke har noen elever på skolen som har et annet morsmål enn norsk eller samisk. Fordelingen over landsdeler er vist i tabell 8.1.

Tabell 8.1 Andel elever som har et annet morsmål enn norsk eller samisk. Skoleledere i grunnskole og videregående fordelt på landsdeler. Prosent.

	Oslo og Akershus	Øst-Norge	Sør- og Vest-Norge	Midt- og Nord-Norge	Totalt
	%	%	%	%	%
Omtrent 1-5 prosent	38	41	40	43	41
Omtrent 6-10 prosent	22	28	19	18	22
Omtrent 11-20 prosent	14	11	13	6	11
Omtrent 21-40 prosent	6	9	9	6	8
Omtrent halvparten	1	1	1	2	1
Mer enn halvparten	15	0	1	1	3
Ingen	3	10	18	24	15
Totalt N	78	162	182	127	549

I Oslo og Akershus er det 15 prosent av skolelederne (grunnskole og videregående opplæring) som rapporterer at mer enn halvparten av elevene har et annet morsmål enn norsk eller samisk mot bare 0 til 1 prosent i de øvrige landsdelene. Forskjellen mellom Oslo og Akershus og de øvrige landsdelene er statistisk signifikant.

Analysen av innbyggertall viser at det ikke er forskjeller mellom kommunestørrelser etter andel elever som har et annet morsmål enn norsk eller samisk.

8.2 Hvor stor andel elever har vedtak om særskilt språkopplæring etter opplæringsloven?

Skoleledere i grunnskolen og videregående opplæring ble også spurt om hvor mange elever ved skolen som har vedtak om særskilt språkopplæring etter opplæringsloven § 2-8 eller § 3-12? (dvs. særskilt norskopplæring og ved behov morsmålsopplæring og/eller tospråklig fagopplæring). Tabell 8.2 viser fordelingen over skoleledere i grunnskolen og videregående opplæring.

Tabell 8.2 Andel elever som har vedtak om særskilt språkopplæring etter opplæringsloven § 2-8 eller § 3-12. Skoleledere grunnskole og videregående. Prosent.

	Skoleleder grunnskole	Skoleleder videregående	Totalt
	%	%	%
Omtrent 1-5 prosent	46	47	46
Omtrent 6-10 prosent	17	22	18
Omtrent 11-20 prosent	10	6	9
Omtrent halvparten	1	0	1
Mer enn halvparten	0	0	0
Ingen	26	25	26
Total N	469	72	541

I alt er det 26 prosent av skolelederne som svarer at de ikke har noen elever med særskilt språkopplæring etter opplæringsloven. Litt under halvparten av skolene har 1-5 prosent elever med vedtak. Videre rapporterer 2 av 5 skoleledere at 6-10 prosent av elevene har vedtak. Det er ingen vesentlige forskjeller mellom grunnskoler og videregående skoler.

I tabell 8.3 presenteres fordelingen over skoleledernes (grunnskole og videregående opplæring) svar etter landsdeler.

Tabell 8.3 Andel elever som har vedtak om særskilt språkopplæring etter opplæringsloven § 2-8 eller § 3-12. Skoleledere grunnskole og videregående, etter landsdeler. Prosent.

	Oslo og Akershus	Øst-Norge	Sør- og Vest-Norge	Midt- og Nord-Norge	Totalt
	%	%	%	%	%
Omtrent 1-5 prosent	56	49	45	36	46
Omtrent 6-10 prosent	17	21	19	12	18
Omtrent 11-20 prosent	13	6	12	7	9
Omtrent halvparten	4	0	0	1	1
Mer enn halvparten	3	0	0	0	0
Ingen	7	23	24	44	26
Total N	75	163	181	122	541

Andelen skoler som ikke noen elever med vedtak varierer fra bare 7 prosent i Oslo og Akershus til 44 i Midt- og Nord-Norge. De to øvrige landsdelene ligger på noe under 25 prosent. Disse forskjellene mellom Oslo og Akershus og de andre landsdelene er statistisk signifikant. Men selv om nesten alle skolene i Oslo og Akershus har noen elever med vedtak, er det likevel ikke så mange ved hver skole, over halvparten har bare mellom 1 og 5 elever med vedtak.

Tabell 8.4 viser fordelingen av skoleledere i grunnskolens svar etter kommune-størrelse.

Tabell 8.4 Andel elever som har vedtak om særskilt språkopplæring etter opplæringsloven §2-8 eller §3-12. Skoleledere grunnskole, etter kommunestørrelse (innbyggertall). Prosent.

	Under 3000	3000 til 9999	10 000 og mer	Totalt
	%	%	%	%
Omtrent 1-5 prosent	31	43	50	46
Omtrent 6-10 prosent	18	14	18	17
Omtrent 11-20 prosent	12	5	11	10
Omtrent halvparten	2	0	1	1
Mer enn halvparten	0	0	1	0
Ingen	37	38	18	26
Total N	65	117	287	469

Det kommer her frem at de største kommunene har høyest rapportering om andel elever med vedtak om man ser på andelen som har fra 1-20 prosent elever med vedtak. Store kommuner har også lavere andel skoleledere som rapporterer om ingen elever med vedtak.

8.3 Formell kompetanse i andrespråk/andrespråksdidaktikk hos lærere

Det ble kartlagt hvor mange lærere ved skolene som hadde formell kompetanse i norsk som andrespråk og andrespråksdidaktikk tilsvarende et halvt års studium og et års studium. Tabell 8.5 viser fordelingen over lærere med formell kompetanse i norsk som andrespråk tilsvarende et halvt års studium.

Tabell 8.5 «Hvor mange lærere ved din skole har formell kompetanse tilsvarende et halvt års studium (10 vekttall eller 30 studiepoeng) i norsk som andrespråk/andrespråksdidaktikk?» Prosent.

	Skoleleder grunnskole	Skoleleder videregående	Total
	%	%	%
Ingen	47	19	43
Omtrent 1-5 prosent	40	74	44
Omtrent 6-10 prosent	9	6	9
Omtrent 11-20 prosent	1	1	1
Omtrent 21-40 prosent	1	0	1
Omtrent halvparten	1	0	1
Mer enn halvparten	0	0	0
Total N	472	72	544

Både blant skoleledere i grunnskolen svarer 47 prosent at de ikke har noen lærere ved skolen som har formell kompetanse i andrespråk/andrespråksdidaktikk, mens 40 prosent svarer at de har omtrent 1-5 prosent lærere med dette. I de videregående skolene svarer 19 prosent at de ikke har noen lærere med formell kompetanse i andrespråk/andrespråksdidaktikk, mens 74 prosent svarer at de har omtrent 1-5 prosent lærere med dette.

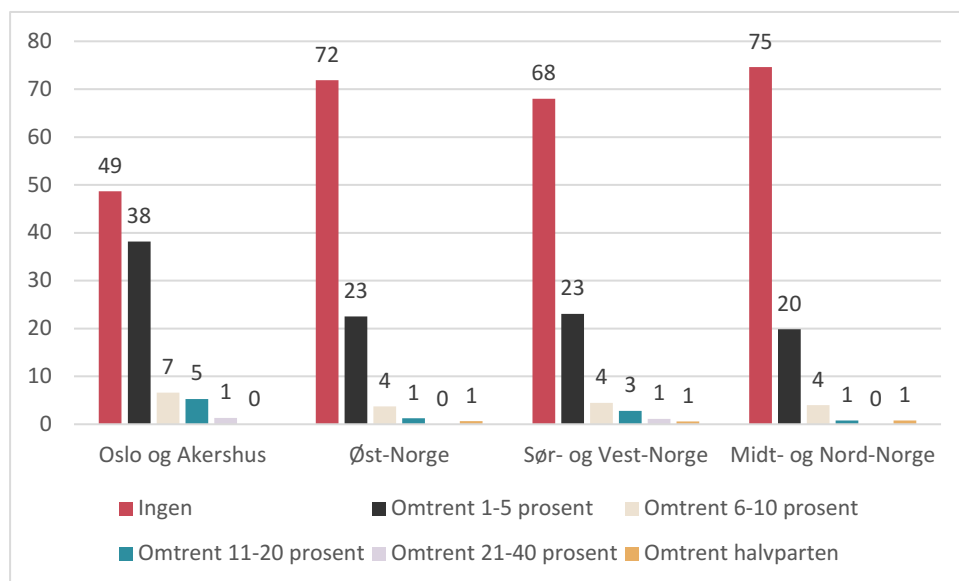
Det ble undersøkt om det var forskjeller mellom hva skoleledere i grunnskolen og videregående opplæring svarte mellom ulike landsdeler. Her kom det frem at det var en signifikant større andel skoleledere i Midt- og Nord Norge som svarte at de ikke hadde noen lærere med slik formell kompetanse sammenlignet med Oslo og Akershus og Øst-Norge. Sør- og Vest-Norge hadde i likhet med de andre landsdelene høy rapportering om at ingen lærere hadde formell kompetanse tilsvarende et halvt år, men var ikke signifikant forskjellig fra de øvrige landsdelene.

Det ble også spurt om hvor mange lærere ved skolene som har formell kompetanse i norsk som andrespråk/andrespråksdidaktikk tilsvarende *et års* studium. Tabell 8.6 viser fordelingen over lærere med formell kompetanse i norsk som andrespråk.

Tabell 8.6 «Hvor mange lærere ved din skole har formell kompetanse tilsvarende et års studium (20 vektall eller 60 studiepoeng) i norsk som andrespråk/andrespråksdidaktikk?» Prosent.

	Skoleleder grunnskole %	Skoleleder videregående %	Total %
Ingen	72	42	68
Omtrent 1-5 prosent	21	48	24
Omtrent 6-10 prosent	4	7	4
Omtrent 11-20 prosent	2	3	2
Omtrent 21-40 prosent	1	0	1
Omtrent halvparten	1	0	1
Total N	469	71	540

De fleste skolelederne i grunnskolen (72 prosent) svarer at de ikke har noen lærere med formell kompetanse tilsvarende et års studium. Tilsvarende gjelder for under halvparten av skolelederne i videregående opplæring (42 prosent). I figur 8.2 vises svarene fordelt på landsdeler.

Figur 8.2 «Hvor mange lærere ved din skole har formell kompetanse tilsvarende et års studium (20 vekttall eller 60 studiepoeng) i norsk som andrespråk/andrespråksdidaktikk?» Landsdel. Prosent.

Sammenlignet med andre landsdeler er det i Oslo og Akershus langt færre skoleledere som rapporterer at de ikke har lærere med formell kompetanse tilsvarende et års studium (20 vekttall eller 60 studiepoeng) i norsk som andrespråk/andrespråksdidaktikk. Forskjellen er signifikant. Igjen må vi anta at dette reflekterer elevsammensetningen.

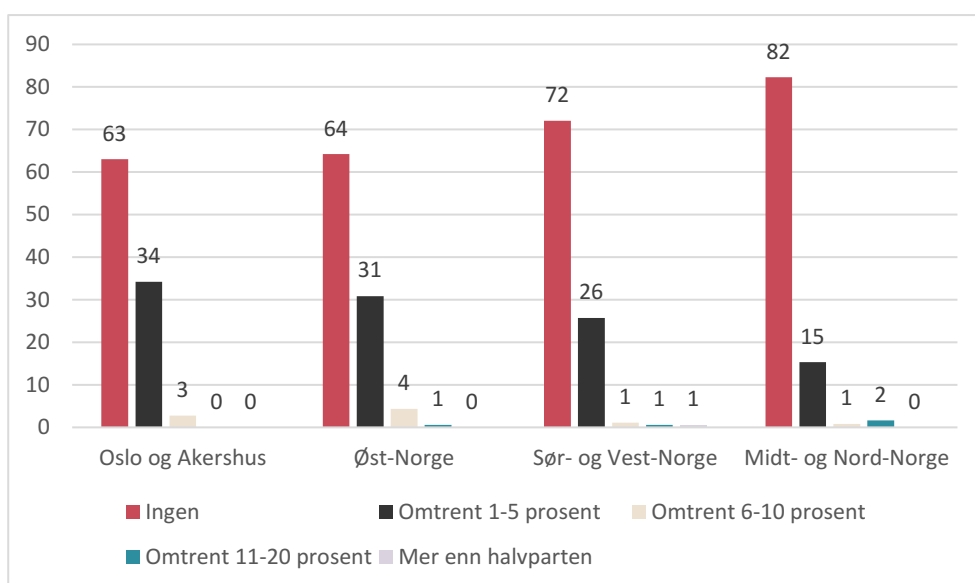
8.4 Formell kompetanse i flerkulturell pedagogikk hos lærere

Skoleledere i grunnskolen og videregående opplæring ble også spurt om hvor mange lærere de hadde ved sin skole som har formell kompetanse tilsvarende et halvt års studium i flerkulturell pedagogikk. Se tabell 8.7.

Tabell 8.7 «Hvor mange lærere ved din skole har formell kompetanse tilsvarende et halvt års studium (10 vekttall eller 30 studiepoeng) i flerkulturell pedagogikk?» Prosent

	Skoleleder grunnskole	Skoleleder videregående	Total
	%	%	%
Ingen	73	58	71
Omtrent 1-5 prosent	24	38	26
Omtrent 6-10 prosent	2	3	2
Omtrent 11-20 prosent	1	1	1
Mer enn halvparten	0	0	0
N	467	71	538

Både hos skolelederne i grunnskolen og videregående skole svarer de fleste i kategoriene «ingen» eller «omtrent 1-5» lærere. Samlet sett svarer 24 prosent av skoleledere at de har omtrent 1-5 lærere med denne kompetansen. Utover dette er det flesteparten som svarer at de ikke har noen lærere med denne kompetansen. Figur 8.3 viser hva skoleledere i grunnskolen og videregående opplæring svarer etter landsdeler.

Figur 8.3 «Hvor mange lærere ved din skole har formell kompetanse tilsvarende et halvt års studium (10 vekttall eller 30 studiepoeng) i flerkulturell pedagogikk?» Landsdeler. Prosent.

Oslo og Akershus og Øst-Norge har lavest andel skoleledere som svarer at de ikke har noen lærere med formell kompetanse tilsvarende et halvt års studium i flerkulturell pedagogikk. Forskjellen mellom Oslo og Akershus og Midt- og Nord-Norge er statistisk signifikant. Dette tegner et bilde der det kan se ut til at Oslo og Akershus både har elever med større behov og større tilgang på lærere med formell kompetanse i flerkulturell pedagogikk.

8.5 Har skolene tilgang til lærere som gir nyankomne elever tospråklig fagopplæring?

Skoleledere i grunnskolen og videregående opplæring ble spurt om skolene har tilgang til lærere som gir nyankomne elever tospråklig fagopplæring, se tabell 8.8.

Tabell 8.8 «Ved behov har elever rett på tospråklig fagopplæring. Har skolen tilgang til lærere som gir nyankomne elever tospråklig fagopplæring (opplæring i fag på morsmål og norsk)?» Skoleleder grunnskole og videregående. Prosent

	Skoleleder Grunnskole %	Skoleleder videregående %	Total %
Ja	34	7	30
Ja, men vi har behov for flere lærere	11	4	10
Nei, men vi har behov for lærere	13	11	13
Nei	42	78	47
Total N	473	72	545

Her kommer det frem at det er større andel av grunnskolene enn videregående opplæring som har tilgang til lærere. Denne forskjellen er også statistisk signifikant. Det er også en signifikant større andel skoleledere i videregående opplæring som svarer nei til at de har tilgang til lærere sammenlignet med grunnskoleledere.

8.6 Kompetanse i skolene til å vurdere når elever med vedtak om særskilt språkopplæring kan tilstrekkelig norsk til å følge den vanlige opplæringen

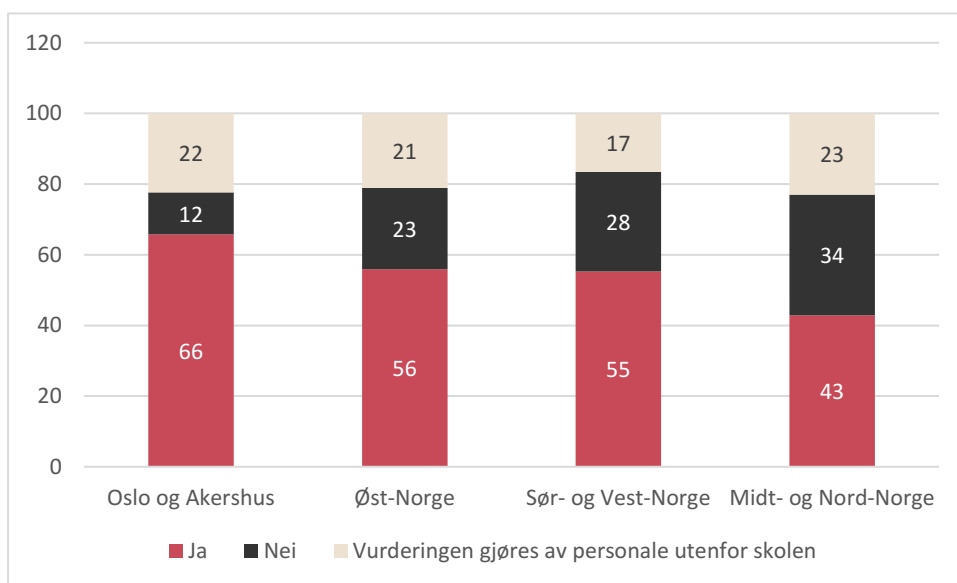
Skoleledere i grunnskolen og videregående opplæring ble spurt om skolenes kompetanse til å vurdere når elever med særskilt språkopplæring kan tilstrekkelig norsk til å følge vanlig opplæring, se tabell 8.9.

Tabell 8.9 «Har skolen lærere eller andre ansatte med formell kompetanse til å vurdere når elever med vedtak om særskilt språkopplæring kan tilstrekkelig norsk til å følge den vanlige opplæringen?» (jf. opplæringslovens § 2-8 og § 3-12 og at skoleeier har plikt til å kartlegge elevenes norskferdigheter som grunnlag for å vurdere om de kan følge den vanlige opplæringen i skolen). Skoleleder grunnskole og videregående. Prosent

	Skoleleder grunnskole %	Skoleleder videregående %	Total %
Ja	54	56	54
Nei	26	25	26
Vurderingen gjøres av personale utenfor skolen	21	18	20
Total N	473	71	544

Halvparten av skolelederne i grunnskolen og i videregående skole rapporterer at de har lærere eller ansatte som kan vurdere når elever kan tilstrekkelig norsk til å følge den vanlige opplæringen. Totalt er det 26 prosent av skolene som ikke har det, og 20 svarer at vurderingen gjøres av personale utenfor skolen. Det er ingen forskjeller mellom grunnskoler og videregående opplæring. Analyser på skolenivå viser også at det ikke var vesentlige forskjeller mellom barneskoler, 1-10 skoler, ungdomsskoler eller videregående opplæring.

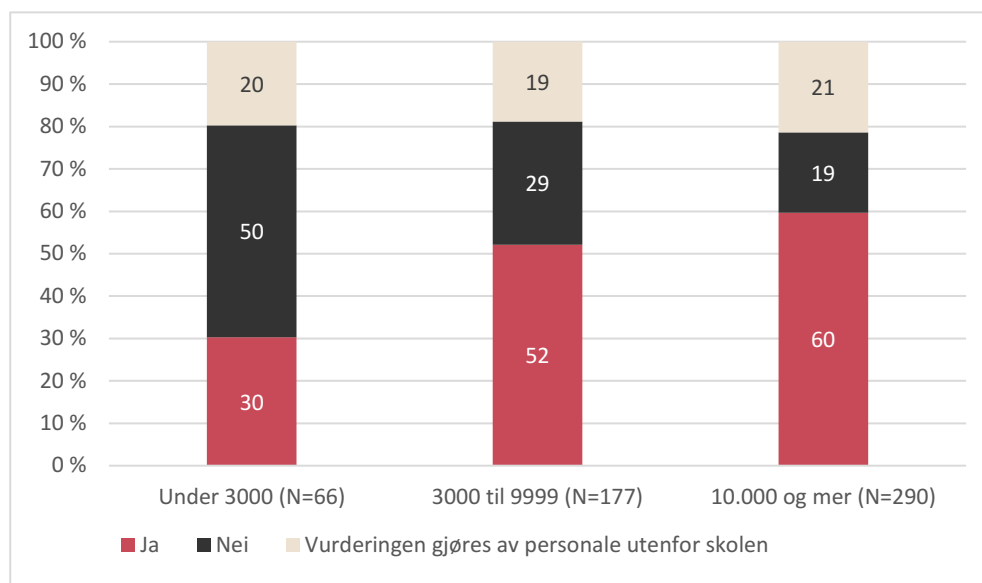
I Figur 8.4 vises svarfordelingen over landsdeler.

Figur 8.4 «Har skolen lærere eller andre ansatte med formell kompetanse til å vurdere når elever med vedtak om særskilt språkopplæring kan tilstrekkelig norsk til å følge den vanlige opplæringen?» (jf. opplæringslovens § 2-8 og § 3-12 og at skoleeier har plikt til å kartlegge elevenes norskferdigheter som grunnlag for å vurdere om de kan følge den vanlige opplæringen i skolen). Landsdeler. Prosent.

Oslo og Akershus har en signifikant større prosentandel som har kompetanse i skolen sammenlignet med Midt- og Nord-Norge. Dette tyder på at skolene i Oslo og Akershus har best kompetanse til å vurdere når elever kan tilstrekkelig norsk til å følge den vanlige opplæringen.

I figur 8.5 vises svarfordelingen etter kommunestørrelser (innbyggertall).

Figur 8.5 «Har skolen lærere eller andre ansatte med formell kompetanse til å vurdere når elever med vedtak om særskilt språkopplæring kan tilstrekkelig norsk til å følge den vanlige opplæringen?» (jf. opplæringslovens § 2-8 og § 3-12 og at skoleeier har plikt til å kartlegge elevenes norskferdigheter som grunnlag for å vurdere om de kan følge den vanlige opplæringen i skolen). Kommunestørrelse. Prosent.

De minste kommunene har en signifikant lavere andel skoler som har kompetanse til å vurdere når elever kan følge den vanlige opplæringen.

8.7 Skoleledere, kommunen og fylkeskommunen om manglende etter- og videreutdanningstilbud som er relevant for opplæring av minoritetsspråklige elever

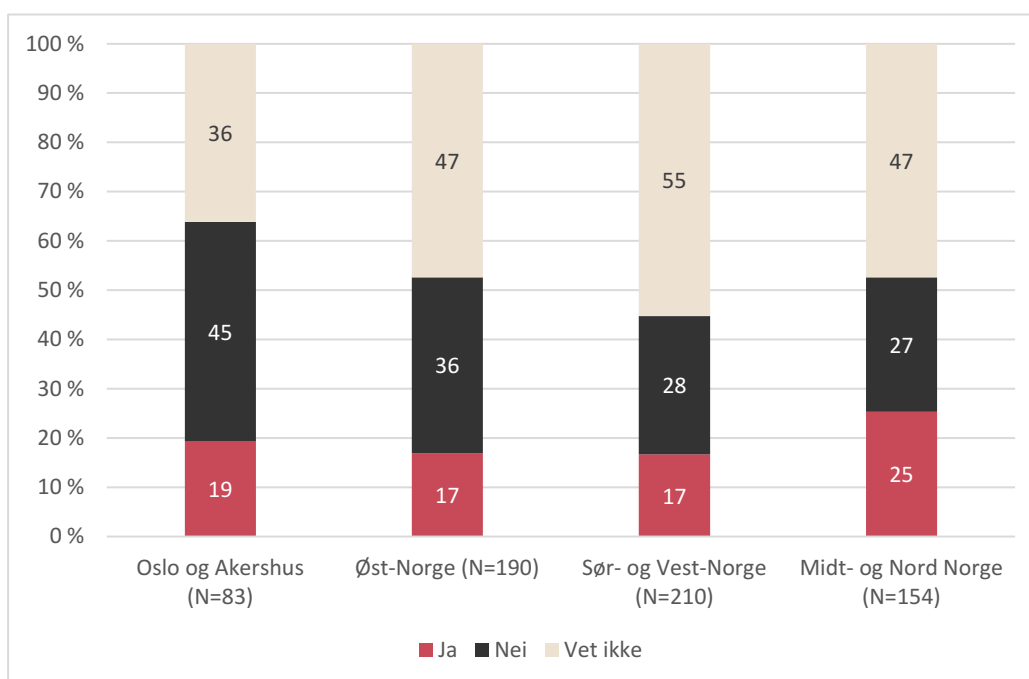
Skoleeiere og skoleledere ble spurt om manglende etter- og videreutdanningstilbud som er relevant for opplæring av minoritetsspråklige elever i sine regioner, se tabell 8.10.

Tabell 8.10. «Er det områder eller tema relevante for opplæring av minoritetsspråklige elever lærerne ikke får kompetanseheving i pga. manglende etter- og videreutdanningstilbud i din region?» Skoleledere og skoleeiere. Prosent.

	Skoleleder grunn- skole %	Skoleleder videre- gående %	Skoleeier kommune %	Skoleeier fylkes- kommune %	Total %
Ja	17	18	30	44	19
Nei	30	35	41	33	32
Vet ikke	53	47	29	22	49
N	469	72	87	9	637

Ifølge skolelederne er det mindre enn 20 prosent av skolene der lærerne ikke for kompetanseheving på grunn av manglende tilbud i regionen, men det er verdt å merke seg at rundt halvparten av skolelederne ikke vet dette. Det er her ikke noen forskjeller mellom grunnskolen og videregående opplæring. Analyser viser at det heller ikke er forskjeller mellom hva skoleledere i ulike skoleslag svarer (barne-skoler, 1-10 skoler, ungdomsskoler eller videregående opplæring). Det er imidlertid signifikant flere skoleeiere i kommunene som uttrykker at det er et manglende tilbud sammenlignet med skoleledere, det henger primært sammen med at færre av skoleeierne svarer at de ikke vet. I kommunene svarer i underkant av 1 av 3 ja på at det er områder lærere ikke får kompetanse i pga. manglende utdanningstilbud. Det ser ut til at skoleeiere i kommunen i større grad har kjennskap til om det er et manglende utdanningstilbud på relevante temaer. Fylkeskommunen utgjør kun 9 respondenter, merk dette ettersom fordelingen er oppgitt i prosent.

I figur 8.6 vises fordelingen over landsdeler, samlet for skoleledere og skoleeiere.

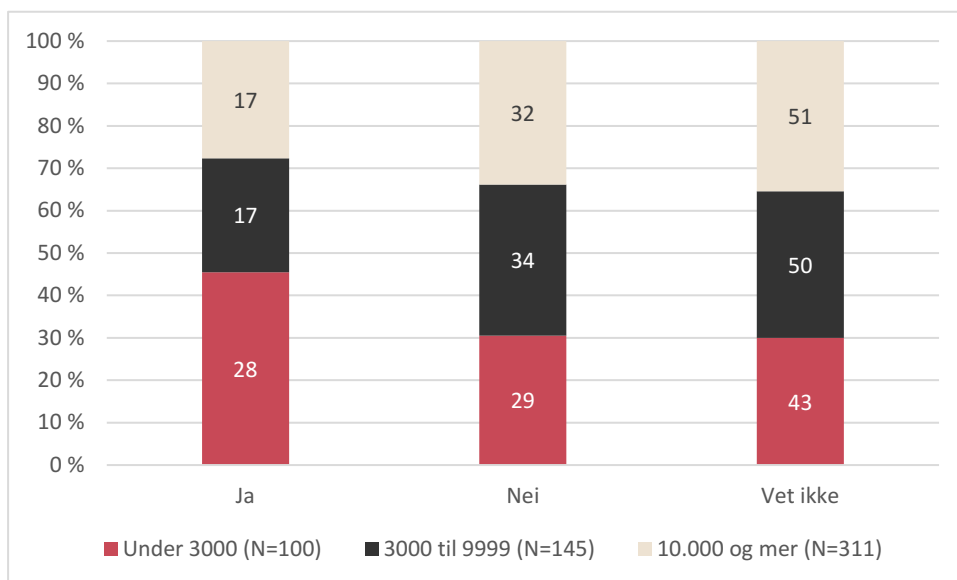

Figur 8.6 «Er det områder eller tema relevante for opplæring av minoritetsspråklige elever lærerne ikke får kompetanseheving i pga. manglende etter- og videreutdanningstilbud i din region?» Skoleledere og skoleeiere. Landsdeler. Prosent.

Midt- og Nord Norge har størst andel som svarer ja til at det er områder eller tema relevante for opplæring av minoritetsspråklige elever lærerne ikke får kompetanseheving i pga. manglende etter- og videreutdanning i sin region, men det er ikke statistiske forskjeller mellom de andre landsdelene. Oslo og Akershus har størst andel skoleledere og skoleeiere som svarer at de ikke har manglende

utdanningstilbud. Videre er andelen skoleledere og skoleeiere som svarer ja på spørsmålet i Sør- og Vest-Norge (17 prosent) signifikant lavere enn i Midt- og Nord Norge (25 prosent). Det er også signifikant færre respondenter i Oslo og Akershus som svarer vet ikke på spørsmålet enn i Sør- og Vest-Norge (henholdsvis 36 prosent versus 55 prosent).

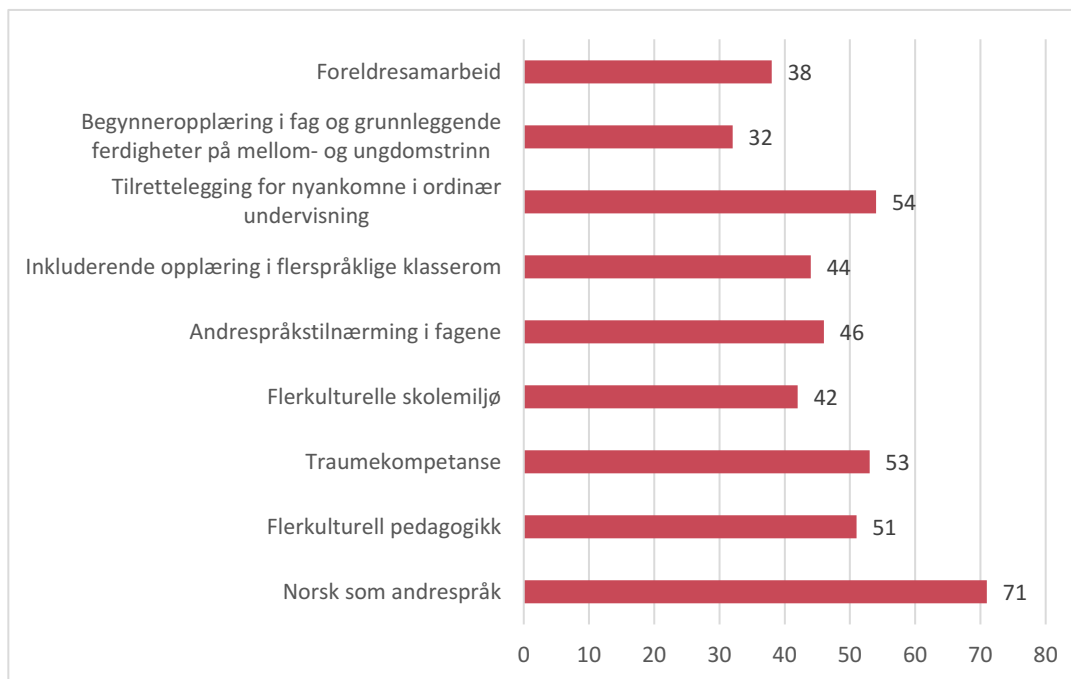
I figur 8.7 vises fordelingen over kommunestørrelser (innbyggertall).

Figur 8.7 «Er det områder eller tema relevante for opplæring av minoritetsspråklige elever lærerne ikke får kompetanseheving i pga. manglende etter- og videreutdanningstilbud i din region?» Skoleledere og skoleeiere. Fordeling etter kommunestørrelse. Prosent.

I de minste kommunene er det flere som svarer ja på at de har et manglende utdanningstilbud i sin region enn i de større kommunene. Denne forskjellen er statistisk signifikant. Utover dette er det ikke vesentlige forskjeller på respondentenes svar inndelt etter kommunestørrelser.

Respondentene som svarte ja på spørsmålet om det var områder eller tema lærere ikke fikk kompetanseheving i på grunn av manglende etter- og videreutdannings-tilbud i sin region ble spurt om de kunne krysse av for hvilke områder de savnet utdanningstilbud i, se figur 8.8.

Figur 8.8 «Hvilke områder savner dere etter- og videreutdanningstilbud i?» Skoleledere og skoleeiere (N=122). Flere kryss mulig. Skoleledere og skoleeiere. Prosent.

Norsk som andrespråk er temaet som flest har krysset av for at de savner etter- og videreutdanningstilbud i. I tillegg krysser over halvparten av skolelederne og skoleeierne av på tilrettelegging for nyankomne i ordinær undervisning, traumekompetanse og flerkulturell pedagogikk.

Respondentene som svarte at det var manglende etter- og videreutdanningstilbud i sin region ble spurt om dette skyldes at den lokale universitets- eller høyskoleinstitusjon ikke har kompetanse, se tabell 8.11. Fordelingen på respondentgruppene er vist i antall i tillegg til total prosentfordeling.

Tabell 8.11 «Skyldes det manglende tilbudet om etter- og videreutdanning at den lokale universitet- eller høyskoleinstitusjon ikke har kompetanse?» Skoleledere og skoleeiere.

	Skoleleder Grunnskole N	Skoleleder videregående N	Skoleeier kommune N	Skoleeier fylkeskommune N	Total N	%
Ja	7	4	8	2	18	15
Nei	13	5	5	0	26	21
Vet ikke	59	4	13	2	78	64
Total N	79	13	26	4	122	100

Totalt er det 15 prosent som svarer at manglende tilbud om etter- og videreutdanning skyldes at lokale institusjoner ikke har kompetanse. Samtidig kommer det frem at godt over halvparten av alle respondentene svarer at de ikke vet.

8.8 Oppsummering

I regjeringens integreringsstrategi for 2019-2022, «Integrering gjennom kunnskap», er et av hovedgrepene å øke kompetansen blant ansatte i barnehage, grunnskole og videregående opplæring for å ivareta minoritetsspråklige barn og unge i hele utdanningsløpet. I lys av dette ble skoleledere i grunnskolen og videregående opplæring og skoleeiere i kommune og fylkeskommune stilt spørsmål som kan gi mer kunnskap om kompetansen deres til å ivareta minoritetsspråklige elevers behov. Oppsummert finner vi følgende:

I underkant av halvparten av alle skolelederne i grunnskolen og videregående opplæring rapporterer at 1-5 prosent av elevene på skolen ikke har norsk eller samisk som sitt morsmål. I Oslo og Akershus rapporterer 2 av 5 om en andel på 6-10 prosent. Videre er det i Oslo og Akershus kun 7 prosent av skolelederne som rapporterer om at de ikke har noen elever med vedtak om særskilt språkopplæring. Når det gjelder formell kompetanse i norsk som andrespråk/ andrespråksdidaktikk hos lærere kommer det frem at de fleste skolelederne (87 prosent) rapporterer at de har 1-5 prosent eller ingen lærere med formell kompetanse tilsvarende et halvt års studium i norsk som andrespråk/andrespråksdidaktikk. De fleste skolelederne (92 prosent) svarer også at de har kun 1-5 prosent eller ingen lærere med et års studium innenfor norsk som andrespråk/andrespråksdidaktikk.

På spørsmål om andel lærere med kompetanse i flerkulturell pedagogikk har Midt- og Nord-Norge en signifikant høyere andel skoleledere som rapporterer om at de ikke har noen lærere på skolen med et halvt års studium i flerkulturell pedagogikk enn Oslo og Akershus (henholdsvis 82 prosent versus 63 prosent).

Når det kommer til lærere som kan gi nyankomne elever tospråklig fagopplæring, svarer 34 prosent av skolelederne i grunnskolen og 7 prosent av skolelederne i videregående opplæring *ja* på at skolen har tilgang på dette. I grunnskolen svarer 42 prosent *nei* på at de har tilgang til lærere som kan gi nyankomne elever tospråklig fagopplæring, mens 78 prosent av skolelederne i videregående opplæring svarer dette.

Vurdering av når elever med vedtak om særskilt språkopplæring kan tilstrekkelig norsk til å følge den vanlige opplæringen var også et spørsmål skolelederne ble stilt. Her svarte hver femte skoleleder i grunnskolen og videregående opplæring at vurderingen ble gjort av personale utenfor skolen, mens halvparten svarte *ja* på at de hadde kompetanse i skolen til å gjøre vurderingen selv. I alt 26 prosent

av skolelederne i grunnskolen og videregående opplæring svarte nei til at de hadde lærere eller andre ansatte med formell kompetanse til å vurdere dette.

Kommunen og fylkeskommunen ble i likhet med skolelederne bedt om å rapportere om manglende etter- og videreutdanningstilbud i sin region som angikk tema relevante for opplæringen av minoritetsspråklige elever. Midt- og Nord Norge rapporterte i større grad om manglende tilbud, mens nesten halvparten av skolelederne og skoleeierne i Oslo og Akershus svarte at de ikke har manglende tilbud i sin region.

Hovedpunkter

- Oslo og Akershus rapporterer om høyest andel skoleelever med et annet morsmål enn norsk eller samisk på landsbasis.
- Oslo og Akershus rapporterer også om størst andeler med elever som har vedtak om særskilt språkopplæring etter opplæringsloven § 2-8 eller § 3-12.
- Kun 7 prosent av skolelederne i Oslo og Akershus rapporterer at de ikke har noen elever med vedtak om særskilt språkopplæring etter opplæringsloven § 2-8 eller § 3-12.
- På spørsmål om andel lærere i skolen med formell kompetanse i norsk som andrespråk/andrespråksdidaktikk og flerkulturell pedagogikk, svarer de fleste at de har ingen eller opp til 5 prosent andel lærere med dette.
- Oslo og Akershus rapporterer noe høyere andel lærere med formell kompetanse i norsk som andrespråk/andrespråksdidaktikk og flerkulturell pedagogikk enn de øvrige landsdelene.
- Tilgangen til lærere som gir nyankomne elever tospråklig opplæring ser ut til å være større i grunnskolen enn i videregående opplæring.
- Halvparten av skoleledere i grunnskolen og videregående opplæring svarer at de har kompetanse i skolen til å vurdere når elever med vedtak om særskilt språkopplæring kan tilstrekkelig norsk til å følge den vanlige opplæringen.
- På tvers av skoleslag, landsdel og kommunestørrelse svarer 1 av 5 skoleledere at personale utenfor skolen gjør vurderinger av når elever skal kunne følge den vanlige opplæringen.
- På spørsmål om det er områder eller tema relevante for opplæringen av minoritetsspråklige elever lærere ikke får kompetanseheving i pga. manglende etter- og videreutdanningstilbud i regionene, svarer 1 av 5 skoleledere og skoleeiere ja.
- Av områder som det savnes etter- og videreutdanningstilbud i trekker skoleledere og skoleeiere frem Norsk som andrespråk, tilrettelegging for nyankomne elever i ordinær undervisning, traumekompetanse og flerkulturell pedagogikk.

9 Lekser og leksehjelp

Prosjekt leksehjelp ble gjennomført i perioden 2006-2008. Den innebar utprøving av ulike modeller for leksehjelp. Evalueringen av denne pekte blant annet på en rekke kriterier for hva som var nødvendig for at leksehjelp skulle virke sosialt utjevne (Haugsbakken, Buland, Valenta & Hugaas Molden, 2009). I statsbudsjettet for 2010 ble det bevilget 174 mill. kroner til åtte timers gratis leksehjelp per uke i grunnskolen fordelt på 1.-4. trinn. Bevilgningen økte i 2010 med 263 millioner kroner i vøreffekt. Midlene lå i rammetilskuddet til kommunene, og tilsvarer om lag 568 millioner 2019-kroner. NOVAs evaluering av ordningen forelå i 2013, og pekte på en rekke utfordringer i implementeringen av ordningen.

I 2014 ble leksehjelpsbestemmelsene i opplæringsloven endret, slik at skolene selv kan bestemme hvilke trinn som får tilbud om leksehjelp. Leksehjelpen er ikke en del av opplæringen til eleven. Blant annet gjelder ikke reglene om kompetansekrav for undervisningspersonale for leksehjelp. Dette gir rom for at kommunen kan bruke assistenter til leksehjelpen. I Prop. 68 L (2013-2014) har Kunnskapsdepartementet bemerket at det i beregningene som lå til grunn for kompensasjonen for leksehjelpsordningen ble tatt utgangspunkt i fagarbeiderlønn. I tillegg ble det lagt inn et påslag på 25 prosent til administrasjon, slik at det er lagt inn en kostnadsdekning for at pedagogisk personale kan hjelpe til i forbindelse med organiseringen av leksehjelpen, jf. omtale i Prop. 95 L (2009-2010). Kommunene står fritt til å benytte medarbeidere med kompetanse som leksehjelpere, for eksempel lærere. Det er også mulig å la annet personale enn pedagogisk personale gi leksehjelp – også på ungdomstrinnet. Dette beror på det personale den enkelte kommune råder over.

Flere skoler har nå forsøkt knyttet til bruk av pedagoger. Leksehjelpen er ikke evaluert etter endringen i 2014, og har ikke vært tema for Spørsmål til Skole-Norge siden 2011. Kunnskapsdepartementet mottar også mange henvendelser om lekser og «leksefrie skoler» og ønsker derfor mer kunnskap om kommunenes og skolenes ønsker og behov, praktisering av lekser og gjennomføring av leksehjelpsordningen. Grunnskolens informasjonssystem (GSI) sier i dag noe om fordelingen av leksehjelpen mellom klassetrinn og hvor mange elever som deltar i leksehjelp på de ulike nivåene, som inkluderes i analysen under.

9.1 Tilbudt timetall og antall deltakende elever

Skolelederne ble først spurt om det gis leksehjelp ved skolen, hvorpå 88 prosent svarte bekreftende. Leksehjelpen er rettet mot små- og mellomtrinnene der dekkningen er høy (95-96 prosent), men det tilbys også leksehjelp på 60 prosent av rene ungdomsskoler.

Tabell 9.1 viser andelen skoler som tilbyr leksehjelp etter landsdel. Andelen er høy i alle landsdeler og kommunestørrelser (83–91 prosent). Det er skoler i større kommuner i Midt- og Nord-Norge og særlig rene ungdomsskoler som trekker ned gjennomsnittet. Likevel er andelen skoler som tilbyr leksehjelp uavhengig av kommunestørrelse eller skolestørrelse.

Tabell 9.1 «Gis det leksehjelp ved skolen?»

	Oslo og Akershus %	Øst-Norge %	Sør- og Vest-Norge %	Midt- og Nord-Norge %	Alle skoler %
Ja	88	91	89	83	88
N	65	142	159	109	475

Vi har koblet besvarelser fra Spørsmål til Skole-Norge til GSI for å gi et mer nyantert bilde av leksehjelptilbudet. Tabell 9.2 viser et sammendrag av skolenes tilbud av leksehjelptimer per uke. De statistiske sammendragene er kun basert på de skolene som har elever på det gitte trinnet. Kolonnen «Ingen timer (%)» viser andelen skoler som har oppgitt i GSI at de ikke tilbyr noen timer leksehjelp for det gitte trinnet. Denne kolonnen viser selv om til dels mange skoler oppgir at ingen leksehjelp tilbys på et gitt trinn, så tilbyr de aller fleste skolene noen timer i løpet av elevens skolegang. For eksempel tilbyr 78 prosent av barneskolene ingen leksehjelptimer på 1. trinn, men kun fem prosent av barneskolene tilbyr ingen skoletimer i det hele tatt.

Tabell 9.2 Skolenes tilbud av leksehjelptimer per uke for hvert trinn og skoletype.

Trinn	Skoletype	Gj. snitt	Standardavvik	Ingen timer (%)
1	Barneskole	0,37	0,79	78
	1-10 skole	0,59	0,99	67
2	Barneskole	0,56	0,92	66
	1-10 skole	0,77	1,04	57
3	Barneskole	0,82	0,99	50
	1-10 skole	1,01	1,08	43
4	Barneskole	1,25	1,09	30
	1-10 skole	1,33	1,26	28
5	Barneskole	1,34	1,09	27
	1-10 skole	1,29	1,19	23
6	Barneskole	1,41	1,08	24
	1-10 skole	1,27	1,05	23
7	Barneskole	1,31	1,07	27
	1-10 skole	1,28	1,12	23
8	1-10 skole	0,90	1,22	44

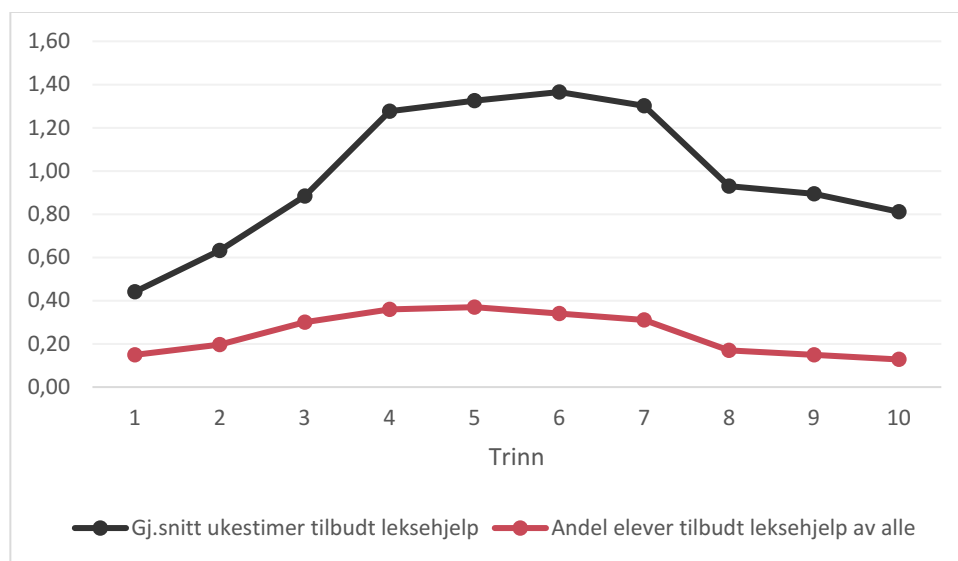
Trinn	Skoletype	Gj. snitt	Standardavvik	Ingen timer (%)
9	Ungdomsskole	0,97	1,28	52
	1-10 skole	0,88	1,35	48
	Ungdomsskole	0,91	1,28	54
10	1-10 skole	0,77	0,94	50
	Ungdomsskole	0,86	1,27	59
Alle trinn	Barneskole	7,07	3,89	5
	1-10 skole	10,09	6,65	0
	Ungdomsskole	2,74	3,75	50

Note. Verdier per trinn er kun basert på de skolene som har elever på trinnet. Verdiene for «Alle trinn» er basert på summerte uketimer på tvers av trinnene og vil derfor være høye.

Sammenliknet med svarene gitt i Spørsmål til Skole-Norge gir GSI-tallene et annet bilde. Dette tyder på at kvaliteten på rapporteringen til GSI og/eller Spørsmål til Skole-Norge kan være mangelfull, men det er uklart hvilket bilde som er mer korrekt. Flesteparten av barneskolene synes å tilby mindre enn én time per uke i hvert av trinnene 1–4. I tillegg rapporterer omtrent 5 prosent av barneskolene rapporterer om ingen leksehjelptilbud i løpet av 1.–7. trinn. Disse skolene er hovedsakelig i Midt- og Nord-Norge. I tillegg til disse 5 prosentene av barneskoler som ikke rapporterer timer i GSI svarer også 10 barneskoler at de ikke tilbyr leksehjelp selv om det er oppgitt i GSI at leksehjelp tilbys til et betydelig antall elever. Dette er hovedsakelig private skoler.

Tabell 9.2 viser også at kombinerte skoler har en tendens til å tilby noe flere uketimer per trinn på de laveste trinnene, mens rene barneskoler har noe flere timer på mellomtrinnet. Alle typer skoler har en synlig økning i timetallet med tilbudt leksehjelp fra 1. trinn til 5. trinn, etterfulgt av en like synlig reduksjon mot 10. trinn.

Den samme tendensen er synlig for antall elever som får tilbud om leksehjelp. Figur 9.1 viser skolenes gjennomsnitt for andelen elever som får leksehjelptilbud av alle elevene langs y-aksen (rød linje), per trinn langs x-aksen. Dette snittet øker fra 1. trinn (15 prosent) frem til 6. trinn (37 prosent), med en påfølgende klar reduksjon mot 10. trinn (13 prosent). Tilsvarende gjennomsnitt for tilbudte uketimer til leksehjelp fra tabell 9.2 er lagt til som sort linje.

Figur 9.1 Gjennomsnitt på tvers av skolene for tilbudte uketimer leksehjelp (sort) og andel elever av alle elevene per trinn som har fått leksehjelptilbud (rød).

Den gjennomsnittlige andelen elever på en skole som får tilbud om leksehjelp, uavhengig av trinn, er nasjonalt sett 25 prosent. Dette varierer ikke særlig på landsdeler, til tross for at Oslo og Akershus har en noe lavere andel på 19 prosent. Det er en lavere andel på ungdomsskoler enn andre type skoler, som samsvarer med rød linje i Figur 9.1. Det er helt tydelig en større andel elever som får tilbudet i mindre kommuner enn i større kommuner, og i mindre skoler enn i større skoler. Sistnevnte vises i tabell 9.3.

Tabell 9.3. Andel elever per skole som får leksehjelptilbud. Etter elevtall.

Elevtall	Gjennomsnittlig andel elever per skole %
Under 100	37
100 – 299	21
300 og mer	16
Alle skoler	25

9.2 Skolelokale og kommunesentrale vedtak om leksehjelp

Skolelederne ble spurt om leksehjelpen har blitt evaluert ved skolen eller i kommunen, se tabell 9.4. For alle grunnskolene er det 42 prosent av skolelederne som oppgir at leksehjelpen har blitt evaluert ved skolen eller kommunen.

Tabell 9.4 Evaluering av leksehjelpen ved skolen/i kommunen, etter skoletype.

	Barneskole %	1-10 skole %	Ungdomsskole %	Alle skoler %
Ja	47	37	31	42
N	239	122	55	416

Det er ingen signifikante forskjeller for ulike skolestørrelser, kommunestørrelser eller landsdeler. Ikke overraskende synes det å være flere evalueringer på rene barneskoler (47 prosent) enn rene ungdomsskoler (31 prosent), men forskjellene er ikke signifikante.

Kommunene kan gjøre sentrale vedtak som retningslinjer for leksehjelpordningen. Skoleeierne ble derfor spurt om disse retningslinjene. Halvparten av kommunene meldte at de hadde gjort vedtak for drift av ordningen. Vi fant ingen sammenheng mellom slike vedtak og kommunenes størrelse eller landsdel. Kun seks prosent av kommunene har gjort vedtak om å tilby flere timer leksehjelp enn minimumskravet på 8 timer.

Blant skolene med 1.–4. trinn tilbyr 14 skoler mer enn 8 timer, men hele 331 skoler tilbyr færre enn 8 timer. Som vist i del 9.1 tilbyr mange skoler nærmere null timer.

Tabell 9.5 viser andel kommuner som har svart at de har retningslinjer for hvilke trinn som skal prioriteres i leksehjelpordningen.

Tabell 9.5 «Har skoleeier retningslinjer for hvilke trinn som prioriteres?» Etter kommunestørrelse.

	Under 3000 %	3000 til 9999 %	10.000 og mer %	Alle kommuner %
Ja	43	56	69	55
N	35	27	26	88

Omtrent halvparten av kommunene (55 prosent) har vedtatt retningslinjer for hvilke trinn som skal prioriteres. Det synes å være en svak, men ikke-signifikant, sammenheng mellom kommunestørrelse og vedtak om dette.

9.3 Leksehjelpertetthet

Leksehjelp krever en leksehjelper. Tabellene 9.6 og 9.7 viser leksehjelpertettheten etter landsdel og skolestørrelse. Tallene i denne og påfølgende tabeller er basert på de skolene som oppgir å tilby leksehjelp (N=419).

Tabell 9.6 Antall elever per leksehjelper, etter landsdel.

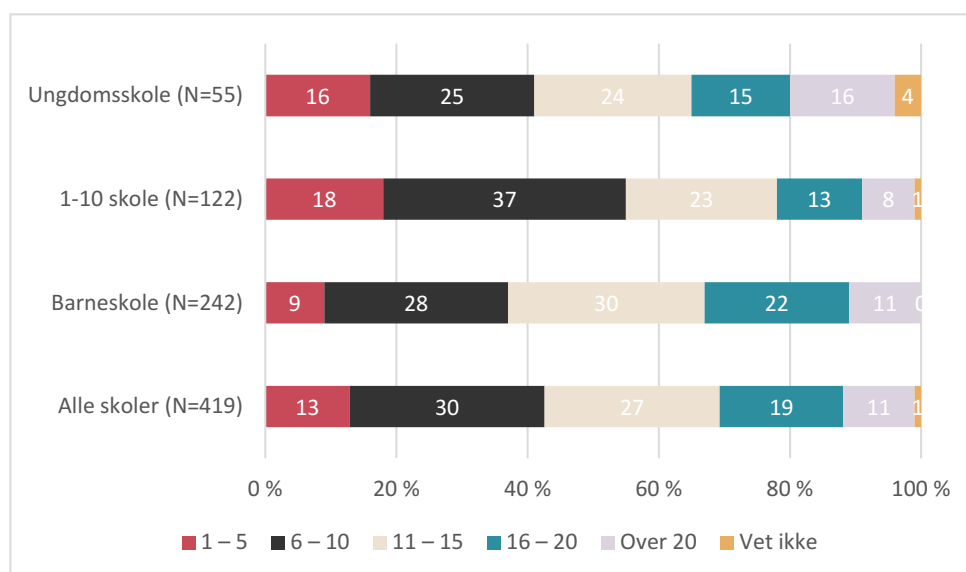
Antall elever per leksehjelper	Oslo og Akershus %	Øst-Norge %	Sør- og Vest- Norge %	Midt- og Nord- Norge %	Alle skoler %
1 - 5	9	12	7	25	13
6 - 10	19	20	43	31	30
11 - 15	37	26	25	26	27
16 - 20	19	26	18	10	19
Over 20	14	17	7	7	11
N	57	129	142	91	419

Tabell 9.7 Antall elever per leksehjelper, etter skolestørrelse.

Antall elever per leksehjelper	Under 100 %	100 – 299 %	300 og mer %	Alle skoler %
1 – 5	25	7	7	13
6 – 10	43	31	13	30
11 – 15	18	31	32	27
16 – 20	8	21	28	19
Over 20	6	9	20	11
N	137	166	116	419

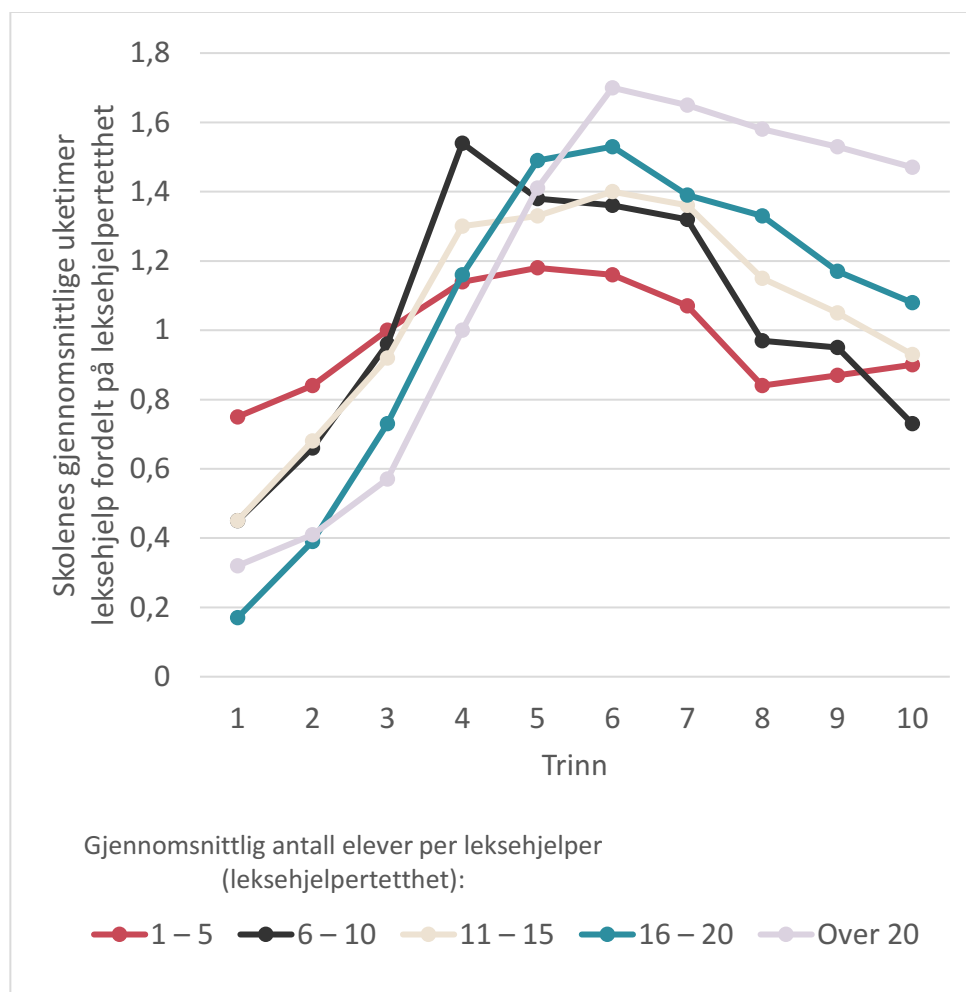
Leksehjelpertettheten er signifikant høyere i Midt- og Nord-Norge og Sør- og Vest-Norge enn i Oslo og Akershus og Øst-Norge. Dette har nok sammenheng med at tettheten er signifikant høyere for mindre kommuner og skoler, og lavere for større kommuner og skoler. Om skolen er så liten at det kun er aktuelt med få elever i gruppa, eller det er svært lav andel av elevene som deltar, vil naturlig nok leksehjelpertettheten være høy.

Det er interessant å vite noe om leksehjelpertettheten for de skolene som har et elevgrunnlag som tilsier at skolen må ha gjort valg i prioriteringene. Vi viser først figur 9.2 over leksehjelpertettheten etter skoletype: ren barneskole, kombinerte skoler (1.–10. trinn) eller ren ungdomsskole.

Figur 9.2 Antall elever per leksehjelper, etter skoletype.

Leksehjelpertettheten synes å være noe høyere i kombinerte skoler og ungdomsskoler enn i rene barneskoler.

Figur 9.3 viser gjennomsnittlig tilbudte uketimer med leksehjelp på tvers av skolene, fordelt etter leksehjelpertettheten i skolene. Tallene om antall timer som er tilbudt er hentet fra GSI, mens antall elever per leksehjelper er hentet fra Spørsmål til Skole-Norge.

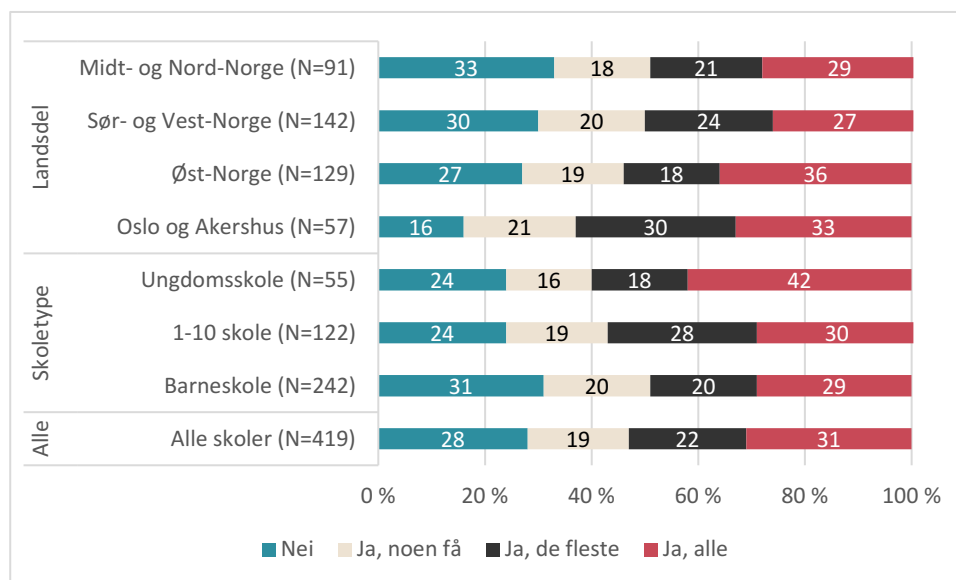
Figur 9.3 Skolenes gjennomsnittlige uketimer leksehjelp fordelt på leksehjelpertetthet.

Uavhengig av hvilken leksehjelpertetthet som gjelder ved skolene synes det å være 5. trinn hvor tilbudet står sterkest. Generelt er det ingen sammenheng mellom timetall og tetthet for de aller fleste trinnene, men for 1.–2. trinn er det klart færre timer dersom tettheten reduseres fra 1–5 elever til 16–20 elever.

Blant skoler med høy leksehjelpertetthet (1–5 elever per leksehjelper) får i snitt 16 prosent av elevene per skole leksehjelptilbud. Denne andelen av elever er stigende for skoler med synkende leksehjelpertetthet. For skoler med svært lav leksehjelpertetthet (over 20 elever per leksehjelper) er andelen doblet til 32 prosent. Altså synes det å være slik det antas, at skolene tilbyr enten flere leksehjelpere til noen få elever, eller færre leksehjelpere til mange elever. Vi gjør dog oppmerksom på at datagrunnlaget ikke sier noe om dette skyldes faktorer utenfor skolenes kontroll.

9.4 Leksehjelpenes pedagogiske utdanning

Figur 9.4 viser i hvilken grad skolelederne rapporterer at leksehjelperne ved skolen har pedagogisk utdanning, fordelt på landsdeler.

Figur 9.4 Andel av skolens leksehjelpere som har pedagogisk utdanning etter landsdel og skoletype.

Omtrent halvparten av skolene svarer at de fleste eller alle leksehjelperne har pedagogisk utdanning, på tvers av skolestørrelser og kommunestørrelser. Det synes å være noe høyere dekning av leksehjelpere med pedagogisk utdanning i Øst-Norge og Oslo og Akershus enn resten av landet, men disse forskjellene er ikke signifikante.

Vi sjekket så om skoler prioriterer pedagogisk kompetanse høyere jo eldre elevene er, og om det derfor er flere pedagoger på rene ungdomsskoler enn blandete skoler, og flere på blandete skoler enn rene barneskoler. Det kan tilsynelatende virke som at flere skoler med ungdomsskoletrinn enn uten ungdomsskoletrinn tilbyr leksehjelpere hvor alle eller de fleste har pedagogisk utdanning. Likevel er ikke forskjellene signifikante.

Det kan tenkes at skoler finansierer bruken av leksehjelpere med pedagogisk utdanning gjennom å ha større grupper. Vi finner ingen slik sammenheng.

Omtrent 16 prosent av kommunene har vedtatt krav om kompetanse til leksehjelperne. Så godt som ingen av kommunene (3 prosent) har fastsatt krav om fagspesifikk kompetanse til leksehjelperne (f.eks. i matematikk).

Av de skolene hvor de fleste eller alle leksehjelperne har pedagogisk utdanning får omtrent 30–31 prosent av elevene tilbud om leksehjelp. Dette er signifikant høyere enn for de skolene hvor ingen av leksehjelperne har pedagogisk utdanning

(21 prosent). Det kan derfor synes at flere elever velger leksehjelp der leksehjelperne har pedagogisk utdanning, eller at skolene som tilbyr leksehjelpere med pedagogisk utdanning også har ressurser til å tilby flere elever tilbudet. Datamaterialet gir ikke grunnlag for å konkludere på dette.

9.5 Omfang av lekser

I alt 8 prosent av skolene oppgir å være leksefrie på minst ett trinn, og kun 2 prosent av alle skolene oppgir å være helt leksefrie uten noen form for hjemmearbeid (f.eks. leselekser, prosjektarbeid, eller prøveforberedelse). Tabell 9.8 viser at leksefri oftest er rapportert ved mindre skoler. Det var ingen samvariasjon med skoletype, landsdel eller kommunestørrelse.

Tabell 9.8 «Betegner skolen seg som «leksefri»?» Etter elevtall.

	Under 100 %	100 - 299 %	300 og mer %	Alle skoler %
Ja, alle trinn	10	4	1	5
Ja, noen trinn	5	4	1	3
Nei	85	92	98	92
N	150	192	131	473

Skolene kan sette felles bestemmelser for omfanget av lekser. Omtrent halvparten av skolene har slike bestemmelser. Tabell 9.9 viser at det er mer vanlig med slike bestemmelser på rene barneskoler enn på 1–10 skoler, mens ungdomsskoler faller imellom disse to skoletypene. Det var ingen samvariasjon med skolestørrelse, landsdel eller kommunestørrelse.

Tabell 9.9 «Har skolen felles bestemmelser når det gjelder omfang av/eller type lekser?» Etter skoletype.

	Barneskole %	1-10 skole %	Ungdomsskole %	Alle skoler %
Ja	58	42	44	52
N	240	121	55	416

9.6 Oppsummering

Flere skoler har nå forsøk knyttet til bruk av pedagoger og Kunnskapsdepartementet mottar mange henvendelser rundt lekser. Kunnskapsdepartementet ønsker derfor mer kunnskap om kommunenes og skolenes ønsker og behov, praktisering av lekser og gjennomføring av ordningen. Spørsmål ble stilt til skoleledere grunnskole og skoleeiere kommune. Oppsummert finner vi følgende:

Tall fra GSI viser at en relativt stor andel av skolene ikke tilbyr noen timer til leksehjelp per trinn. Ettersom tall fra GSI og Spørringene til Skole-Norge gir noe

forskjellige bilder av leksehjelpen kan det være nødvendig å se nærmere på behov for kvalitetssikring av en eller begge datakildene.

På 1.–2. trinn reduseres timetilbudet når leksehjelpertettheten reduseres mens på 10. trinn øker timetilbudet når leksehjelpertettheten reduseres. Det er derfor uklart om skolene generelt balanserer leksehjelpertetthet med leksehjelpenes kompetanse.

Nærmest ingen av skolene er helt leksefrie, og leksefri forekommer typisk ved små skoler. Omtrent halvparten av skolene har satt bestemmelser om omfanget av leksene, noe oftere ved rene barneskoler enn 1–10 skoler.

Kommunene er delt i bruk av vedtak om leksehjelp. Litt over halvparten av kommunene har retningslinjer for hvilke trinn som skal prioriteres. Halvparten av kommunene meldte at vedtak var gjort for drift av ordningen.

Hovedfunn

- Til tross for at skolene mener at leksehjelp tilbys viser GSI-data at en relativt stor andel av skolene ikke tilbyr noen timer til leksehjelp per trinn.
- Leksehjelptilbudet øker i omfang fra 1. trinn mot 5. trinn og reduseres mot 10. trinn, både i antall timer og antall elever som får tilbudet.
- Ved halvparten av skolene har alle eller de fleste leksehjelperne pedagogisk utdanning.
- Ved halvparten av skolene er leksehjelpordningen evaluert.

10 Den nasjonale fellesløsningen Feide

Feide er en nasjonal fellesløsning for trygg innlogging og deling av data i utdanningssektoren. Feide er en kjent innloggingsplattform, og gir elevene og lærere ett brukernavn og passord til de fleste tjenestene de bruker i skolen. Dette gir bedre informasjonssikkerhet, og reduserer faren for at den enkelte elev og lærer opplever feil og vansker ved innlogging. Tall fra 2018 viser at 98 prosent av elevene i grunnskolen og videregående skole hadde en Feide-brukerkonto. Siste versjon av Feide er oppgradert til også å være en tjenesteplattform for sikker deling av data som også tilrettelegger for datadrevet innovasjon. I en periode vil den omtales som nye Feide ettersom tjenesten har fått betydelig ny funksjonalitet. Tjenesten drives i et samarbeid mellom Utdanningsdirektoratet, Unit og Uninett. Nye Feide ble tilgjengelig for grunnopplæringen i oktober 2018. Utdanningsdirektoratet ønsker kunnskap om hvordan Feide brukes og oppfattes av skoleeier, og i hvilken grad de har tatt i bruk nye Feide.

10.1 Nærmere halvparten kan ta i bruk nye Feide

Bruk av nye Feide forutsetter at man har oppgradert til Feide-skjema 2.0. Tabell 10.1 viser at nærmere halvparten av kommunene har oppdatert til Feide-skjema 2.0, og er dermed teknisk klar for å ta i bruk nye Feide. Blant fylkeskommunene er denne andelen en tredjedel, men antallet respondenter i denne gruppen er også relativt lavt og oppgis også derfor i antall.

Tabell 10.1 «Hvilken skjemaversjon av Feide har kommunen/fylkeskommunen? Skoleeier» Prosent (antall).

	Kommune	Fylkeskommune	Totalt
	%	% (N)	%
Skjema 1.4	2	11 (1)	3
Skjema 1.5 eller 1.5.1	25	22 (2)	24
Skjema 1.6	22	22 (2)	22
Skjema 2.0 (Nye Feide)	47	33 (3)	47
Har ikke Feide	4	11 (1)	4
Total N	81	9	90

Videre viser tabellen at det er svært få som ikke har tatt i bruk Feide ennå. Det er ingen signifikante forskjeller mellom landsdeler.

Bruk av ulike funksjoner i Feide

Tabell 10.2 lister opp de ulike funksjonene som p.t. er tilgjengelig med Feide. Skoleeiere kunne velge flere alternativer. Høyeste oppslutning totalt får alternativet *Feide-pålogging med sterk autentisering* med 58 prosent og *Feide-pålogging på mobile enheter og apper* med 37 prosent.

Tabell 10.2 «Feide har mange funksjoner. Hvilke har dere tatt i bruk eller har konkrete planer for å benytte?» Skoleeier. Prosent (antall).

	Kommune	Fylkeskommune	Totalt
	%	% (N)	%
Feide-pålogging med sterk autentisering (to-faktorautentisering)	59	50 (5)	58
Flere påloggingsmetoder (ID-porten, eduGain, Facebook, Twitter m.fl.)	20	10 (1)	19
Feide-pålogging på mobile enheter og apper	34	60 (6)	37
Brukerne oppretter ad-hoc grupper (brukerstyrte grupper)	2	0	2
Integrasjon gjennom bruk av Feides funksjon for datadeling (API Gatekeeper)	15	10 (1)	14
Kjenner ikke godt nok til nye muligheter i Feide på nåværende tidspunkt	39	30 (3)	38
Total N	88	10	98

Brukerstyrte grupper er svært lite brukt. Analysene viser at funksjonen *Integrasjon gjennom bruk av Feides funksjon for datadeling (API Gatekeeper)* er hyppigere brukt eller planlagt å ta i bruk blant skoleeiere i større kommuner (35 prosent) enn i mellomstore (11 prosent) og små kommuner (3 prosent). I overkant av en tredjedel av skoleeiere oppgir at de per i dag ikke kjenner godt nok til de ulike funksjonene i Feide. Analysene viser at dette varierer etter kommunestørrelse. I kommuner med 3000 innbyggere eller færre oppgir halvparten at de ikke kjenner til mulighetene, mens andelen er 41 prosent i mellomstore kommuner (3000-9999 innbyggere) og 19 prosent i kommuner med mer enn 10 000 innbyggere. Imidlertid viser analysene ingen forskjeller mellom landsdeler i bruk av eller kjennskap til de ulike funksjonene i Feide.

Feide har stor tillit

Samtlige skoleeiere ble også spurt om de hadde tillit til Feide, se tabell 10.3.

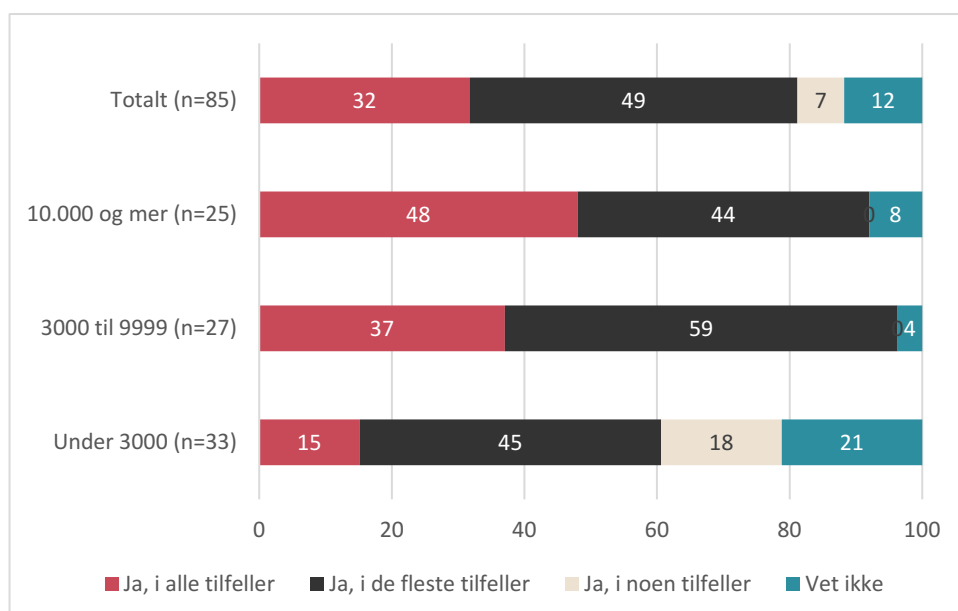
Tabell 10.3 «I hvilken grad har dere tillit til Feide?» Skoleeier. Prosent (antall)

	Kommune	Fylkeskommune	Totalt
	%	% (N)	%
I svært stor grad	42	56 (5)	43
I stor grad	47	22 (2)	44
I noen grad	10	22 (2)	12
I liten eller ingen grad	1	0	1
Total N	86	9	95

En høy andel (87 prosent) oppga at de hadde stor eller svært stor tillit, og kun 1 prosent hadde liten eller ingen tillit. Det er ingen signifikante forskjeller mellom kommunale og fylkeskommunale skoleeiere. Samtidig vil vi understreke at det er relativt få fylkeskommuner som har svart.

10.2 Skoleeieres krav til bruk av Feide

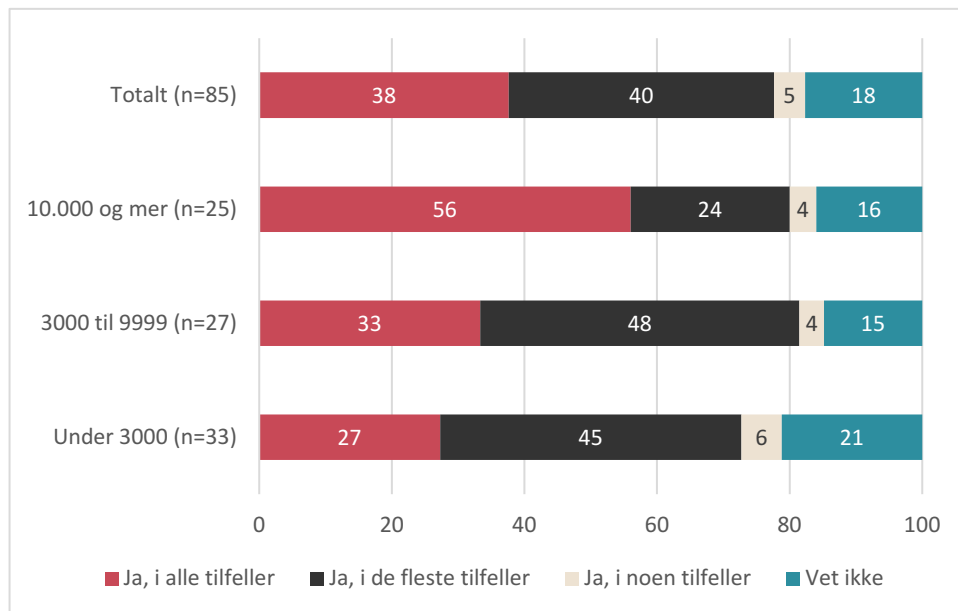
Figur 10.1 viser i hvilken grad skoleeiere stiller krav om at de tjenestene som brukes av lærere og elever skal ha Feide dersom de har pålogging eller behandler data om elevene. Figuren er fordelt etter kommunestørrelse (innbyggertall).

Figur 10.1 «Stiller kommunen/fylkeskommunen krav til bruk av Feide på digitale tjenester for elever og ansatte i skolen som krever pålogging og behandling av data?» Etter kommunestørrelse.

Samlet sett viser tallene at fire av fem skoleeiere stiller relativt strenge krav, siden 32 prosent svarer i alle tilfeller og 49 i de fleste tilfeller. Vi finner imidlertid at store kommuner med over 10 000 innbyggere har klart høyest andel skoleeiere som konsekvent stiller krav til at tjenestene bruker Feide (48 prosent). I små kommuner med færre enn 3000 innbyggere er det kun 15 prosent av skoleeiere som svarer at de alltid stiller krav til bruk av Feide. Det er ingen signifikante forskjeller mellom landsdeler.

Skoleeiere ble også spurt om de ser for seg at de vil stille krav om integrasjon og bruk av Feide til datadeling i forbindelse med anskaffelser av f.eks. administrative systemer, digitale læremidler og læringsteknologi som behandler data. Det kan f.eks. dreie seg om administrative systemer, digitale læremidler eller lærings-teknologi som behandler data om elevene. Figur 10.2 viser skoleeiernes svar fordelt etter innbyggertall.

Figur 10.2 «Vil kommunen/fylkeskommunen stille krav om integrasjon mot og bruk av Feide ved anskaffelser?» Etter kommunestørrelse.

De fleste skoleeiere (78 prosent) oppgir at de vil stille krav om integrasjon mot Feide for behandling av data i alle eller de fleste tilfeller. Forskjellene mellom kommunestørrelser var ikke signifikant. Det er imidlertid en viss usikkerhet blant respondentene tilknyttet bruken av Feide på dette området. Om lag en av fem svarer at de på nåværende tidspunkt ikke vet om de vil stille krav til bruk av Feide for datadeling ved anskaffelser.

10.3 Informasjon og veiledning i bruk av Feide

Kommunale og fylkeskommunale skoleeiere (både de som har og ikke har tatt i bruk Feide), ble spurt om behovet for informasjon og veiledning blant beslutningstakere i kommunen, og kunne velge maksimalt fire av i alt åtte ulike kilder. Tabell 10.4 viser andel som krysset av på de ulike alternativene. Merk at flere avkryssninger var mulig.

Tabell 10.4 «Hvilke behov har beslutningstakere i din kommuneadministrasjon for informasjon og veiledning om bruk av Feide?» Skoleeier. Prosent (antall).

	Kommune	Fylkeskommune	Totalt
	%	% (N)	%
Informasjon og veiledning på www.feide.no	48	70 (7)	50
Nyhetsbrev på e-post	33	50 (5)	35
Egne møteplasser for beslutningstakere om Feide	16	40 (4)	18
Webinar og opptak av møter om ulike tema relatert til bruk av Feide	31	40 (4)	32
Rådgivning/veiledning for kommunen knyttet til tilrettelegging og bruk av Feide	26	40 (4)	32
Digitale læringsressurser rettet mot beslutningstakere om Feide, informasjonssikkerhet, infrastruktur og informasjonsforvaltning i skolesektoren	24	40 (4)	26
Vi får dekket vårt behov for veiledning og kompetanse om Feide fra ressurspersoner i egen organisasjon	38	20 (2)	36
Annet	1	0	1
Total N	88	10	98

Alternativet *Informasjon og veiledning på feide.no* oppnådde høyest oppslutning blant respondentene. Halvparten foretrakk denne formen for informasjon og veiledning. De resterende alternativene fikk en oppslutning på omkring 25 til 32 prosent, mens noe færre (18 prosent) hadde valgt *Egne møteplasser for beslutningstakere om Feide*. Over en tredjedel av respondentene oppga at de fikk dekket behovet for veiledning og kompetanse fra ressurspersoner i egen organisasjon. Det er ingen forskjeller mellom kommunale og fylkeskommunale skoleeiere eller mellom landsdeler på dette spørsmålet.

10.4 Oppsummering

Feide er den nasjonale løsningen for sikker pålogging og datadeling innenfor utdanning og forskning. Utdanningsdirektoratet ønsker informasjon om bruk av Feide når det gjelder ulike versjoner og funksjoner, samt ulike kilder til informasjon og veiledning. Det er også ønske om å kartlegge hvorvidt skoleeiere har tillit til Feide og stiller krav til tjenesteleverandører om Feide. Oppsummert finner vi følgende:

Nærmere halvparten av kommunene og en tredjedel av fylkeskommunene som deltok i undersøkelsen har tatt i bruk nye Feide. Feide har nå en rekke ulike funksjonaliteter, og ikke alle er like mye brukt eller kjent for skoleeiere. Høyeste oppslutning totalt får *Feide-pålogging med sterk autentisering* med 58 prosent og *Feide-pålogging på mobile enheter og apper* med 38 prosent. Imidlertid nyter Feide stor tillit blant skoleeiere i både kommuner og fylkeskommuner. Hele 87 prosent oppga at de hadde stor eller svært stor tillit, og kun 1 prosent hadde lite eller ingen tillit. De fleste skoleeiere, fire av fem, stiller relativt strenge krav til tjenestene om Feide-integrasjon, både for eksisterende og ved fremtidige anskaffelser. På dette området viser det seg å være signifikante forskjeller mellom skoleeiere ut i fra kommunestørrelse. Kommuner med mer enn 10 000 innbyggere har også høyest andel skoleeiere som stiller krav til Feide for pålogging sammenlignet med mellomstore og små kommuner. Videre kan det nevnes at halvparten av skoleeierne ønsker informasjon og veiledning i bruk Feide på nettsiden feide.no.

Hovedpunkter

- Kun 4 prosent av kommunene oppgir at de ikke bruker Feide.
- Skoleeiere i kommuner og fylkeskommuner viser stor tillit til bruk av Feide.
- Majoriteten av skoleeiere stiller strenge krav til bruk av Feide, både for pålogging på dagens tjenester og ved anskaffelser av nye tjenester som krever pålogging og deling av data.
- Ingen forskjeller mellom landsdeler på de ulike spørsmålene om Feide som undersøkelsen dekker.
- Mange skoleeiere foretrekker feide.no for informasjon og veiledning. Over en tredjedel får dekket behovet for veiledning og kompetanse fra ressurspersoner i egen organisasjon.

11 Tilbud etter skoletid for elever med særskilte behov

Opplæringsloven pålegger norske kommuner å tilby skolefritidsordning før og etter skoletid til elever med særskilte behov på 1. - 7. trinn. Ungdommer med store og omfattende hjelpebehov kan også ha behov for og utbytte av et tilsvarende tilbud tilpasset deres alder. For denne gruppen elever vil behovet primært være etter skoletid og vedvarer gjerne gjennom hele opplæringsløpet (Wendelborg, 2006). Stortinget har bedt regjeringen foreta en kartlegging av skolefritidsordning/tilbud etter skoletid for elever med særskilte behov, både i ungdomsskole og videregående skole.

11.1 Andelen skoler med tilbud

Samtlige skoleeiere fikk spørsmål om hvorvidt det er etablert et tilbud til elever med særskilte behov - etter skoletid eller som et skolefritidstilbud. Tabell 11.1 viser svarfordeling fordelt på hhv kommune og fylkeskommune.

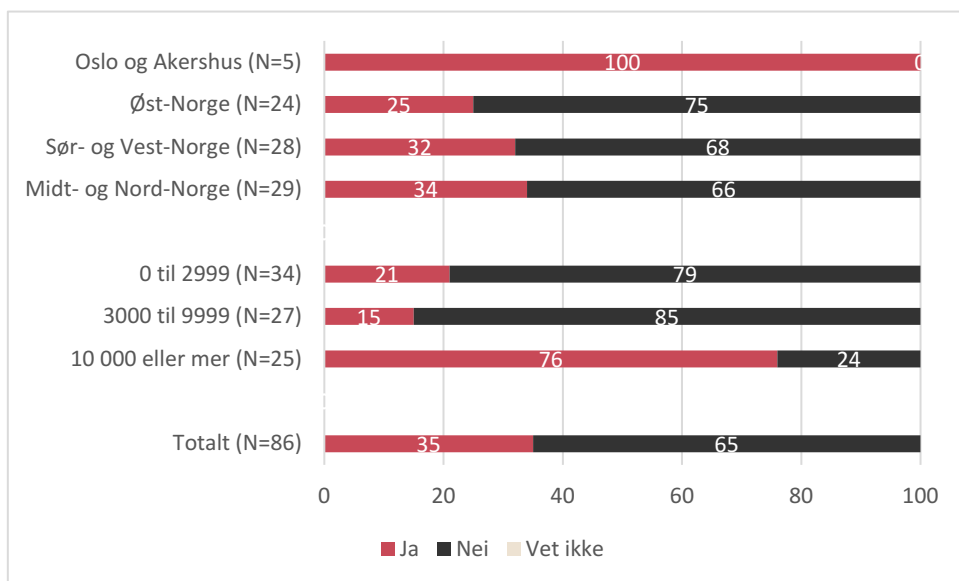
Tabell 11.1 «Er det etablert tilbud etter skoletid/skolefritidstilbud for elever med særskilte behov på 8. – 10. trinn og videregående?» Etter skoleeier

	Kommune	Fylkeskommune	Totalt
	%	% (N)	%
Ja	35 (30)	44 (4)	36 (34)
Nei	65 (56)	33 (3)	62 (59)
Vet ikke	0 (0)	22 (2)	0 (2)
Total N	86	9	95

Om lag en tredjedel av kommunene og i underkant av halvparten av fylkeskommunene oppgir at de har et slikt tilbud.

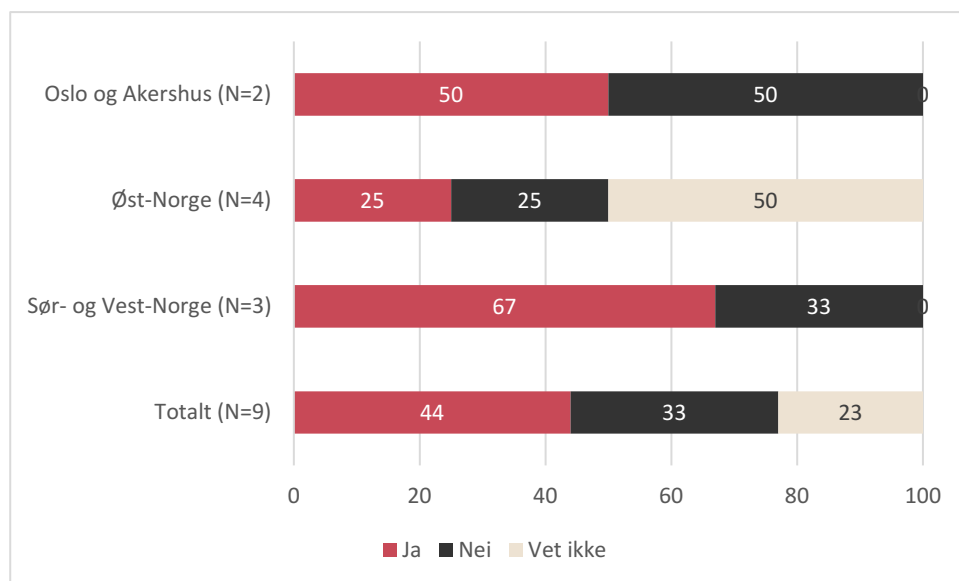
Figur 11.1 viser en oversikt over skoleeieres svar vedrørende elever på 8. – 10. trinn, fordelt på innbyggertall (kommune) og landsdel. I Oslo og Akershus svarer samtlige respondenter ja. De andre landsdelene har en mer moderat utbredelse av tilbudet (25 – 34 prosent svarer ja). Inndelingen i henhold til innbyggertall viser

at de største kommunene har betydelig større andel skoleeiere som oppgir at de har etablert et tilbud på 8. – 10. trinn.

Figur 11.1 «Er det etablert tilbud etter skoletid/skolefritidstilbud for elever med særskilte behov på 8. – 10. trinn?» Etter landsdel og innbyggertall

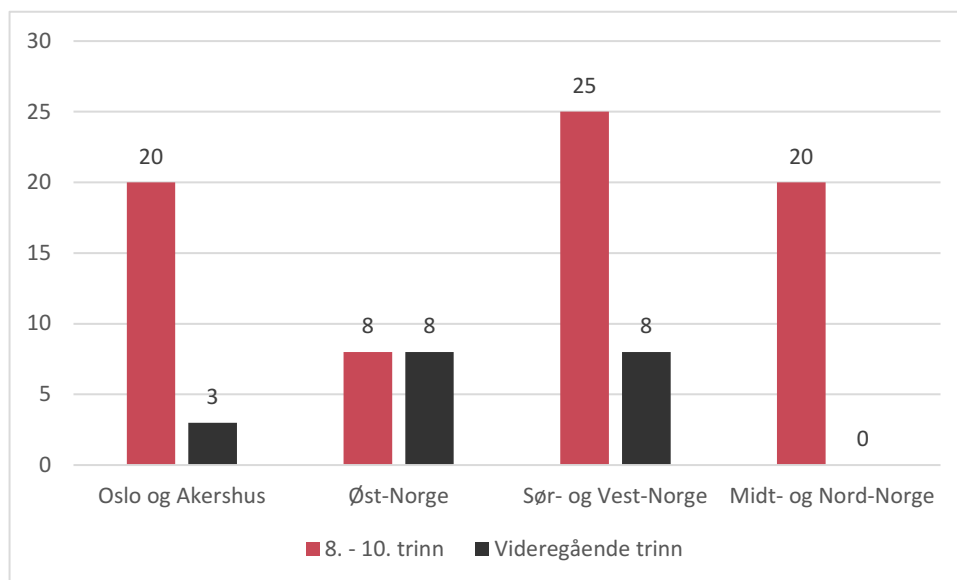
Figur 11.2 viser en oversikt over skoleeieres svar vedrørende elever på videregående trinn, fordelt på landsdel. Funnene indikerer at tilbudet er mest utbredt i Sør- og Vest-Norge. Antallet respondenter i de ulike landsdelene og totalt er imidlertid lavt. Det foreligger ikke svar fra fylkeskommuner i Midt- og Nord-Norge på dette spørsmålet. Det er derfor usikkert hvorvidt et slikt tilbud er etablert i denne landsdelen.

Figur 11.2 «Er det etablert tilbud etter skoletid/skolefritidstilbud for elever med særskilte behov på videregående trinn?» Etter landsdel

Antall skoler i utvalget

Skoleeiere som oppga at et slikt tilbud er etablert i kommunen (N = 30) eller fylkeskommunen (N = 4), ble også spurt om å oppgi antall skoler. Figur 11.3 viser omfanget målt i antall grunnskoler og videregående skoler per landsdel.

Figur 11.3 Skoleeiere som oppgir at det er etablert tilbud etter skoletid/skolefritidstilbud for elever med særskilte behov. Antall, etter skoletype og per landsdel

I dette utvalget av skoleeiere er det til sammen 92 skoler med et tilbud til denne elevgruppen, hvorav 73 er grunnskoler og 19 er videregående skoler. Landsdelene

har i snitt 18 skoler med tilbud til elever på 8. – 10. trinn, og i snitt ca. tre skoler med tilbud til elever på videregående trinn. Samtidig vil vi understreke at det er relativt få fylkeskommuner som har svart, og to av fylkeskommunene er også usikre på hvorvidt et slikt tilbud er etablert. Øst-Norge har noe færre skoler på 8. – 10. trinn sammenlignet med de andre landsdelene. Det er to kommuner som skiller seg ut med henholdsvis 11 skoler (Sør- og Vest-Norge) og 16 skoler (Oslo og Akershus). Det er naturlig å anta at dette dreier seg om Bergen og Oslo.

11.2 Finansiering av tilbudet

Skoleeiere som svarte ja på at et tilbud var etablert fikk også spørsmål om hvorvidt elevenes foreldre betalte for ordningen. Tabell 11.2 viser svarfordeling etter kommune og fylkeskommune. Hele 97 prosent oppgir at ordningen ikke er foreldrebetalt.

Tabell 11.2 Skoleeiere som oppgir at ordningen er foreldrebetalt

	Kommune	Fylkeskommune	Totalt
	%	% (N)	%
Ja	10 (3)	0	3
Nei	90 (27)	100 (4)	97
Total N	30	4	34

11.3 Oppsummering

Ungdommer med særskilte behov vil ofte ha behov for et tilbud tilsvarende skolefritidsordningen som vedvarer gjennom ungdomsskolen og videregående skole. På vegne av Stortinget ønsker Utdanningsdirektoratet om informasjon utbredelsen av denne type tilbud blant skoleeiere i kommuner og fylkeskommuner. Det er også ønske om å kartlegge hvorvidt tilbudet er foreldrebetalt eller ei.

Om lag en tredjedel av kommunene og i underkant av halvparten av fylkeskommunene oppgir at de har et slikt tilbud. Kommuner med et innbyggertall på 10 000 eller mer har i større grad etablert et tilbud på 8. – 10. trinn sammenlignet med mellomstor og små kommuner. I store kommuner ligger andelen på 76 prosent. Tilbudet er noe mer utbredt på videregående skoler (44 prosent), men kun 9 fylkeskommuner har svart. I dette utvalget av skoleeiere er det til sammen 92 skoler med et tilbud til denne elevgruppen. Så å si alle tilbyr en ordning som ikke baserer seg på foreldrebetaling (97 prosent).

Hovedpunkter

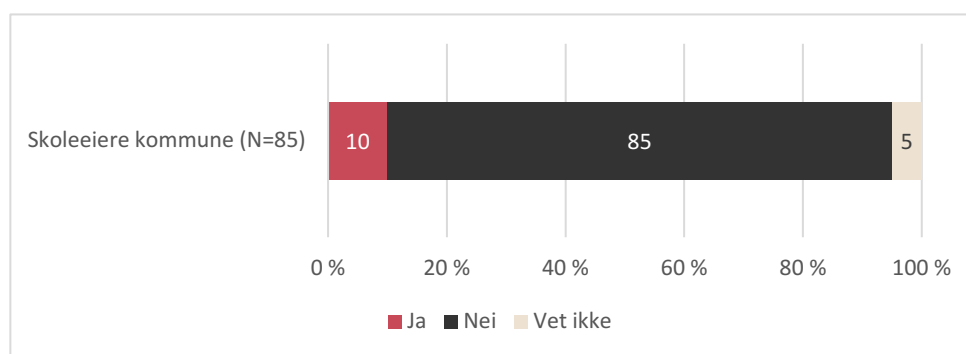
- 35 prosent av skoleeiere har etablert et tilbud på 8. – 10. trinn.
- 44 prosent av skoleeiere har etablert et tilbud på videregående trinn.
- Tilbudet på 8. – 10. trinn er ujevnt fordelt på tvers av landsdeler. Samtlige skoleeiere i Oslo og Akershus har etablert et tilbud, mens andelen i de andre landsdelene er på 25 – 34 prosent.
- Tilbudet på videregående trinn synes å være noe jevnere fordelt, men kun 9 fylkeskommuner har svart og det mangler informasjon om utbredelsen i Midt- og Nord-Norge.
- 97 prosent oppgir at ordningen ikke er basert på foreldrebetaling.

12 Avtaler for tilsetting av skoleledere

Stortinget ønsker å vite om detaljerte målkrav og indikatorer knyttet til elevresultater benyttes i ansettelsesavtaler med skoleledere og rektorer. I Spørsmål til Skole-Norge våren 2019 ble det derfor stilt ett spørsmål om skolelederes ansettelsesavtaler som gikk til skoleeiere i kommuner og fylkeskommuner.

12.1 Er det i skoleledernes ansettelsesavtaler skriftliggjort/formelt nedfelt målkrav og indikatorer knyttet til elevresultater?

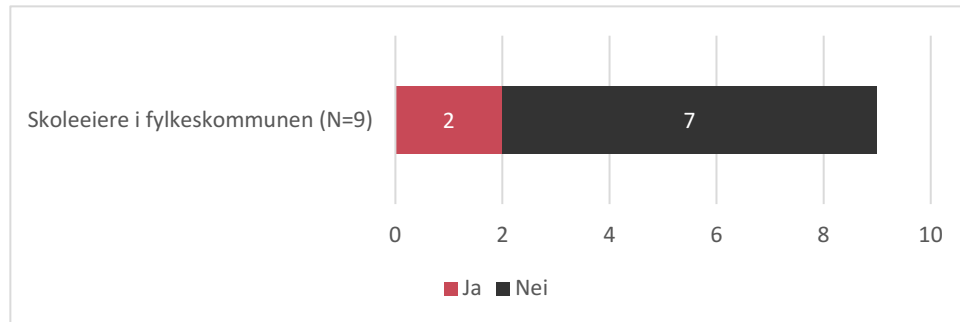
Skoleeiere i kommunen og fylkeskommunen fikk spørsmål om det i skoleledernes ansettelsesavtaler er skriftliggjort/formelt nedfelt målkrav og indikatorer knyttet til elevresultater. Figur 12.1 viser prosentfordelingen for kommunenes svar på spørsmålet.

Figur 12.1 «Er det i skoleledernes ansettelsesavtaler skriftliggjort/formelt nedfelt målkrav og indikatorer knyttet til elevresultater?» Skoleeiere i kommunen. Prosent.

Hele 85 prosent av kommunene svarer at det ikke er skriftliggjort/formelt nedfelt i skoleledernes ansettelsesavtaler. Det er ingen signifikante forskjeller mellom landsdeler, skolenivå, kommunestørrelser eller skolestørrelser.

Figur 12.2 viser fordelingen av fylkeskommunenes svar på spørsmålet. Kun 9 skoleeiere i fylkeskommunen har besvart spørsmålet, og svarfordelingen er derfor vist i antall.

Figur 12.2 Skoleeiere i fylkeskommunen om skoleledernes ansettelsesavtaler. Antall.

Også et flertall av fylkeskommunene svarer at det ikke er skriftliggjort/formelt nedfelt i skoleledernes ansettelsesavtaler. Ingen av de 9 respondentene svarer at de ikke vet hvorvidt dette er skriftliggjort eller ikke.

12.2 Oppsummering

Skoleeiere i kommunen og fylkeskommunen fikk spørsmål om det i skoleledernes ansettelsesavtaler er skriftliggjort/formelt nedfelt målkrav og indikatorer knyttet til elevresultater. Flertallet av respondentene både i kommunen og fylkeskommunen svarte at dette ikke var tilfelle. Resultatene i Spørsmål til Skole-Norge gir ikke grunnlag for å foreta tolkninger av hva som ligger bak svarene på dette spørsmålet.

Hovedpunkter

- Flertallet av skoleeiere i kommunene og skoleeiere i fylkeskommunene svarer at det ikke er skriftliggjort målkrav og indikatorer knyttet til elevresultater i skoleledernes ansettelsesavtaler.
- I alt 10 prosent av skoleeiere i kommunen og 2 av totalt 9 skoleeiere i fylkeskommunen svarer ja på at det er skriftliggjort/formelt nedfelt målkrav og indikatorer knyttet til elevresultater i skoleledernes ansettelsesavtaler.

Referanser

- Federici, R. A., Gjerustad, C., Vaagland, K., Larsen, E., Rønsen, E. & Hovdhaugen, E. (2017). *Spørsmål til Skole-Norge høsten 2017*. Rapport. Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning (NIFU).
- Gjerustad, C.; Waagene, E. (2015). *Spørsmål til Skole-Norge våren 2015. Resultater og analyser fra Utdanningsdirektoratets spørreundersøkelse blant skoler og skoleeiere*. Rapport. Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning (NIFU).
- Haugsbakken, H., Buland, T., Valenta, M. & Hugaas Molden, T. (2009) *Leksehjelp – ingen tryllestav? Sluttrapport fra evalueringen av prosjekt leksehjelp*. Trondheim: SINTEF Teknologi og samfunn, Gruppe for skole- og utdanningsforskning.
- Waagene, E., Larsen E., Vaagland, K. & Federici, R. A. (2017). *Spørsmål til Skole-Norge høsten 2017*. Rapport. Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning (NIFU).
- Wendelborg, C. (2006). *Frivillig skolefritidsordning? En undersøkelse blant foreldre til barn med særskilt tilrettelegging i SFO*. Rapport. Nord-Trøndelagsforskning (NTF).

Tabelloversikt

Tabell 1.1 Tema og målgrupper i Utdanningsdirektoratets spøringer våren 2019.....	12
Tabell 2.1 Bruttoutvalg og status etter respondentgruppe, antall	16
Tabell 2.2 Sammenligning, godkjente og ikke godkjente svar	16
Tabell 2.3 Bruttoutvalg, populasjon (antall) og svarprosent.....	16
Tabell 2.4 Populasjon, bruttoutvalg (antall) og svarprosent kommuner etter fylke	17
Tabell 2.5 Svarprosent kommuner etter landsdel og innbyggertall.....	18
Tabell 2.6 Sammensetning av nettoutvalg kommuner etter landsdel og innbyggertall sammenlignet med populasjonen.....	19
Tabell 2.7 Populasjon, bruttoutvalg (antall) og svarprosent grunnskoler etter fylke	20
Tabell 2.8 Svarprosent grunnskole etter landsdel og skoletype	21
Tabell 2.9 Svarprosent grunnskole etter landsdel og skolestørrelse.....	21
Tabell 2.10 Sammensetning av nettoutvalg grunnskoler etter landsdel og skoletype sammenlignet med populasjonen	21
Tabell 2.11. Sammensetning av nettoutvalg grunnskoler etter landsdel og skolestørrelse sammenlignet med populasjonen.....	22
Tabell 2.12 Sammensetning av nettoutvalg grunnskoler etter organisering og målform	22
Tabell 2.13 Populasjon, bruttoutvalg (antall) og svarprosent videregående skoler etter fylke	23
Tabell 2.14 Sammensetning av nettoutvalg videregående skole etter landsdel og skoletype sammenlignet med populasjonen.....	24
Tabell 2.15 Sammensetning av nettoutvalg videregående etter landsdel og skolestørrelse sammenlignet med populasjonen	24
Tabell 2.16 Sammensetning av nettoutvalg videregående skoler etter organisering og målform	24
Tabell 2.17 Hvem svarer på vegne av skolen? Flere svar mulig.....	25

Tabell 2.18 Hvem svarer på undersøkelsen på vegne av kommunen/fylkeskommunen? Flere svar mulig.....	26
Tabell 3.1 «Kjenner du til innholdet i den nasjonale strategien «Tett på realfag - Nasjonal strategi for realfag i barnehagen og grunnsopplæringen (2015-2019)?» Skoleledere og skoleeiere, 2019 (2017).....	27
Tabell 3.2 «Som del av den nasjonale strategien "Tett på realfag" utvikles det år-lige tiltaksplaner. Har dere benyttet dere av tiltak i strategien?» Skoleledere og skoleeiere, 2019 (2017).....	28
Tabell 3.3 «Som del av den nasjonale strategien "Tett på realfag" utvikles det årlige tiltaksplaner. Har dere benyttet dere av tiltak i strategien?» Grunnskoleledere og kommuneieiere. Kommunestørrelse. Prosent.	29
Tabell 3.4. «Som del av den nasjonale strategien "Tett på realfag" utvikles det årlige tiltaksplaner. Har dere benyttet dere av tiltak i strategien?» Skoleledere og skoleeiere. Prosent.	30
Tabell 3.5. «I forbindelse med tiltaksplanene, er det noe du mener mangler som tiltak?» Utdrag fra beskrivelser.	31
Tabell 3.6. «Har din skole noen gang benyttet seg av noen av tilbudene nedenfor?» Skoleledere i grunnskolen og videregående.....	32
Tabell 3.7. «Hvordan identifiserer dere elever som presterer på lavt nivå i matematikk?» Flere kryss mulig. 2019 (2017).....	33
Tabell 3.8. «Hvordan identifiserer dere elever som presterer på lavt nivå i matematikk?» Dersom annet, utdyp i tekst. Utdrag fra beskrivelser.....	33
Tabell 3.9. «Hvordan følger dere opp elever som presterer på lavt nivå i matematikk?» Skoleledere grunnskolen. Skoleledere i grunnskolen, 2019 (2017).....	34
Tabell 3.10. «Hvordan følger dere opp elever som presterer på lavt nivå i matematikk?» Skoleledere i videregående, 2019 (2017).	34
Tabell 3.11. «Er det andre måter dere følger opp elever som presterer på lavt nivå i matematikk som ikke var nevnt i forrige spørsmål?» Utdrag fra beskrivelser.....	35
Tabell 3.12. «Hvordan identifiserer dere elever med stort læringspotensial i matematikk?» Flere kryss mulig. Skoleledere grunnskole og videregående.	35
Tabell 3.13. «Hvordan følger dere opp elever med stort læringspotensial i matematikk?» Flere kryss mulig. Skoleledere grunnskole og videregående.....	36
Tabell 3.14. «Er det andre måter dere følger opp elever med stort læringspotensial i matematikk som ikke var nevnt i forrige spørsmål?» Utdrag fra beskrivelser.....	36

Tabell 4.1 «Hvilke av de tre nevnte tilbudene i «Inkluderende barnehage- og skolemiljø» på udir.no kjenner du til?» Flere kryss mulig. Svarfordeling 2019 (2017)	40
Tabell 4.2 «Er det aktuelt for skolen/kommunen/fylkeskommunen å delta i noen av tilbudene i "inkluderende barnehage- og skolemiljø"?» 2019 (2017). Prosent.....	43
Tabell 4.3 «Er det aktuelt for skolen/kommunen/fylkeskommunen å delta i noen av tilbudene i "inkluderende barnehage- og skolemiljø"?» Skoleledere grunnskole og videregående; skoleeiere kommune og fylkeskommune. Landsdeler, 2019 (2017).	43
Tabell 4.4 «Er det aktuelt for skolen å delta i noen av tilbudene i "inkluderende barnehage- og skolemiljø"?» Skoleledere i grunnskolen, fordelt etter skolestørrelse (elevtall), 2019 (2017).	44
Tabell 4.5 «Er det aktuelt for skolen å delta i noen av tilbudene i "inkluderende barnehage- og skolemiljø"?» Skoleledere i grunnskolen fordelt etter kommunestørrelse, 2019 og 2017. Prosent.....	45
Tabell 4.6 «Er det aktuelt for skolen å delta i noen av tilbudene i "inkluderende barnehage- og skolemiljø"?» Skoleeiere i kommunen fordelt etter kommunestørrelse, 2019 (2017). Prosent.....	46
Tabell 5.1 «Ta stilling til hvor godt beskrivelsene nedenfor passer for situasjonen i dette fylket.» Svarfordeling fra henholdsvis 2019 (2018) [2017]. Antall.....	48
Tabell 5.2 «Vil fylkeskommunen gjennomføre egne tiltak for å skaffe flere læreplasser?» Svarfordeling 2019 (2018) [2017]. Antall.	49
Tabell 5.3 «Nedenfor ser du ulike tiltak som kunne blitt iverksatt på statlig nivå for å bidra til inntak av lærlinger. Ta stilling til viktigheten av de ulike tiltakene.» Svarfordeling 2019 (2018). Antall.....	50
Tabell 5.4 «Over hvor mange skoleår går de alternative Vg3-klassene?».....	51
Tabell 6.1 «Hvor mange av skolene i kommunen deltar i kompetansetiltakene?» Skoleeiere i kommunen. 2019 (2018). Prosent.....	53
Tabell 6.2 «Deltar skoleeier i samarbeidsforum for skoleeiere i fylket i den desentraliserte ordningen for kompetanseutvikling?» 2019 (2018). Prosent	54
Tabell 6.3 «Deltar skoleeier i regionalt nettverk innenfor denne ordningen?» 2019 (2018). Prosent.....	54
Tabell 6.4 «Hvordan opplever kommunen samarbeidet med Fylkesmannsembetet om etableringen av denne ordningen?» Skoleeiere i kommunen 2019 (2018). Prosent.....	55

Tabell 6.5 «Samarbeider dere med skoler i andre kommuner og/eller med friskoler?» Skoleledere grunnskolen, kommunestørrelse 2019 (2018). Prosent.....	61
Tabell 6.6 «Hvordan fungerer samarbeidet med andre skoler om kompetansetiltakene?» Skoleledere 2019. Prosent.....	61
Tabell 6.7 «Hvilke(t) kompetansemiljø samarbeider kommunen/skolen med om utviklingsområder?» Flere kryss mulig. Grunnskole og skoleeier kommune, 2019 (2018). Prosent.....	62
Tabell 6.8 «I hvilken grad er tiltakene som er iverksatt i samarbeid med universitet og/eller høyskoler skolebaserte tiltak?» Skoleeier kommune, landsdel, 2019 (2018). Prosent.	64
Tabell 6.9 «I hvilken grad er tiltakene som er iverksatt i samarbeid med universitet og/eller høyskoler skolebaserte tiltak?» Skoleleder grunnskole, landsdel, 2019 (2018). Prosent.....	65
Tabell 7.1 «Om hvor lag hvor stor andel av elevene på din skole mener du har behov for koordinerte (tverretatlige/-faglige) tjenester?» I 2016 og 2019.....	67
Tabell 7.2 «Omtrent hvor ofte samarbeidet skolen med følgende fagmiljøer i løpet av det siste skoleåret (2018-2019)?» Skoleledere.....	69
Tabell 7.3 «Omtrent hvor ofte samarbeidet skolen med følgende fagmiljøer i løpet av det siste skoleåret (henholdsvis 2015-2016 og 2018-2019)?» Gjennomsnittsverdi på skala 1-5, der 1=flere ganger i uken og 5=sjeldnere enn en gang per måned.....	70
Tabell 7.4 «Hvilke etater inngår i slike formaliserte samarbeidsavtaler?» Prosent av kommuner og antall fylkeskommuner, i 2016 og 2019.....	72
Tabell 7.5 «Hvilke oppgaver er klarlagt i disse formaliserte avtalene?» Prosent av skoleeiere i 2016 og 2019.....	73
Tabell 7.6 «I hvilken grad vil du si at samarbeidsavtalene følges opp i praksis?» Prosent av skoleeiere i 2016 og 2019.....	74
Tabell 7.7 «Har kommunen utviklet felles rutiner for bruk av taushetsplikt (f.eks samtykkeerklæringer eller lignende)?» Prosent av skoleeiere, i 2016 og 2019.....	74
Tabell 8.1 Andel elever som har et annet morsmål enn norsk eller samisk. Skoleledere i grunnskole og videregående fordelt på landsdeler. Prosent.	78
Tabell 8.2 Andel elever som har vedtak om særskilt språkopplæring etter opplæringsloven § 2-8 eller § 3-12. Skoleledere grunnskole og videregående. Prosent.....	79
Tabell 8.3 Andel elever som har vedtak om særskilt språkopplæring etter opplæringsloven § 2-8 eller § 3-12. Skoleledere grunnskole og videregående, etter landsdeler. Prosent.....	79

Tabell 8.4 Andel elever som har vedtak om særskilt språkopplæring etter opplæringsloven §2-8 eller §3-12. Skoleledere grunnskole, etter kommunestørrelse (innbyggertall). Prosent	80
Tabell 8.5 «Hvor mange lærere ved din skole har formell kompetanse tilsvarende et halvt års studium (10 vekttall eller 30 studiepoeng) i norsk som andrespråk/andrespråksdidaktikk?» Prosent	80
Tabell 8.6 «Hvor mange lærere ved din skole har formell kompetanse tilsvarende et års studium (20 vekttall eller 60 studiepoeng) i norsk som andrespråk/andrespråksdidaktikk?» Prosent.....	81
Tabell 8.7 «Hvor mange lærere ved din skole har formell kompetanse tilsvarende et halvt års studium (10 vekttall eller 30 studiepoeng) i flerkulturell pedagogikk?» Prosent.....	82
Tabell 8.8 «Ved behov har elever rett på tospråklig fagopplæring. Har skolen tilgang til lærere som gir nyankomne elever tospråklig fagopplæring (opplæring i fag på morsmål og norsk)?» Skoleleder grunnskole og videregående. Prosent	84
Tabell 8.9 «Har skolen lærere eller andre ansatte med formell kompetanse til å vurdere når elever med vedtak om særskilt språkopplæring kan tilstrekkelig norsk til å følge den vanlige opplæringen?» (jf. opplæringslovens § 2-8 og § 3-12 og at skoleeier har plikt til å kartlegge elevenes norskferdigheter som grunnlag for å vurdere om de kan følge den vanlige opplæringen i skolen). Skoleleder grunnskole og videregående. Prosent	84
Tabell 8.10. «Er det områder eller tema relevante for opplæring av minoritets-språklige elever lærerne ikke får kompetanseheving i pga. manglende etter- og videreutdanningstilbud i din region?» Skoleledere og skoleeiere. Prosent.....	86
Tabell 8.11 «Skyldes det manglende tilbudet om etter- og videreutdanning at den lokale universitet- eller høyskoleinstitusjon ikke har kompetanse?» Skoleledere og skoleeiere.	89
Tabell 9.1 «Gis det leksehjelp ved skolen?».....	93
Tabell 9.2 Skolenes tilbud av leksehjelptimer per uke for hvert trinn og skoletype.	93
Tabell 9.3. Andel elever per skole som får leksehjelptilbud. Etter elevtall.....	95
Tabell 9.4 Evaluering av leksehjelpen ved skolen/i kommunen, etter skoletype.	95
Tabell 9.5 «Har skoleeier retningslinjer for hvilke trinn som prioriteres?» Etter kommunestørrelse.	96
Tabell 9.6 Antall elever per leksehjelper, etter landsdel.....	96
Tabell 9.7 Antall elever per leksehjelper, etter skolestørrelse.	97

Tabell 9.8 «Betegner skolen seg som «leksefri»?» Etter elevtall.....	100
Tabell 9.9 «Har skolen felles bestemmelser når det gjelder omfang av/eller type lekser?» Etter skoletype.	100
Tabell 10.1 «Hvilken skjemaversjon av Feide har kommunen/fylkeskommunen? Skoleeier» Prosent (antall).....	102
Tabell 10.2 «Feide har mange funksjoner. Hvilke har dere tatt i bruk eller har konkrete planer for å benytte?» Skoleeier. Prosent (antall).....	103
Tabell 10.3 «I hvilken grad har dere tillit til Feide?» Skoleeier. Prosent (antall)	104
Tabell 10.4 «Hvilke behov har beslutningstakere i din kommuneadministrasjon for informasjon og veiledning om bruk av Feide?» Skoleeier. Prosent (antall).	106
Tabell 11.1 «Er det etablert tilbud etter skoletid/skolefritidstilbud for elever med særskilte behov på 8. – 10. trinn og videregående?» Etter skoleeier	108
Tabell 11.2 Skoleeiere som oppgir at ordningen er foreldrebetalt.....	111

Figuroversikt

Figur 2.1 Inviterte kommuner, grunnskoler og videregående skoler høsten 2018.....	15
Figur 2.2 Svarprosent kommuner etter fylke, antall i utvalget vist per fylke.....	18
Figur 2.3 Svarprosent grunnskoler etter fylke, antall i utvalget vist per fylke	20
Figur 2.4 Svarprosent videregående skoler etter fylke, antall i utvalget vist per fylke	23
Figur 3.1 «Som del av den nasjonale strategien "Tett på realfag" utvikles det årlige tiltaksplaner. Har dere benyttet dere av tiltak i strategien?» Skoleledere grunnskole. Skolestørrelse. Prosent.	29
Figur 3.2 «I forbindelse med tiltaksplanene, er det noe du mener mangler som tiltak?» Flere kryss mulig. Skoleledere og skoleeiere. Prosent.	31
Figur 4.1 Kjennskap til læringsmiljøprosjektet, det samlingsbaserte tilbudet og det nettbaserte tilbudet fordelt på landsdeler. Flere kryss mulig. Skoleledere og skoleeiere. Prosent	40
Figur 4.2 Kjennskap til læringsmiljøprosjektet, det samlingsbaserte tilbudet og det nettbaserte tilbudet fordelt på skoleslag. Flere kryss mulig. Skoleledere. Prosent.....	41
Figur 4.3 Kjennskap til læringsmiljøprosjektet, det samlingsbaserte tilbudet og det nettbaserte tilbudet fordelt på kommunestørrelse. Flere kryss mulig. Skoleledere grunnskole og skoleledere kommune. Prosent.....	42
Figur 6.1 «Hvilke utviklingsområder er identifisert i kommunens planer for kompetanseutvikling?» Flere kryss mulig. Skoleeiere i kommunen 2018, 2019. Prosent.....	55
Figur 6.2 «Hvilke utviklingsområder er identifisert i skolens planer for kompetanseutvikling?» Flere kryss mulig. Skoleledere i grunnskolen 2018, 2019. Prosent.	56
Figur 6.3 «I hvilken grad ivaretar samarbeidsforumets prioriteringer de lokale behovene for kompetanseutvikling?» Landsdeler 2019. Prosent.....	57

Figur 6.4 «I hvilken grad ivaretar kompetansetiltakene i ordningen skolenes behov slik de er beskrevet i de lokale planene for kompetanseutvikling?» Skoleledere i grunnskolen 2019, 2018. Prosent.....	58
Figur 6.5 «I hvilken grad samarbeider kommunen med andre kommuner om kompetanseutviklingen?» Skoleeier kommune 2019, 2018. Prosent.....	59
Figur 6.6 «Samarbeider dere med andre skoler i kommunen om kompetanseutviklingen?» Skoleleder grunnskole, skoleslag, kommunestørrelse, landsdel og total 2019, 2018. Prosent.....	60
Figur 6.7 «Hvordan fungerer samarbeidet med lokalt universitet og/eller høyskole om analyse og identifisering av kompetansebehov i samarbeidsforumet/regionalt nettverk?» Skoleleder kommune, kommunestørrelse og total 2019, 2018. Prosent.	62
Figur 6.8 «I hvilken grad er tiltakene som er iverksatt i samarbeid med universitet og/eller høyskoler skolebaserte tiltak?» Skoleeier kommune (N=86). Prosent.	63
Figur 6.9 «I hvilken grad er tiltakene som er iverksatt i samarbeid med universitet og/eller høyskoler skolebaserte tiltak?» Skoleleder grunnskole (N=419). Prosent.	64
Figur 7.1 «Om lag hvor stor andel av elevene på din skole mener du har behov for koordinerte (tverretatlige/-faglige) tjenester?» Tall fra 2019. Etter skolestørrelse, landsdel og skoleslag.....	68
Figur 7.2 «Har kommunen/fylkeskommunen formaliserte samarbeidsavtaler mellom den enkelte skole og andre kommunale etater/tjenester?» Prosentvis fordeling av skoleeierens svar i 2016 og 2019, etter kommune/fylkeskommune, kommunestørrelse og landsdel.....	71
Figur 8.1 «Omtrent hvor stor andel av elevene på skolen har ikke norsk eller samisk som morsmål?» Skoleledere i grunnskolen og videregående	77
Figur 8.2 «Hvor mange lærere ved din skole har formell kompetanse tilsvarende et års studium (20 vekttall eller 60 studiepoeng) i norsk som andrespråk/andrespråksdidaktikk?» Landsdel. Prosent.....	82
Figur 8.3 «Hvor mange lærere ved din skole har formell kompetanse tilsvarende et halvt års studium (10 vekttall eller 30 studiepoeng) i flerkulturell pedagogikk?» Landsdeler. Prosent.	83
Figur 8.4 «Har skolen lærere eller andre ansatte med formell kompetanse til å vurdere når elever med vedtak om særskilt språkopplæring kan tilstrekkelig norsk til å følge den vanlige opplæringen?» (jf. opplæringslovens § 2-8 og § 3-12 og at skoleeier har plikt til å kartlegge elevenes norskerferdigheter som grunnlag for å vurdere om de kan følge den vanlige opplæringen i skolen). Landsdeler. Prosent.	85
Figur 8.5 «Har skolen lærere eller andre ansatte med formell kompetanse til å vurdere når elever med vedtak om særskilt språkopplæring kan	

tilstrekkelig norsk til å følge den vanlige opplæringen?» (jf. opplæringslovens § 2-8 og § 3-12 og at skoleeier har plikt til å kartlegge elevenes norskspråklige ferdigheter som grunnlag for å vurdere om de kan følge den vanlige opplæringen i skolen). Kommunestørrelse. Prosent.....	86
Figur 8.6 «Er det områder eller tema relevante for opplæring av minoritetsspråklige elever lærerne ikke får kompetanseheving i pga. manglende etter- og videreutdanningstilbud i din region?» Skoleledere og skoleeiere. Landsdeler. Prosent.	87
Figur 8.7 «Er det områder eller tema relevante for opplæring av minoritetsspråklige elever lærerne ikke får kompetanseheving i pga. manglende etter- og videreutdanningstilbud i din region?» Skoleledere og skoleeiere. Fordeling etter kommunestørrelse. Prosent.....	88
Figur 8.8 «Hvilke områder savner dere etter- og videreutdanningstilbud i?» Skoleledere og skoleeiere (N=122). Flere kryss mulig. Skoleledere og skoleeiere. Prosent.....	89
Figur 9.1 Gjennomsnitt på tvers av skolene for tilbudte uketimer leksehjelp (sort) og andel elever av alle elevene per trinn som har fått leksehjelptilbud (rød).....	95
Figur 9.2 Antall elever per leksehjelper, etter skoletype.	97
Figur 9.3 Skolenes gjennomsnittlige uketimer leksehjelp fordelt på leksehjelpertetthet.....	98
Figur 9.4 Andel av skolens leksehjelpere som har pedagogisk utdanning etter landsdel og skoletype.	99
Figur 10.1 «Stiller kommunen/fylkeskommunen krav til bruk av Feide på digitale tjenester for elever og ansatte i skolen som krever pålogging og behandling av data?» Etter kommunestørrelse.	104
Figur 10.2 «Vil kommunen/fylkeskommunen stille krav om integrasjon mot og bruk av Feide ved anskaffelser?» Etter kommunestørrelse.	105
Figur 11.1 «Er det etablert tilbud etter skoletid/skolefritidstilbud for elever med særskilte behov på 8. – 10. trinn?» Etter landsdel og innbyggertall.....	109
Figur 11.2 «Er det etablert tilbud etter skoletid/skolefritidstilbud for elever med særskilte behov på videregående trinn?» Etter landsdel.....	110
Figur 11.3 Skoleeiere som oppgir at det er etablert tilbud etter skoletid/skolefritidstilbud for elever med særskilte behov. Antall, etter skoletype og per landsdel	110
Figur 12.1 «Er det i skoleledernes ansettelsesavtaler skriftliggjort/formelt nedfelt målkrav og indikatorer knyttet til elevresultater?» Skoleeiere i kommunen. Prosent.	113

Figur 12.2 Skoleeiere i fylkeskommunen om skoleledernes ansettelsesavtaler. Antall.	114
---	-----

Nordisk institutt for studier av
innovasjon, forskning og utdanning

Nordic institute for Studies in
Innovation, Research and Education

www.nifu.no